

Héber nyelvű bejegyzések a XVI–XVIII. századi album amicorumokban

Bevezetés

Dolgozatomban a XVI–XVIII. századi magyarországi és erdélyi peregrinusok héber nyelvű bejegyzéseit elemzem. Távlati célom, hogy az itt összegyűlt albumtulajdonosok életét végignézve kiderítsem, közülük hányan foglalkoztak valóban a héber nyelvvel, kik lettek héber nyelvtanárok, illetve, hogy tényleges kapcsolatuk volt-e a bejegyzőkkel. Reményeim szerint az így felfejtett külföldi kapcsolatok megvilágítják, hogyan alakult a magyarországi héber nyelvtanítás, és ez fontos adalék lehet annak kutatásához, hogy milyen szerepet játszott a héber nyelv a magyarországi művelődésben. Megvizsgálom, hogy az albumtulajdonosok közül hány ember rendelkezett héber nyelvű bejegyzéssel, mik voltak a legkedveltebb idézetek, kik jegyezték be héberül a diákok albumaiba, illetve mely egyetemeken és milyen arányban fordulnak elő ezek az idézetek. A bejegyzések számának folyamatos hullámlása remekül mintázza, hogy az európai történelem epizódjai milyen nagyban befolyásolták az egyetemjárók életét, azt, hogy mely egyetem(ek)et választották úticéljukul. A politikai viszonytárságok tükröződnek az évtizedekre lebontott bejegyzésszámokban. Mivel a héber bejegyzésekből tükröződő adatok viszonylag kis számok, végérvényes következtetést nem lehet levonnunk ugyan, de általában az itt kimutatott arányok megegyeznek a nagy egyetem-kutatások adataival.

Dolgozatomhoz saját kutatásaim mellett a Latzkovits Miklós vezetésével készülő Inscriptiones Album Amicorum (IAA) adatbázisból is merítettem forrásaimat.¹ Ez egy 2003 óta működő, folyamatosan bővülő adatbázis, amely számos magyarországi és külföldi egyetem, magyarországi, külföldi és határon túli levéltár albumgyűjteményét feldolgozta és elérhetővé tette. A honlapon kereshetünk személy, hely, időpont, nyelv és számos más információ szerint is. Munkám során az összes héber nyelvű bejegyzést megkerestem, a képeket végignézve készítettem róluk egy saját táblázatot. Volt két személy, akiknek a neve fel van tüntetve az IAA adatbázisában, de kép nem tartozik hozzájuk. Az egyik ifj. Pápai Páriz Ferenc, akinek albuma teljes egészében megtekinthető a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának honlapján,² a másik Fröhlich Dávid, akinek az albuma nem érhető el online, és

1 Az adatbázis online elérhetősége: <http://iaa.bibl.u-szeged.hu/index.php?page=home>

2 <http://ppf.mtak.hu/>

leírás sincsen róla az interneten, de iránymutató összegzés olvasható róla Rozsondai Marianne-tól.³ Ezen adatok alapján kezdtem el kutatni, hogy a személyek és a héber nyelv között milyen kapcsolat állt fenn. Találtam továbbá héber bejegyzéseket tartalmazó, az adatbázisban még nem szereplő album amicorumokat az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában, és ezeket is beledolgoztam az adattáramba. Az összesített adathalmazban mindig feltüntettem, hogy a kutatócsoport adatbázisában vagy önállóan találkoztam a bejegyzéssel.

Album amicorum és peregrináció

Az album amicorum egy üres lapokból szerkesztett könyvecske, melyet a külföldi tanulmányútjukra induló diákok vagy kézművestanoncok vásároltak maguknak, vagy kaptak ajándékba. A lapok megtöltése az ő feladatuk volt. Az albumok használatának megkezdése a XVI. század második felére tehető, amikor még főként professzorok, mecénások és diáktársak aláírásait, inscriptióit gyűjtötték könyveikbe a tanulók. Ez a fajta használat változatlan formában megmaradt egészen a XVIII. század végéig, akkor azonban a tudományos műfajtól fokozatosan a szentimentálisabb barátságközpontú gyűjtemény felé fordult el az album, a tudósok bejegyzéseit lassan fölváltotta a barátok üzeneteinek gyűjtése, és az album amicorum a mai emlékkönyvek fogalmával vált azonossá. Külsejüket tekintve a könyvecskék kisméretűek, nyolcad- vagy tizenkettedrét formátumúak.

Az album használatának eredetét sokáig a liber gentilitiitól, azaz az arisztokráciától eredeztették, és erre bizonyítékként a Stammbuch elnevezést hozták fel, de ez nem kielégítő érv, mert a német megnevezésre nem találunk rögtön példát az album műfajának megjelenésétől, csak a XVI. század legvégén, amikor az emlékkönyvek használata már legalább 40 éve dívott. Ez a tévedés azzal magyarázható, hogy albumokat a nemes ifjak is használtak, amikor főúri családokhoz mentek látogatóba. Ezeknek a bejegyzéseknek a legnagyobb része az adott család címerének berajzoltatására, majd a rajz szignóztatására korlátozódott. Ezzel szemben az egyetemi diákok albumaiban sokkal inkább a szövegek dominálnak az emblémák ellenében. A legfrissebb kutatások szerint a műfaj protestáns, humanista környezetben született meg, Wittenbergből ered, első definiálója Philipp Melanchthon volt. A diákok professzoraikkal beírtak egy-egy idézetet a feltehetően életük

³ <http://www.iti.mta.hu/Szorenyi60/Rozsondai.pdf>

végéig használatos könyvükbe, általában a Bibliájukba. Ebből a hagyományból kiindulva később üres könyveket kezdtek magukkal vinni útjukra, és igyekeztek minél több embertől minél több emléket beszerezni. Később, amikor hazatértek, ezek a gyűjtemények igazolásként is funkcionálhattak a mecénásoknak vagy a későbbi munkaadónak.⁴ Az inscriptiókból kiderült, hogy hol, kinél és kikkel tanult az emlékkönyv tulajdonosa.

Az általam vizsgált album amicorumok köre kifejezetten a külföldön tanuló egyetemi hallgatókra korlátozódik. Nem vizsgálom tehát a nemesek kavaliertourjuk alatt, vagy az iparostanoncok mestereiktől begyűjtött bejegyzéseit. A peregrinus fogalommal azonban őket is megjelölhetnénk, ugyanis ez a terminus technicus számos jelentésárnyalattal bír.

A peregrinus szó eredetileg olyan zarándokot jelentett, aki otthonát elhagyta, és egyfajta száműzetésben élt. Ez aszketikus magatartást kívánt, és ezáltal leginkább a szerzetesek sajátja volt (III. és IV. század, Szíria, Egyiptom). A peregrinus kezdetben idegennek számított, még Dante is ebben az értelemben használta a szót.⁵ Azonban már a kora középkortól kezdett a jelentés az idegentől a zarándok felé elmozdulni. A kezdetektől jelen volt az a gondolat, hogy a szent helyeken a kegyelem erősebben sugárzik, ezért indultak zarándoklatok ezekre a területekre. A XI. századra a zarándok szónak számos jelentésárnyalata alakult ki: a keresztes hadjáratot és a mai értelemben vett zarándoklatot (búcsút, vezeklést, hálaadást, könyörgést) egyaránt a peregrinatio szóval jelölték. A XIV. századtól válik ketté a kegyes indíttatású és katonai célú peregrinatio. A XVI. század közepétől már megjelenik a peregrinus a külföldi egyetemet látogató diák értelemben. Erre a sokszínű jelentésárnyalatra már korán, a 16. században reflektáltak. Fennmaradt Laskai Csókás Péter egy elmélete, melyben a peregrinatio fajtáit sorolja fel és határozza meg. Az általa felállított kategóriák a következők: peregrinatio christiana: a helyes isteni tiszteletet keresve elvándorló keresztények; philosophica peregrinatio: a tanulmányi céllal való elvándorlás; apostolica peregrinatio: a missziós céllal való utazás; papistica peregrinatio: a vezeklő zarándoklat; és végül a vitae peregrinatio: az élet útja.⁶ A számunkra jelenleg fontos Laskai-féle kategória a második, amely tehát a külföldi tanulást foglalja magában.

4 *Album amicorum = Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, I, szerk. KÖSZEGHY Péter, Budapest, Balassi, 2007, 57–59.

5 SIGAL, Pierre A., *Isten vándorai: Középkori zarándoklatok és zarándokok*, Budapest, Gondolat, 1989, 7.

6 H. HUBERT Gabriella, *Laskai Csókás Péter peregrinatio-elmélete 1581-ből = Régi és új peregrináció: Magyarok külföldön, külföldiek Magyarországon*, szerk. BÉKESI Imre, JANKOVICS József, KÓSA László, NYERGES Judit, Budapest–Szeged, 1993, II, 549–555.

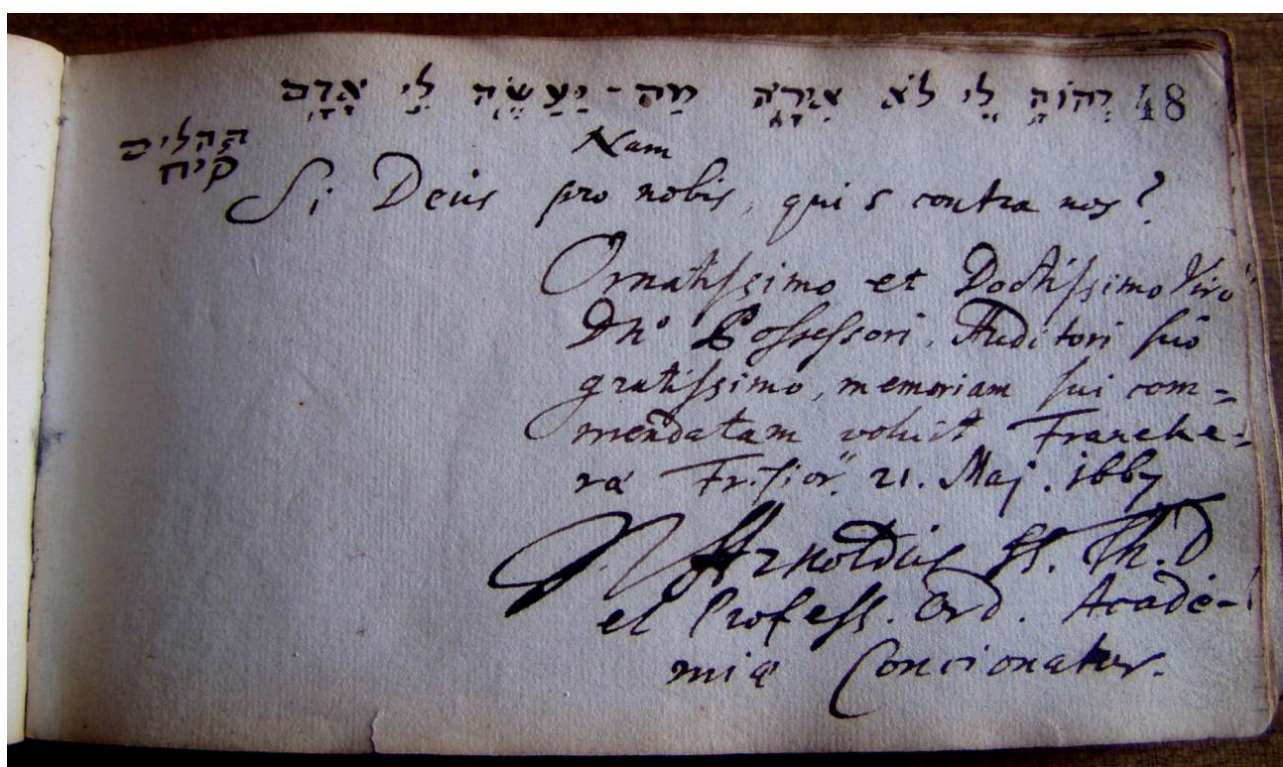
A héber nyelv oktatásának története

A középkorban a latin, a görög és a héber szent nyelveknek számítottak, de közel sem voltak egyenrangúak. A XI. századtól a latin lett a jog és az államigazgatás nyelve. Az oktatás innentől kezdve latin- és grammatikai alapú volt, a nyelvet már a legalsóbb iskolában oktatni kezdték, az egyetemisták számára pedig anyanyelvi szinten működő lingua francává vált. A latin után a második helyen a görög áll a szent nyelvek között. Ez a nyelv csak a XIV–XV. században vált ismertté Európában, és még a XVI. században is ritka volt, hogy valaki kiváló görög nyelvtudással rendelkezzen. A három nyelv közül a legmarginálisabb helyzetben a héber volt. A vienne-i zsinat (1311) rendelkezett arról, hogy a görögöt, a hébert és az arabot oktatni kell, de ezt sokáig nem tartották be. A humanizmus korában kezdtek a héber nyelvre figyelni, majd az igazán nagy áttörést a reformáció hozta. Felkeltette az emberekben az igényt, hogy mindent eredetiben olvassanak. Ennek hatására egyre szélesebb körben jelentkezett a héber nyelv felsőfokú intézményekben történő oktatása. Az általam vizsgált első bejegyzések is mind a XVI. század második feléből valók, korábban nem találunk rá példát.

A héber nyelvű bejegyzések

A héber nyelvű bejegyzésekről készítettem egy táblázatot, amely tartalmaz minden fontos adatot. Mivel ennek terjedelme meghaladja a 30 oldalt, így a dolgozatomba nem foglaltam bele, mellékletként szerepel. Az adatok a következők: látható az album tulajdonosának neve, majd a bejegyzőé, a héber nyelvű inscriptio, annak forrása, az esetleges héber nyelvű szimbólum, annak forrása, a dedikáció, a bejegyzés időpontja és keletkezésének helye. Ezek az adatok egy-egy album egy bizonyos lapjának egyik oldalát dolgozzák fel.

Egy lap a következő módon épül fel: megtalálható rajta egy idézet, egy jelmondat, vagy más néven szimbólum, ami a possessor általában használt kedvenc idézete, és végül tartalmaz egy dedikációt, azaz a bejegyző személyes megjegyzését, üzenetét, illetve nevét. Ezek közül nem mindig fordul elő mindhárom alkotóelem, ilyenkor a táblázatban üresen hagytam a hiányzó adat helyét. Az alább látható kép egy teljes albumoldal, azaz minden egyes alkotóelem megtalálható rajta.

A kutatás térbeli és időbeli határai

A vizsgált adatok időben 1560 és 1785 közé esnek, míg térben hatalmas területen húzódnak. A bejegyzések helyszínei közt akadnak németországi, svájci, ausztriai, hollandiai és angliai egyetemek is, illetve olyan települések Magyarországon és külföldön, ahol nem volt felsőfokú oktatási intézmény, de valószínűsíthetően volt középfokú iskola, vagy az adott helyen lakott/tartózkodott a possessor a beírás idején. A bejegyzők között számos egyetemi tanár, teológus, filozófus, orvos, illetve magyar és külföldi diák található. A vizsgálódás menete megegyezik az 1. számú mellékletben közölt táblázat oszlopainak sorrendjével, így az első elemzési pont az albumok tulajdonosai.

Tulajdonosok⁷

Eddig összesen 437 héber nyelvű bejegyzést találtam 76 személy albumában. Közülük egyetlen egy ismeretlen, a többiek neve kiderül az emlékkönyvükből. Róluk igyekeztem minden adatot kideríteni, honnan származnak, hol tanultak, mivel foglalkoztak, és természetesen, hogy volt-e kapcsolatuk a héber nyelvvel – nagyon kevesen voltak közülük hebraisták vagy orientalisták. Felekezetiileg kizárólag protestánsokat találunk, ennek oka, hogy a katolikusok körében nem volt ilyen mértékben elterjedt az albizálás. Az általam látott néhány katolikus emlékkönyv nem tartalmazott héber nyelvű szöveget. Nem jelenthető ki azonban, hogy a héber nyelv oktatása csak a protestánsok privilégiuma lett volna. Tudjuk, hogy Pázmány Péter a nagyszombati egyetem 1635-os alapítólevelében meghatározta, hogy a teológiai kar egyik katedrájának kötelezően a hébernek kell lennie, és tudjuk azt is, hogy egy évig kötelezően kellett hallgatni a diákoknak a nyelvet.⁸ Kezdetben Bellarminus nyelvtana volt az alaptankönyvük.

A protestánsoknál különös jelentősége volt az Ószövetség nyelvének, hisz a reformáció hirdette a szövegek eredetiből való olvasásának, fordításának fontosságát, nem szerettek volna a latin *Vulgata* alapján fordítani. A magyar protestáns diákság hamar megjelent a frissen alapított reformer egyetemeken, és azt is tudjuk, hogy az ott elsajátítható héber nyelvet ők is tanulták. Egy magyar diák, Thury György 1598-ban Wittenbergben két páli levél görögről héberre való fordítását is kiadta.⁹ De emellett a kuriózum mellett felhozható példának Apáczai Csere János is, aki *Magyar encyclopaediájában* megemlékezett héber tanulmányairól. Közölt egy módszertant is, melyet ő dolgozott ki saját tanulása közben, és azt is hirdette, hogy nem elég csak a Biblia nyelvét megtanulni, hanem ismerni kell az úgynevezett posztbiblikus zsidó alapszövegeket is.¹⁰

Az itt vizsgált tulajdonosok jelentős része csak lelkészként, vagy lelkészként és tanárként is működött hazájába visszatérve. Mivel zömük teológiát tanult, ez tette indokolttá számukra, hogy legalább alapfokú héberoktatásban részesüljenek. A héber nyelv egyfajta divat volt a XVI–XVIII. századi protestáns humanista környezetben. Azon túl, hogy a

7 A tulajdonosok és bejegyzők esetében készítettem egy adattárat, amely tartalmazza életrajzukat és munkásságuk főbb mozzanatait. Ám terjedelmi okokból itt csak az igazán érdekes személyekről közlök egy-egy rövid összefoglalást, típusokba sorolva.

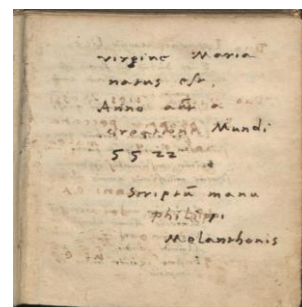
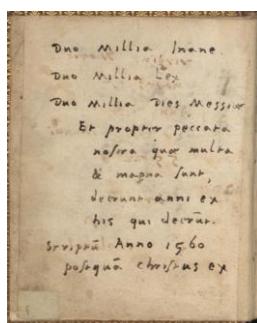
8 STRBIK Andrea, *Héber nyelvtanok Magyarországon*, MTA Judisztika Kutatócsoport, Budapest, Osiris, 1999, 39.

9 *Epistolae Pauli apostoli ad Galatas et Ephezos a Graeca in pure Hebraeam linguam translatae*, Wittenberg, 1598.

10 STRBIK, i. m., 18–22.

teológus és bölcseztudós tudóscímény megkövetelt valamelyes héber nyelvismeretet, jellemző volt, hogy hébertudását minden protestáns bizonyítani igyekezett.

Kiemelnék néhány személyt, illetve csoportot az adattárban felsorakoztatott tulajdonosok közül, akik mind egyfajta körbe sorolhatók. Mindenekelőtt (Albai) Csirke Györggyel kezdeném, aki összesen három héber nyelvű bejegyzéssel rendelkezik, amelyek az adattár 56–58. sorát képezik. A szakirodalom őt úgy tartja számon, mint az első magyar albizálót,¹¹ tehát már az emlékkönyvek használatának megkezdésekor jelen volt a héber nyelv. Csirke György debreceni származású, de a teljes nevéből (Albai Csirke György) arra lehet következtetni, hogy Fehérvár környéki nemesi család sarja. 1559-ben érkezett Wittenbergbe Bornemisza Péterrel. Mecénása, Gyalui Torda Zsigmond ajánlólevelének hatására rendkívül közeli kapcsolatba került Melanchthonnal, Csirke egy verséből kiderül, hogy Melanchthon otthonába is fogadta. Az egyik héber nyelvű bejegyzése magától Melanchthontól származik, melyet Melanchthon halálának évében jegyzett az albumba. Ami az autográf mivoltán túl különösen érdekessé teszi a bejegyzést, az az, hogy nem bibliai, hanem világvéget jósoló talmudi idézet, amit Melanchthon le is fordít latinra:

Csirke 1560-ban tér haza és egy évvel később már az Arany Tamás eretnek tételeit bíráló bizottság tagja, Meliusz Juhász Péter és Huszár Gál mellett. Majd 1564-től – valószínűleg ismét Gyalui közbenjárására – Miksa császár erdélyi, majd törökországi követe, ahol életét is veszti 1565 januárjában.¹² Ő a tulajdonosok azon csoportjába tartozik, akik nem rendelkeznek sok héber inscriptióval, és nem is foglalkoztak ezen szent nyelvvel, ám hivatásuk miatt

11 GÖMÖRI György, *Barátok albuma – Jegyzetek egy művelődéstörténeti forrás történetéhez*, Holmi, 2005/II, 198.

12 KEVEHÁZI Katalin, *Melanchton és a Wittenbergben tanult magyarok az 1560-as évektől 1587-ig*, Szeged, 1986, 13–18.

kötelezően tanulták azt. Ez a tulajdonosok legbővebb csoportja.

A következő csoportba azok a személyek tartoznak, akik nem teológiai végzettséggel rendelkeznek, és nem viselnek lelkészi vagy tanári hivatalt. Ilyen például Csáky János, aki 6 héber nyelvű bejegyzéssel bír. Ő politikus volt, vallási belső titkos tanácsosként működött, Szepes megye főispánja volt, 1765. február 20-tól a Szent Korona őrző tisztje és tárnokmester, majd a 16 szepesi város visszaszerzésére 1772-ben kirendelt királyi biztos. 1795-ben halt meg Pozsonyban. Egyetemjárásáról az egyetlen adat, hogy Tar Attila említi németországi magyar diákokról készített lajstromában.¹³ Ide sorolható a jól ismert Dobai Székely Sámuel is, aki két héber nyelvű bejegyzést tudhat magáénak. 1704-ben született Hunfalván, először Eperjesen tanult, majd Sárospatakon ifj. Tsétsi János diákjaként. Jogászként végzett, gyakorlatot Pesten szerzett. Már az 1720-as években Bél Mátyás munkatársa volt. 1741-től katonáskodott, ám 1743-ban egy kis időt az altdorfi akadémián tanult, majd visszaállt a szolgálatba, amit Itáliában teljesített, végül 1753-ban Eperjesen telepedett le.¹⁴ Híres könyvgyűjtő volt, és aktív résztvevője a tudóslevelezésnek.¹⁵

Vannak olyanok is, akik tanárok lettek ugyan, de nem a humán tudományok területén, hanem valamilyen természettudományban. Közéjük tartozik (Kisbaconi) Benkő Ferenc, akinek emlékkönyvében 3 héber inscriptio található. 1745-ben született Magyarlápосon, a kisbaconi előnév utal a család háromszéki származására. Tanulmányait Nagyenyeden kezdte 1759-ben. Református tanár lett belőle, diákéveit német egyetemeken folytatta 1776-tól. Először Jénában, majd 1780-tól Göttingenben tanult. 1785-ben tért haza, és nagyszebeni papként helyezkedett el, 1790-ben azonban visszatért a nagyenyedi iskolába, de már tanárként.¹⁶ Ásványtannal és földrajzzal foglalkozott, hazánk első mineralógusaként tartják számon. Természettudományi érdeklődése mellett egyházi munkák is fűződnek nevéhez. Ilyen például a nagyszebeni templom felszentelésekor mondott beszéde: *A keresztény szeretetnek egyik nevezetes emlékeztető oszlopa*, amely 1787-ben hangzott el Kolozsvárott. 1790-ben ő mondott gyászbeszédet gróf Mikó Miklós felett *Igazságot szerető tanácsos* címen.¹⁷ De

13 TAR Attila, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1694–1789*, Budapest, 2004 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 11), 132.

14 SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái*, XIII, Budapest, 1893, 603–604.

15 Levelezése gondozás és kiadás alatt van, eddig elérhető: *Dobai Székely Sámuel és és Kaprinai István levelezése*, s. a. r. M. HORVÁTH Mária, Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2008. és *Debreceni értelmiségiek levelei Dobai Székely Sámuelhez*, s. a. r. ILLIK Péter, SZELESTEI N. László, MACZÁK Ibolya, Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2007.

16 HUBBES Éva, *Benkő Ferenc egyetemjárása*, Rudabánya, 2004, 5–9. Ez a könyv részletesen feldolgozza Benkő külföldi éveit és albumát

17 ZOVÁNYI Jenő, *Magyarországi Protestáns Egyháztörténeti Lexikon*, szerk. LADÁNYI Sándor, Budapest, 1977, 67.

említhetnénk hazánk első „alpinistáját”, Fröhlich Dávidot is, aki 1595-ben született Késmárkon. Középiskolai tanulmányainak befejeztével 12 éven át külföldön tartózkodott. Az odera-frankfurti egyetemre járt, de bejegyzéseinek helyszíneiből, illetve földrajzi munkásságából tudjuk, hogy számos helyen megfordult. Irodalmi munkássága a kalendáriumkészítésben csúcsosodott ki, ugyanis három különböző nyelven készítette azokat (német, magyar és latin), amivel még III. Ferdinánd figyelmét is magára vonta. A peregrinációja után Késmárkon lett tanár. Matematikusként, fizikusként, földrajztudósként ismert polihisztor, de igazi ismertséget azzal szerzett, hogy elsőként mászta meg a késmárki csúcsot, és ezt dokumentálta is.¹⁸ Az albumában 8 héber bejegyzés van.

A következő vizsgált csoportba azok tartoznak, akik több mint 10 héber idézetet birtokoltak. Őket mind felsorolom. Ilyen volt Bonyhai Simon György, aki kereken 10 ószövetségi nyelven írt szöveggel rendelkezett. Bonyhán született 1673-ban, először Kolozsvárott tanult 1683-tól, később Nagyenyeden 1688-tól 1690-ig. Itt lett belőle először köztanító, később contrascriba, majd senior, végül Fogarasra került rektorként. 1699-ben kezdte meg külföldi tanulmányútját, kezdetben az odera-frankfurti egyetemen, majd 1701-től Angliában, Hollandiában, illetve Németország többi részein folytatja tanulmányait. 1702-ben hazatért, és Bethlen Miklós udvari papjaként helyezkedett el. 1707-től Nagyszebenben, 1709-től Küküllőváron lelkészkedett, ahonnan a küküllői egyházmegye esperesévé nevezték ki, majd az erdélyi egyházkerület generalis notariussá választotta. Ő volt az első olyan személy, aki utóbbi hivatalából újabb választás nélkül léphetett püspökségre. 1728-ban Nagyenyedre, 1729-ben Marosvásárhelyre ment lelkésznek, de küküllői esperesi hivatalát megtartotta. Fontosak gyászbeszédei, pl. a *Házi kereszt* címmel Bethlen Sámuelné Lázár Mária felett elmondott oratio Kolozsvárott 1732-ben, vagy a *Kegyes ember nyeresége* című, amely Wesselényi István és felesége, Bánffy Kata felett hangzott el. Gyászverset is írt, idősebb Pápai Páriz Ferenc halálára 1717-ben. Bonyhai 1737. szeptember 19-én halt meg Marosvásárhelyen.¹⁹ A sok bejegyzésekkel rendelkezők körébe tartozik Corvinus Michael is, 13 héber inscriptiójával. Evangélikus családban született Körmöcbányán. Apja, Raab Michael vésnök volt, a Corvinus nevet a fiú vette fel körmöcbányai diákként. 1619-ben beiratkozott Wittenbergbe, ahol három évvel később diplomázott. 1625-ben Nürnbergben lelkészként tevékenykedett, ám a 30 éves háború miatt távoznia kellett. Peregrinációja során Angliában is megfordult. 1635-ben sikerült elnyernie a körmöcbányai iskola rektori posztját. A héber

18 *Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*, szerk. NAGY Ferenc, Budapest, MTESZ, OMIKK, 1997, 312–313.

19 ZOVÁNYI, i. m., 89.

bejegyzéseinek nagy száma ellenére nem találtam kapcsolatot közte és a héber nyelv között. Érdekesség, hogy nem héberül ugyan, de bejegyzett egy verset albumába John Donne angol költő.²⁰ Graf Gottfried 11 héber inscriptióval rendelkezett, ám életéről nagyon keveset tudunk, Szinnyei csak annyit ír, hogy pinkafői származású és Wittenbergben tanult.²¹ Szögi László diák-lajstromában is szerepel.²² Fischer (Piscatoris) Johannról többet tudunk. 1672-ben született Zólyomban, ahol tanulmányait kezdte. Később Pozsonyban és Boroszlóban is tanult, majd 1698-tól a wittenbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérése után Körmöcbányán lett először helyettes, majd főlelkész, mely posztot 1720-ban bekövetkezett haláláig töltötte be.²³ Ladmóczi István evangélikus lelkész is 11 héber bejegyzést bírt. Ő 1646-ban született és Utrechtben tanult, azután Szelczen volt lelkész. 1674-ben a pozsonyi törvényszék elítélte. Számos börtönt megjárta hazánkban és külföldön egyaránt (Sárvár, Grác, Trieszt, Buccari), míg végül Szalontai István közbenjárására kiszabadult.²⁴ Maróti Györgynek is 11 héber nyelvű inscriptiója volt. Ő 1715-ben született Debrecenben, ahol tanulmányait is folytatta. 1731-ben megkezdett külföldi egyetemjárása során tanult Bázelen, Zürichben, Bernben, és végül Groningenben. 1738-ban tért vissza hazájába, és a debreceni főiskola mennyiségtan-, történelem- és latintanára lett. Szilágyi Sámuellel megreformálták a főiskola oktatási rendszerét a humán tudományok előtérbe helyezésével, melynek példáját számos hazai iskola követte.²⁵ 1744-ben szülőhelyén hunyt el. A szintén debreceni származású Martonfalvi Sámuel 1701 és 1702 között 13 héber nyelvű bejegyzést gyűjtött könyvébe Debrecenben, Szatmárban, Franekerben és Leidenben. Később Hajdúszoboszlón és Baranyában lett evangélikus lelkész. Mezölaki János 19 bejegyzéssel bír, Mittuch Ádám evangélikus lelkész, akit Burius Jánossal elítéltek, mivel pietistákkal együtt látták őket, 15 bejegyzést birtokol. Teleki Pál rendelkezik a legtöbb héber bejegyzéssel. Teleki 1677 és 1731 között élt, Teleki Mihály fia volt. Halála évének 300. évfordulóján került az OSzK-ba album amicorum. Peregrinációja kivételesen jól dokumentált ifj. Pápai Páriz és Teleki nevelőjének, Zalányi Boldizsárnak a levelezéséből. Az albumba több mint 240-en írtak számos nációból. Teleki Pál neve nem tartozik a kiemelten ismert személyiségek körébe. Szabó András ennek okát abban látja, hogy a politikai viszontagságok nem tették lehetővé, hogy ő is politikai pályára lépjen,

20 PETRÓCZI Éva, *John Donne verses bejegyzése egy körmöcbányai diák album amicorumába*, Egyháztörténeti Szemle, 2001, 46–56.

21 SZINNYEI, i. m., III, 1406.

22 SZÖGI László, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és akadémiákon, 1526–1700*, Budapest, 2003 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 17), 2356. és 4251. szám alatt.

23 TAR, i. m., 323. 3127. szám alatt.

24 SZINNYEI, i. m., VII, 634–635.

25 SZINNYEI, i. m., VIII, 687.

és ezért fordult a tudomány felé. Mivel azonban politikus sarj volt, élete sem volt zavartalan, és végül nem hagyott az utókorra semmit, annak ellenére, hogy tudása majdhogynem páratlan volt. Számos külföldi oktatási intézményt megjárta. Albumából kitetszik útja: Odera-Frankfurt, Wittenberg, Berlin, Drezda, Lipcse, Hamburg, Bréma, Groningen, Franeker, Amszterdam, Hága, Rotterdam, Delft, Brielle, London, Kingston, Oxford, Gloucester, Cambridge, Brielle, Rotterdam, Hága, Utrecht, Leiden, Franeker, Rotterdam, Het, Loo, Amszterdam, Leeuwarden, Nijmegen, Kleve, Wesel, Düsseldorf, Köln, Frankfurt am Main, Marburg, Kassel, Frankfurt am Main, Darmstadt, Strasbourg, Párizs, Genf, Bern, Basel, Schaffhausen, Ulm, Bécs és végül a hazai Nagyenyed.²⁶ Mindezt négy év alatt, 1696 és 1699 között teljesítette. Ennyi helyen megfordulva nem véletlen a nagy bejegyzésszám és azon belül a héber nyelv fokozott jelenléte.

A magas bejegyzésszámmal rendelkezők között külön csoportot képeznek a magyar gályarabok. Köztudott, hogy az ellenreformáció jegyében az 1670-es években Európában protestánsok ellen ítélőszékeket állítottak fel. Magyar vonatkozásban a legfontosabb, hogy 1674-ben Pozsonyban több száz lelkészt vádoltak felségárulással. A protestáns papok választhattak, hogy vagy lemondanak hivatalukról és katolikussá lesznek, vagy külföldre telepednek. Akik egyiket sem fogadták el, elítéltettek, és 39-en gályarabságra kényszerültek. Közülük néhányról tudjuk, hogy nagyszámú héber bejegyzést gyűjtött. Az adattárban szerepel Nikléczi Boldizsár 22 bejegyzéssel, Masnicius (Masznyik) Tóbiás 27 bejegyzéssel, és Hódosi Sámuel 18-cal. Hódosi 1654-ben született Debrecenben, itt is tanult, és itt szerzett 1671-ben togátusi, két évvel később pedig praeceptor rangot. Református lelkész lett. 1678-ban Veszprémbe kerül lektorként, de még ugyanebben az évben peregrinált Utrechtbe. 1680-ban már visszatért, és veszprémi lelkészként folytatta pályáját, amely folyamatosan ívelt fölfelé, 1695-ben alesperes, 1702-ben esperes lett. Ám ekkor egy Volkra nevű római katolikus püspök fogságba vetette, amelyből egy évvel később szabadult, holland és angol követek segítségével. 1708-ban a dunántúli kerület püspöke lett, ám Volkra innen is elűzte. Később magasabb hivatalokat már nem vállalt, Átónyban és Szikszón lett pap 1712 és 1740 között, amikor is nyugdíjba ment, és a borsodi egyházmegye tanácsbírájaként vesztette életét 1748. november 23-án Szikszón.²⁷ Masznyik, aki a később említett Újfalvi Imrével osztozik az inscriptiók számában a második helyen a 27 bejegyzésével, Kosztolnán született 1640. október

26 SZABÓ András, *Teleki Pál (1677–1731) emlékkönyve*, Magyar Könyvszemle, 1980, 282–288.

27 ZOVÁNYI, i. m., 259–260. – Életéről Thury Etele írt: THURY Etele, *Hódosi Sámuel dunántúli püspök élete*, ProtSz, 1893.

28-án, ahol apja, Masnicius Dániel volt a lelkész.²⁸ Evangélikus lelkésznek tanult először Illaván, majd Privigyén, Máriatölgyesen, Kassán, Vágújhelyen, Bártfán, Nagysziklason és Eperjesen. Később, 1668-ban tanító lett Szenicén, majd egy évvel később, 1669-ben Illaván, ahol hamarosan diakónus lett. A pozsonyi delegatum iudicium elé idézték, ahol elítélték, és raboskodása után 1675-ben őt is gályarabságra adták. Útközben Simonides Jánossal megmenekült ugyan, de hamarosan ismét fogságba estek, egészen addig, míg egy protestáns jótevő pártfogásába nem vette őket. 1676-ban a wittenbergi, 1680-ban a jénai egyetemre iratkozott be. Zittauban dolgozott, míg 1682-ben visszatért hazájába, s Illaván működött tovább. Ám alig egy évvel később innen hitéért elűzték, és ő Blatnicán, 1685-től Turócszentandrason, 1686-tól Turócligetén, végül Zayugrócon lelkészkedett, itt is hunyt el 1697. július 28-án. Jelentősek irodalmi művei, melyeket latin, német és szlovák nyelveken írt. Számos szövege Simonides János társszerzésével együtt jelent meg, Németországban, németül. Önálló műve, mely szlovák nyelven látott napvilágot Drezdában 1682-ben: *Istennek választott szőlője, vagy Miként újította meg Luther a vallást...*, de önálló munkái közt tartható számon számos üdvözlő verse, például Löhner Kristófhöz (1676), Gassitius Györgyhöz (1676), Lesni Györgyhöz (1676) és rengeteg külföldihez.²⁹

Számunkra mégsem ők a legérdekesebbek, hanem a legkisebb számú csoport, a héber nyelvvel valóban foglalkozóké. Elsőként említem a magyar orientalisták közül Bél Mátyást, akinek albumában ugyan csak egyetlen héber nyelvű bejegyzést találunk, de a legfrissebb szakirodalom szerint igen alapos héber nyelvismerettel rendelkezett. 1684-ben született Ocsován. Tanult Losoncon, Alsósztrégován, Besztercebányán és Pozsonyban, később külföldjárása során Halléban. Evangélikus lelkész lett, de hallgatott orvostudományt is. Hazatérve német mintára reformálta meg először a besztercebányai, majd a pozsonyi iskolát.³⁰ Ám iskolareformokon túl jóval nagyobb szabású tervei voltak. Szeretett volna egy magyar tudós társaságot létrehozni,³¹ melynek feladata a magyar nyelvről, illetve „Magyarországról” leírást készíteni. Korának kimagasló tudósaival levélben tartotta a kapcsolatot.³² Levelezés útján megkezdte Magyarország történeti földrajzi leírását, mely nem fejeződött be ugyan, de a mai napig fontos forrás, pl. a Buda elestéről szóló fejezet. Az ekkor végzett munkája miatt hazánk egyik első földrajztudósaként tartják számon. De számunkra a legfontosabb a héber

28 SZINNYEI, i. m., VIII, 776–777.

29 ZOVÁNYI, i. m., 394.

30 SZINNYEI, i. m. VIII. 624.

31 SZELESTEI N. László, *Irodalom- és tudományszervezési törekvések a 18. századi Magyarországon*, Budapest, 1989, 62–76.

32 *Bél Mátyás levelezése*, s. a. r. SZELESTEI N. László, Budapest, 1993 (Magyarországi tudósok levelezése, 3).

nyelvvel való kapcsolata. Albumában ugyan csak egy héber nyelvű bejegyzés található, ám 2010 óta a héber nyelvvel kapcsolatos munkái is elérhetők. Az egyik az *Etymologicon Hungaricum*, amely egy 468 szócikkből álló szótár formájában a héber-magyar nyelvrokonságot igyekszik bizonyítani. A másik pedig a magyar nyelv eredetéről szóló tanulmánya, amely a finn-magyar nyelvrokonságot támadja a héber-magyarral szemben.³³ A másik hebraista Újfalvi Imre, aki egyben a legtöbb (30) héber inscriptióval rendelkezik. Ő a sárospataki iskolában végezte a középiskolát, majd 1591-től Wittenbergbe és Heidelbergbe járt egyetemre. Hazatérve Debrecenben lett tanár, és órarendjében a héber nyelv is szerepelt. Később, 1599-től ugyanitt lelkész, és innentől kezdve folyamatosan lépdelt az egyházi ranglétrán, míg a bihari egyházmegye espereseként egy egyházi vita miatt elítéltetett, és száműzetésben hunyt el a XVII. század első felében.³⁴

Bejegyzők

A tulajdonosok után a bejegyzőkkel foglalkozom. A terjedelmi korlátok miatt itt sem tüntetem fel minden egyes személy életrajzát, csak azokat, akik orientalisztikával foglalkoztak, vagy a XVI–XVIII. század művelődéstörténetének kiemelkedő alakjai, akik hatással voltak hazánk történelmének alakulására. A possessorok körülbelül 20%-a volt diák, így elmondható, hogy a bejegyzések nagy része külföldi professzoroktól származik.

A diák-bejegyzők közül kiemelném Andreae Sámuel, akitől csak egy héber bejegyzés származik ugyan, de életútja tökéletesen mintázza egy átlagos protestáns diákét. 1640-ben Danzigban született, tanult Heidelbergben, Hottingerben, Spanheimben és végül 1658-ban Groningenben végzett Jakob Altig diákjaként. Tanulmányai után Angliában tartózkodott, majd 1665-ben Herbornban lett a görög és a filozófia professzora, majd Marbugban retorika- és történelemtanár, később a református teológia professzora. Itt is vesztette életét 1699-ben.³⁵ Egy másik érdekes személy Ambróczy György, akiről feltételezhető, hogy habár nem hivatásszerűen, de magas szinten ismerte a zsidó nyelvet. 1694-ben született Alsókubinban, és tanulmányait is ott kezdte. Később tanult még Lestinán, Késmárkon, Debrecenben, Bihardiószezen, Berzétén, és végül Eperjesen. Innen indult egyetemjárásra Wittenbergbe,

33 KOMLÓSSY Gyöngyi, *A különös magyar nyelv*, Budapest, Universitas, 2010 (Historia Litteraria, 27).

34 SZINNYEI, i. m., XIV, 628–629.

35 WAGENMANN, Julius August, *Andreä, Samuel = Allgemeine Deutsche Biographie* 1 (1875), 448 = <http://www.deutsche-biographie.de/pnd116309431.html?anchor=adb>

ahonnan 1721-ben tért vissza. Ekkor Necpálon lett rektor, majd három évvel később Verbócon lelkész, ahonnan az ellenreformáció jegyében elűzték. 1738-tól Csetneken lelkészkedett, majd a tiszai egyházkerület püspöke lett. Művei egy kivétellel szlovák nyelven íródtak. Héber tudásáról árulkodik, hogy segédkezett Krmann Dánielnek a Biblia szlovákra fordításában. Csetneken hunyt el 1746-ban.³⁶

Most rátérnék azokra a tanárookra, tudósokra, akik nem hebraisták vagy orientalisták voltak, de találunk náluk nyelvtudásra utaló jelet. Johann Konrad Amman például az orvostudomány területén alkotott maradandót. 1663-ban vagy 1669-ben született Schaffhausenben. Orvosnak tanult Bázelen, ahol doktorátust szerzett 1687-ben, majd 1690-től Amszterdamban dolgozott, siketeknek oktatott nyelvet, amellyel hatalmas hírnevet szerzett. 1730-ban halt meg Leiden közelében.³⁷ Jakob Arminius is fontos alakja az európai történelemnek, hisz formabontó nézeteivel a protestáns egyházat az elsők között osztotta meg. 1560-ban született Oudewaterban, a családját hamar elvesztette, ekkor először Theodorus Aemilius, majd annak halála után Rudolph Snellius vette pártfogásába. Filozófiát és teológiát tanult Utrechtben, Amszterdamban és Marburgban, de fő oktatási intézménye Leidenben volt. Ismerte és nagy hatással volt rá Theodor Beza. Fiatalon, 23 évesen doktori címet kapott. A hitvitákban is élen járt, számos katolikus vallást kritizáló írása ismert. Munkáit vagy rendes nevén, vagy a nevéből képzett „Vani orbis amicus” néven írta alá. Tanaira épült az arminianizmus, de tételei a holland mozgalomra is megindítólag hatottak.³⁸ Arminius lágyítani akarta a predestináció és a kegyelem tanát, és emiatt összeütközésbe került tanártársaival és a belga hitvalláshoz ragaszkodó lelkészekkel és tanárokkal, az egyre szélesebb körű vita idején azonban meghalt 1609-ben. Az őt követők kezdetben a református egyházban egy pártot, később a belga nemzeti zsinat (1618 Dordrecht) után azonban külön felekezetet képeznek.³⁹ Hermann Alexander Röell a magyar eszmetörténet szempontjából sem hanyagolható. Rendkívül karizmatikussága hallgatói százait nyűgözte le, köztük az adattárban szintén szereplő ifjabb Tsétsi Jánost. Röell 1653-ban született Dölbergben. Korán teljesen árva lett. Tanulmányait Unna és Hamm városában végezte, majd 1670-től Utrechtben teológiát tanult és református teológus lett, később megfordult a groningeni, brémai, marburgi, heidelbergi és zürichi és leideni egyetemeken 1679-ben Herfordban udvari pap,

36 ZOVÁNYI, i. m., 24.

37 HIRSCH, August, *Amman, Johann Konrad* = *Allgemeine Deutsche Biographie* 1 (1875), 401 = <http://www.deutsche-biographie.de/pnd104348666.html?anchor=adb>

38 GAB, Wilhelm, *Arminius, Jakob* = *Allgemeine Deutsche Biographie* 1 (1875), 536-540, <http://www.deutsche-biographie.de/pnd118645838.html?anchor=adb>

39 CHADWICK, Owen, *A reformáció*, Budapest, Osiris, 1998, 52–58.

majd 1682-ben Deventerben lelkész, teológiát tanít a gimnáziumban,⁴⁰ és bírálja Coccejus *De foedere et Testamentis Dei* című munkáját. 1685-től Franekerben a filozófia tanára, és közben filozófiai és teológiai doktorátust szerez. Franekeri székfoglaló beszéde, mely latinul is, hollandul is megjelent, nagy elismerést, s egyszersmind sok ellenkezést váltott ki. 1704-ben Utrechtbe hívták teológiaprofesszornak, ahol állását élete végéig betöltötte. Amszterdamban halt meg 1718-ban. Röell kora egyik kiemelkedő, éles elméjű és szabadon gondolkodó tudósa. A filozófiában cartesius, a teológiában coccejánus. Franekeri kollégájával, id. Campegius Vitringával több vitairatot váltottak. Tanait tévesnek, eretneknek tartották, rengetegen támadták.⁴¹ Röell egyik ilyen tételét védelmezte ifjabb Tsétsi sárospataki tanárként, és egy tanártársa feljelentette emiatt. Az egyházmegyei lelkészi értekezleten tanítását eretneknek nyilvánították, és mivel ő nem volt hajlandó visszavonni azt, felfüggesztették, és magányosan halt meg.⁴² Ezek az akkoriban még eretneknek számító eszmék voltak a hazai felvilágosodás melegágyai. Az adattárból látszik, hogy hazánkból nemcsak Tsétsi találkozhatott közvetlenül a legfrissebb röelli eszmei áramlatokkal.

Megtalálható a possessorok között Johannes Coccejus (Johann Koch) is, aki a hit egyetlen biztos forrásának a Bibliát tartotta, és azt hirdette, hogy a teológia folyamatosan bonyolítja a hit lényegéről alkotott felfogást. Kidolgozott egyfajta racionális bibliakritikát. A XVII. század közepén Leidenben vagy Franekerben tanuló magyar diákok közvetlenül megismerhették tanításait, így gyakorlatilag azonnal begyűrűzött hazánkba a coccejanizmus teológiai irányzata. Erről a jelenségről számos monográfia készült.⁴³

Ha megnézzük, kik voltak a bejegyzők közül hebraisták vagy orientalisták, jóval nagyobb számmal találkozunk, mint a tulajdonosok esetében. Köztük van a magyarországi első héber nyelvtankönyv írója, Johann Heinrich Alsted, aki 1588-ban született Ballersbachban, Jakob Alsted lelkész fiaként.⁴⁴ A herbroni főiskolán végzett 1619-ben, majd itt is tanított egészen az egyetem feloszlatásáig. Ezután Bethlen Gábor meghívására a

40 *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, Red. P.C. Molhuysen, P.J. Blok, Fr.K.H. Kossmann. Leiden, 1911–1937, Amsterdam, 1974, 821–822. =

http://www.historici.nl/retroboeken/nnbw/#page=418&accessor=accessor_index&source=10&accessor_href=accessor_index%2Findex_html%3FSearchSource%253Autf-8%253Astring%3D%26first_letter%253Autf-8%253Astring%3Dr&view=imagePane

41 *Allgemeine deutsche Biographie* = <http://www.deutsche-biographie.de/sfz76777.html>.

42 BOZZAY Réka, LADÁNYI Sándor, *Magyarországi diákok holland egyetemeken 1595–1918*, Budapest, 2007 (*Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban*, 15), 38.

43 *Coccejanizmus* = *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, II, szerk. KÖSZEGHY Péter, Budapest, Balassi, 2004, 60–61; ZOVÁNYI Jenő, *A coccejanizmus története*, 1890; DÉZSI Márton, *A coccejanizmus hatása a magyar reformátusokra*, 1910.

44 *Allgemeine deutsche Biographie* = <http://www.deutsche-biographie.de/sfz685.html#le>

gyulafehérvári főiskola tanára lett haláláig, 1638-ig.⁴⁵ 1635-ben jelent meg *Rudimenta linguae hebraicae et chaldeicae* című héber nyelvtana. Hazánkhoz nem köthető ugyan ily közvetlenül Jakob Alting, de a nemzetközi orientalisztika egy kiemelkedő alakját tisztelhetjük benne. Alting 1618-ban született Heidelbergben, Henry Altig lelkész fiaként. Folytatta apja hivatását és teológiát tanult, ám hamar a keleti nyelvek felé fordult. Tanult Emdenben, Leidenben és Groningenben. A héber nyelvtudásának tökéletesítése érdekében 1638-ban az emdeni rabbtól tanult, majd Leidenbe és Angliába utazott. 1643-ban felkérték egy groningeri egyetemi oktatói állásra, amit ő elfogadott, és a keleti nyelvek professzora lett. Nevéhez fűződik egy nagy ószövetség-magyarázó vita, amelyet Maresius kollégájával folytatott. Ebben Altig zsidó, tehát korabeli keresztény szemmel eretnek nézeteket vall és vád alá helyezik, felmentik ugyan, de régi életszínvonalát nem tudja folytatni. 1676-ban halt meg.⁴⁶ Híres külföldi héber grammatikus volt Karl Schaaf is, aki 1646. augusztus 28-án született Neussban. Duisburgban tanult, és 1677-ben a keleti nyelvek tanára lett. 1679-től Leidenben keleti nyelveket oktatott, főként az arámi és a szír nyelvekkel foglalkozott. Segített Johannes Heymant keleti kézíratainak katalogizálásában. Levelezett az indiai Tamás-keresztények püspökével. Legjelentősebb héber nyelvhez kapcsolódó írása: *Epitome grammaticae Hebraeae ... ad iuventutis usum* (Leiden, 1716). 1729. november 4-én szélütés érte, és meghalt Leidenben.⁴⁷ Végül az orientalista bejegyzők sorát egy hungarusszal zárnam. Kaposi (Juhász) Sámuel 1660-ban született Rimaszombatban, apja református lelkész, akinek ő is nyomdokaiba lép. 1681-ben az iskola rectora lett, de még abban az évben külföldre indult. 1683-ban utrecht, 1684-ben a leideni, majd 1686-ban ismét az utrecht egyetemre iratkozott be, de járt számos más egyetemen is Németországban és Angliában. Utrechtben korrektora volt a magyar Bibliának, melyet Amszterdamban Tótfalusi Kis Miklós adott ki, és Tótfalusit később is támogatta. Leidenben védés nélkül (sine disputatione) ítelték meg neki a teológiai doktori címet. 1688-ban hazatért, Gyulafehérvárott lett tanár. Filozófiát és a latin, görög, angol és a keleti nyelveket tanította. Itt is halt meg 1713. július 23-án, állítólag mérgezésben. Számos, saját korában kiemelkedő személyiséghez írt üdvözlőverseket, például ifj. Pápai Párizhoz is.⁴⁸ Neki köszönhetjük a hazánkban megjelent első nyomtatott héber nyelvű szöveget, a

45 STRBIK, i. m., 29.

46 *Allgemeine deutsche Biographie* = <http://www.deutsche-biographie.de/sfz86962.html>

47 *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, Red. P.C. Molhuysen, P.J. Blok, Fr.K.H. Kossmann. Leiden, 1911-1937, Amsterdam, 1974, 952 = http://www.historici.nl/retroboeken/nnbw/#page=484&accessor=accessor_index&source=9&accessor_href=accessor_index%2Findex_html%3FSearchSource%253Autf-8%253Auststring%3D%26first_letter%253Autf-8%253Auststring%3Ds&view=imagePane

48 ZOVÁNYI, i. m., 455.

Memoriale Hebraicum. Exhibens Lexici Hebraici Compendium Metricum, Prodromum Grammaticae Hebraicae Metricae-t, mely 1686-ban jelent meg Kolozsvárott, de egy második kiadást is megért Utrechtben. Jelentek még meg nyomtatásban héber nyelvű versei, illetve a *Breviarium Biblicum*...-a Utrechtben 1699-ben, de maradtak fön­n héber nyelvhez kapcsolódóan kéziratai is, pl. a marosvásárhelyi könyvtárban őrzött *Grammaticae Hebraicae Epitome Metrica, clare explicata & ad Praxin adplicata*.⁴⁹

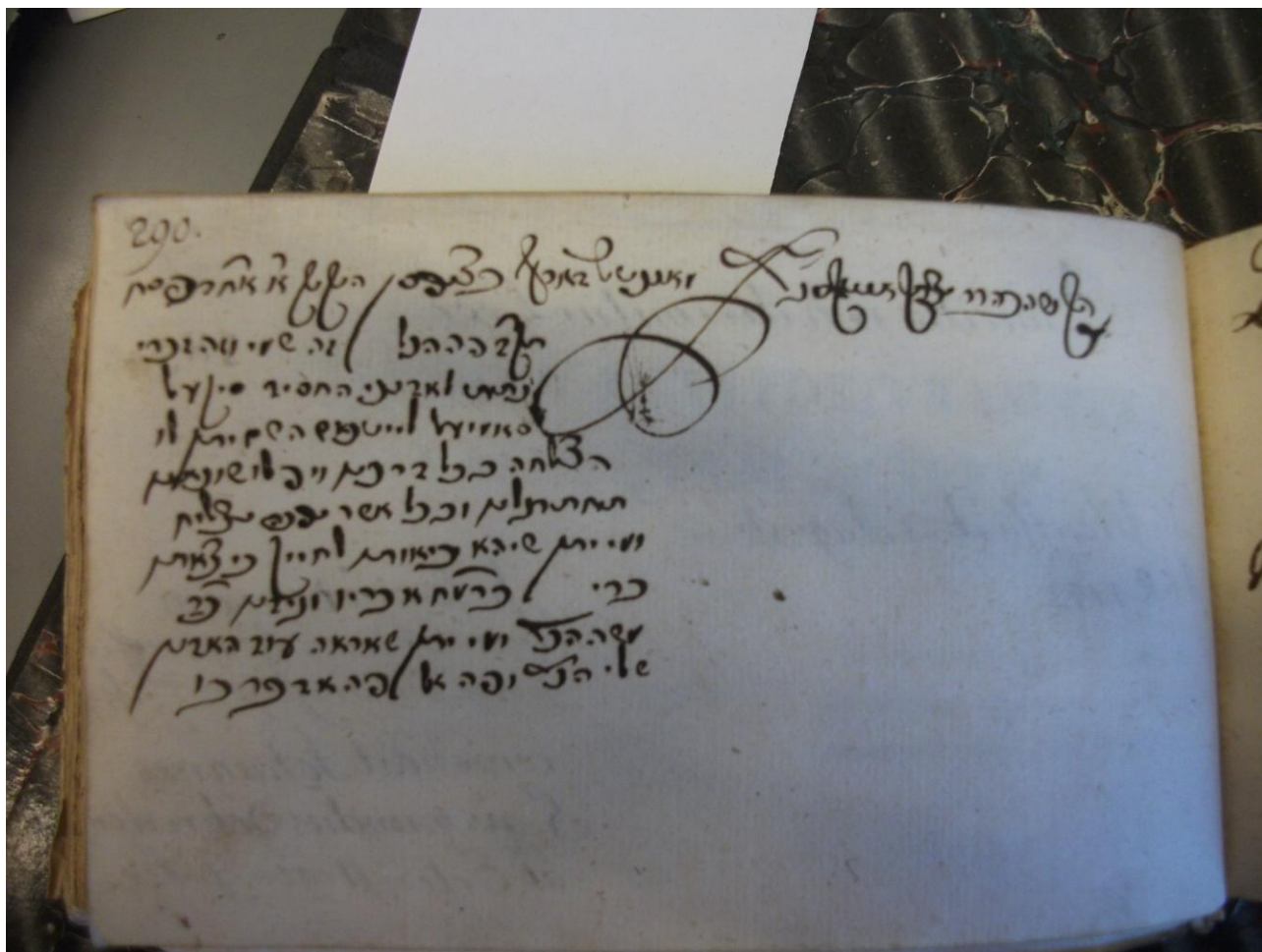
A bejegyzőknél nem tértem ki a tulajdonosoknál már említett Melanchthonra, és nem írtam Kalmár György magyar hebraistáról sem, akire az oxfordi egyetem tárgyalásánál utalok vissza.

Héber nyelvű inscriptiók

Az adattárban összesen 437 sorban láthatók a bejegyzések. Ezek között van olyan, amely ténylegesen egy héber nyelvű inscriptio más nyelven írt dedicatióval és symbolummal, de vannak olyanok is, melyekben a jelmondat héber, és van olyan eset, amikor mindkettő e nyelven íródott. Illetve egyetlen egy esetben az album egész lapja héber nyelvű.⁵⁰

49 SZINNYEI, i. m., V, 976–978.

50 Dobai Székely Sámuel albuma (OszK Oct. Lat. 457/290. lap) – Bulniczer Moses bejegyzése.

Nem tettem különbséget sor szerint, de az oszlopokban elválasztottam a tényleges inscriptiót a symbolumtól. Ha egy lapon a bejegyzés több eleme is héber volt, azt egy bejegyzésnek vettem.

A fentebb látható képen az is jól látszik, hogy nem minden bejegyzés volt a klasszikus héber (bibliai) nyelven lejegyezve, akadtak köztük kurzív bejegyzések is.

A bejegyzések tartalmi összefoglalás szempontjából fontos megemlíteni, hogy a bejegyzéseknek 80%-a bibliai, természetesen ószövetségi idézet. A fennmaradó 20% megoszlik a posztbiblikus irodalom - azaz a Tanak⁵¹ lezárása után keletkezett zsidó irodalom – és az egyszavas héber bejegyzések között. Az egyszavasok között a legtöbbet szerepel a tetragrammaton (YHWH) különféle módokon történő lejegyzése: יהוה; יהי; יי (ez a YHWH maga). De előfordul a שם בשם, azaz a Név nevében kifejezés, amelyről tudni kell, hogy Név magára a tetragrammatonra utal, tehát fordítható az Úr nevében értelemmel. Az egyszavas idézetek között előfordulnak isteni erények is, pl. igazságosság, kegyelem.

A posztbiblikus irodalomból való idézés a zsidó tudományokban való elmélyültségre

51 A zsidó Biblia elnevezése. Ez egy mozaikszó a T (Tóra – Mózes 5 könyve), N (Növiim – próféták), K (Kötuvim – írások) összetételből.

utal, azaz arra, hogy a teológián kötelező héber nyelvoktatás keretein belül nagyon magas szintre el lehetett jutni az arra vágyóknak. Előfordulnak talmudi és misnai idézetek egyaránt.

A bibliai idézetek nagyon szerteágazók. Vannak, amelyek csak egyszer fordulnak elő, de vannak kimagasló számban jelenlevők, amiknek nyilvánvalóan protestáns teológiai oka van. Ilyen népszerű idézet a Gen 16,13; Gen 22,8; Gen 22,14; Ps 25,14; Ps 37,4; Ps 121,2; Prov 1,7; Isa 32,8 vagy Lam Jer 3,24. A protestáns teológia alapvetéseinek ismeretében nem meglepőek ezek citációk. (Az idézeteket Károli Gáspár fordításában közlöm.)⁵²

Gen 22,8: *És mondta Ábrahám: Az Isten majd gondoskodik az égő áldozatra való bárányról, fim, és mennek vala ketten együtt.*

Feltételezhetően itt a bárány megfeleltethető Krisztussal mint egyedüli engesztelő áldozattal, ami szemben áll a katolikus misében jelenlevő áldozattal.

Gen 22,14: *És nevezé Ábrahám annak a helynek nevét Jehova-jirének. Azért mondják mi is: Az Úr hegyén gondviselés.*

A protestáns teológiának fontos része az isteni gondviselés, hogy az Isten nem egy haragvó önkényúr, hanem a szerető apához hasonlatos, ami nem tér el katolikus eszménytől, de egy általánosan fontos és kiemelkedő keresztény alapfelfogás.

Nagyon fontos a Ps 37,5: *Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízzál benne, majd ő teljesíti.*⁵³

Ez Isten munkájának felsőbbrendűségét hangsúlyozza, illetve korlátlan hatalmát az emberrel szemben. Minden az ő akarata szerint történik, minden alá van neki rendelve. Ezáltal alátámasztja azt, hogy egyedül Isten kegyelméből üdvözülhetünk, azaz a sola gratia elvét, amely kálvinizmus sajátja. Ilyen Ps 121,2, Ps 37,4 is.

Ps 121,2: *Az én segítségem az Úrtól van, a ki teremtette az eget és földet*

Ps 37,4: *Gyönyörködjél az Úrban, és megadja néked szíved kéréseit.*

Ps 25,14: *Az Úr bizodalmas az őt félőkhöz, és szövetségével oktatja őket*

52 *Szent Biblia, azaz Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás*, ford. KÁROLI Gáspár, Budapest, 1990.

53 Ez az idézet megegyezik a Ps 147,16-tal és a 148,8-cal.

Ez a passzus Isten és ember szövetségét hangsúlyozza. A szövetség fontos a református teológiában, a keresztség maga a szövetség jele, ami a zsidó körülmetélés helyére lépett. Isten szövetsége a népére, azaz az új (protestáns) felfogásban a megkereszteltre terjed ki. Isten jelenléte a közösségben a két szentség jegyei által valósul meg az ember életében.

Ps 118,6: *Velem van az Úr, nem félek; mit árthat nékem ember?*

Ez a mondat erősen emlékezteti az embert, az ismert protestáns jelmondatra: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Ebből egyértelműen kiderül a vallásukba vetett erős hit. A tudat, hogy övéké az igaz vallás, és bárki, bármely felekezet támadja is őket, nekik van igazuk. A reformáció – ellenreformáció idején ez egy fontos alap volt, melyet minden protestáns vallott.

Ex 17,5: *És az Úr mondá Mózesnek: Eredj el a nép előtt és végy magad mellé Izráel vénei közül; pálczádat is mellyel a folyot megsujtottad, vedd kezedbe és indulj el.*

Valószínűleg a status confessionis-re utal, azaz arra a tételre, amelynek értelmében az embernek akkor is mindig meg kell vallania hitét, ha amiatt üldözni is fogják.

Van az idézetek közt olyan is, mely nem a reformáció eszméit kívánja alátámasztani, hanem egy sokkal közvetlenebb interakcióra utal a possessor és tulajdonos között. Ezek általában Bibliából vett idézetek, melyek a peregrinusok hányattatásaira utalnak.

Ilyen például Ps 119,9:⁵⁴

Jövevény vagyok e földön, ne rejtse el tőlem a te parancsolataidat

Ebben, ha szó szerint értelmezzük a jövevény szót, akkor a peregrinus létre utal, azonban átvitt vallási tartalom is kiolvasható belőle. Az ember nem ismerheti meg a lét titkát, a születéssel bekerül ebbe a számára felfoghatatlan életbe, amit csak Isten kegyelméből ismerhet meg.

Fontos megemlíteni a bejegyzések nyelvi helyességét. Számos bejegyzésben találunk

⁵⁴ A magyar szak mellett vallástörténész hallgató is vagyok, és értelmezéseimet a protestáns történeti és dogmatikai tanulmányaimra alapoztam. Feltevéseimet megmutattam egy református és egy evangélikus lelkész ismerősömnek, akik egyetértettek az idézetek indoklásával. A továbbiakban szeretném azonban ezeket a feltételezéseket szakirodalmi hivatkozásokkal ellátni, ennek érdekében át fogom tanulmányozni a különféle protestáns hitvallásokat, és remélhetőleg igazolni tudom feltevéseimet.

hibákat, de ezek többnyire a héber központozás elhagyásai (dágések, makéf stb.), ami szerintem arra utal, hogy nem másolták ezeket a bejegyzéseket, hanem valóban tudták ezeket az idézeteket. A továbbiakban még vár rám az a feladat, hogy megvizsgáljam a korabeli külföldi héber nyelvtankönyveket és megnézzem, hogy ezek az idézetek kiemelt tananyagként szerepeltek-e, vagy minden protestáns kötelességének érezte, hogy szívének kedves idézeteket kívülről tudjon. Ám ahogy az az adatbázisból kitetszik posztbiblikus szövegek is vannak, amelyek viszont teljesen biztosan másolás útján kerültek az albumokba. A posztbiblikus szövegek ugyanis nem tartoznak a keresztény kultúrkörbe, és még a zsidóságra sem jellemző, hogy Bibliakommentárt memorizáljon. Ezeknek a szövegeknek a lejegyzése jóval pontosabb is, mint a feltételezhetően fejből citált bibliai passzusoké. Így összességében azt feltételezhetjük, hogy a bejegyzők tudtak héberül. Ha valaki kötelezően tanulja minimum egy éven át a nyelvet, majd fejből idézi, apróbb nyelvtani hibákkal, az rendelkezik héber tudással. Azok pedig, akik posztbiblikus idézeteket jegyeztek be, egészen biztosan magasabb szinten jártasak voltak a héber nyelvben és a sémi nyelvészetben, ugyanis ezek a szövegek jórészt arámival vannak keverve, és az olvasónak biztos nyelvtudásra és kulturális ismeretekre van szüksége ahhoz, hogy értelmezni tudja az adott szöveghelyeket.

A bejegyzések helyszínei

Ha megvizsgáljuk a protestánsok továbbtanulási lehetőségeit, akkor a következő általános megfigyeléseket tehetjük. A középkori magyar történelem viszontagságai miatt hazánkban nem alakultak ki hosszú életű egyetemek, így a tehetséges ifjaink peregrinálni kényszerültek. Jelentős cezúra a magyar peregrináció-történetben a reformáció, hisz előtte a diákok Bécs, Bologna, Krakkó, Pádva és Párizs egyetemeit látogatták, ám a reformáció gyökeresen megváltoztatta az egyetemjárások irányát. A XVI. századtól az ifjak nagyobb tömege Wittenberg, Frankfurt, Lipcse, Bázél és Heidelberg felé vette az irányt, majd a XVII. századtól megsokasodott az úticélok száma, bővülve a németalföldi (Leiden, Franeker, Utrecht, Groningen, Harderwijk, Amsterdam, Deventer) és angol egyetemekkel és akadémiákkal.

A protestáns magyar diákok hamar megjelentek a külföldi protestáns egyetemeken. Az előképzettséget számukra a pápai, sárospataki, debreceni, kecskeméti, nagyenyedi, kolozsvári,

pozsonyi, eperjesi, kassai stb. kollégiumok biztosították. Ezekből a gimnáziumokból kezdetben teológusnak készülők kerültek ki, de a XVII. században már a világi tudományok felé kacsintgatók is indultak külföldre.⁵⁵ Kezdetben Wittenberg vonzotta leginkább hazánk fiait, de 1592-ben kitiltották a reformátusokat az egyetemről, így Heidelberg és Odera-Frankfurt lettek az ők legkedveltebb célpontjai, egészen a 30 éves háborúig, amikor is a heidelbergi egyetem megszűnt. Ettől kezdve Franeker és Leiden egyetemein szaporodtak meg a magyarok.⁵⁶

A táblázatból is látszik, hogy a legtöbb bejegyzés Wittenbergből származik. Az egyetemet 1502-ben alapította Bölcs Frigyes, de csak a reformáció hatására kapott jelentős szerepet az intézmény. Luther az egyetem tanáráként itt indította el oktatási reformját, melynek hatására nagy hangsúlyt fektetettek a szent nyelvek oktatására.⁵⁷ Melancthon, Luther teológusa 1518-ban kerül az intézménybe, görög tanárként. Az oktatási reformot ő is támogatta, és számos saját ötlettel továbbfejlesztette. Már ekkor, a kezdetektől jelen voltak magyar diákok az egyetemen egészen a XVIII. század közepéig, amíg a hallei egyetemmel nem egyesítették.⁵⁸

A németországiak közül kedvelt volt még a magyarok körében az 1477-es alapítású tübingeni, amely lutheránus központ lett 1536 után, és a magyarok közül főként az erdélyiek célpontja volt. Ez az intézmény is folyamatosan rendelkezett magyar hallgatókkal, egészen a stuttgarti egyetemmel való 1817-es egyesítéséig.⁵⁹ Kedveltek voltak még a német egyetemek közül a lipcsei, jénai, hallei, erlangeni, frankfurti és göttingeni intézmények.

Németországon kívül Németalföld is kedvelt célpont volt. Ezek közül az intézmények közül egyértelműen kiemelkedik a holland Franeker, Leiden és Groningen városa. A németalföldi egyetemek sorában Leiden volt az első, de bejegyzésszámban megelőzi a másodjára alapított franekeri egyetem. Leiden 1575-ben, Franeker kerekén 10 évvel később alakult meg. A franekeri népszerűségnek az oka, hogy nagyon jó megélhetéssel, ösztöndíjjal kecsegtette a diákságot. Illetve, hogy magyarok csak 1623-tól jelentkeztek németalföldi egyetemre hazánkból, mikor is Arminius leideni professzor volt, és eretnek tanításai miatt az egyetemet is kockázatos lett volna úticélnak tekinteni.

55 LADÁNYI Sándor, *Magyar diákok a franekeri egyetemen – Franekeri hatások a magyar református egyházban a XVII. és XVIII. században*, Confessio, 1986/4, 71.

56 LADÁNYI, i. m., 73.

57 KEVEHÁZI Katalin, *Melancthon és a Wittenbergben tanult magyarok az 1550-es évektől 1587-ig = Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József nominatae*, Szeged, 1986, 3--5.

58 SZÖGI László, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1789–1919*, Budapest, 2001 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 5), 493.

59 Uo., 474.

De a diákok a kontinensen kívülre is elmentek tanulni. Az adattárban is számos angol vagy skót várossal találkozunk. Az első angol egyetem 1167-ben alakult meg Oxfordban, de magyarok csak a XVI. század második felétől tűnnek fel az intézményben.⁶⁰ Számunkra azért nagyon fontos, mert Oxford híres volt a keleti nyelvek oktatásáról, és 1648-tól külön hebraisztika tanszéke is volt.⁶¹ Ide kapcsolható egyik híres hebraistánk, Kalmár György, aki szerepel a bejegyzők között is. Kalmár György egyike hazánk egyik legmértatlanabban elfeledett polihisztorának. Nyelvészeti, nyelvelméleti munkássága jóval megelőzte korát, ám mivel a kor tudományos vezetőivel nem sikerült a megfelelő hangot megütnie, hamar perifériára került. Négy peregrinációs útja alkalmával külföldön azonban nagy elismerésre tett szert. Például 1751-ben Londonban három vitairatot publikált, amelyekben John Hutchinson nézetei ellen lépett fel. Ennek alapja az ószövetségi Elohim (Isten) név egyes- vagy többesszámú mivolta.⁶² Kalmár hamar megosztotta az oxfordi hebraisztika tanszékét, Magyarországon mégis keveset hallani róla. Létezik azonban peregrinációs útjairól és munkásságáról néhány írás.⁶³

A cambridge-i egyetemet a XIII. században alapították, és itt is csak jóval később, a XVII. századtól jelennek meg magyarok.⁶⁴ Annak ellenére, hogy más intézmények is léteztek a Brit-szigeteken, az adattárban szereplő személyek csak ebben a két városban található egyetemen fordultak meg. Szerepelnek ugyan más brit helynevek a keltezéseknél, de ott nem voltak felsőfokú oktatási intézmények.

Ez a jelenség nem csak a brit bejegyzéseknél figyelhető meg. Magyarországról is láthatunk számos települést, melyek között olyan is akad, amelyben még középfokú iskola sem volt. Ez azért lehetséges, mert a diákok utazásaik során számos helyen megálltak, megszálltak. És ha az adott állomáson ismertek, vagy hallottak egy tudós emberről, felkeresték és beírták velük albumukba. A másik lehetséges ok, hogy az albumokat akár több napra is odaadták a bejegyzőknek, akik hazavitték, vagy legalábbis magukkal vitték, és a bejegyzés tényleges helyét adták meg.

60 GÖMÖRI György, *Magyarországi diákok angol és skót egyetemeken 1526–1789*, Budapest, 2005 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban), 11.

61 Uo., 25.

62 HEGEDÜS Béla, *John Locke, a hutchinsoniánusok és Kalmár György a nyelvről – Egy 18. századi brit vita nyelvelméleti tanulságai = Építész a köfajtóban: Tanulmányok Dávidházi Péter hatvanadik születésnapjára*, szerk. TÖRÖK Zsuzsanna, HITES Gábor, rec.iti, Budapest, 2010, 358–369.

63 SZELESTEI N. László, *Kalmár György „a magyar nyelv szerelmese”*, Piliscsaba, PPKE BTK, 2000 (Pázmány Irodalmi Műhely, Források).

64 GÖMÖRI, i. m., 25.

Bibliográfia

Allgemeine Deutsche Biographie, 1, 1875 = <http://www.deutsche-biographie.de>

Bél Mátyás levelezése = Magyarországi tudósok levelezése 3. sa. r.: Szelestei N. László, Budapest, 1993.

Bozzay Réka- Ladányi Sándor, *Magyarországi diákok holland egyetemeken 1595-1918 = Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban*, 15, Budapest, 2007.

Chadwick, Owen, *A reformáció*, Budapest, Osiris, 1998.

Debreceni értelmiségiek levelei Dobai Székely Sámuelhez, s.a.r. Illik Péter – Szelestei N.

László – Maczák Ibolya, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba, 2007.

Dobai Székely Sámuel és és Kaprinai István levelezése, s.a.r. M. Horváth Mária, Pázmány

Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba, 2008.

Gömöri György, *Magyarországi diákok angol és skót egyetemeken 1526-1789 =*

Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, Budapest, 2005.

Gömöri György, *Barátok albuma-Jegyzetek egy művelődéstörténeti forrás történetéhez =*

Holmi, 2005/II.

Hegedüs Béla, *John Locke, a hutchinsoniánusok és Kalmár György a nyelvről - Egy 18.*

századi brit vita nyelvelméleti tanulságai = Építész a kőfejtőben, Tanulmányok Dávidházi

Péter hatvanadik születésnapjára, szerk. Török Zsuzsanna, Hites Gábor, rec.iti, Budapest,

2010, 358-369.

Hubbes Éva, *Benkő Ferenc egyetemjárása*, Rudabánya, 2004.

Keveházi Katalin, *Melanchton és a Wittenbergben tanult magyarok az 1560-as évektől 1587-*

ig, Szeged, 1986.

Komlóssy Gyöngyi, *A különös magyar nyelv = Historia Litteraria 27*, Budapest, Universitas,

2010.

Ladányi Sándor, *Magyar diákok a franekei egyetemen = Franekei hatások a magyar*

református egyházban a XVII. és XVIII. században = Confessio, 1986/4.

Magyar Művelődéstörténeti Lexikon ,I, szerk. Kőszeghy Péter, Budapest, Balassi, 2007.

Magyar Művelődéstörténeti Lexikon,II, szerk. Kőszeghy Péter, Budapest, Balassi, 2004.

Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig, szerk. Nagy Ferenc, Budapest, MTESZ, OMIKK, 1997.

Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, Red. P.C. Molhuysen, P.J. Blok, Fr.K.H.

Kossmann, Leiden, 1911-1937, Amsterdam, 1974.

Petrőczy Éva, *John Donne verses bejegyzése egy körmöcbányai diák album amicorumába* = Egyháztörténeti Szemle, 2001.

Sigal, Pierre A., *Isten vándorai középkori zarándoklatok és zarándokok*, Gondolat, Budapest, 1989.

Strbik Andrea, *Hungaria Judaica*, 10, = *Héber nyelvtanok Magyarországon*, MTA Judisztika Kutatócsoport, Osiris, Budapest, 1999.

Szabó András, *Teleki Pál (1677-1731) emlékkönyve* = Magyar Könyvszemle, 96, 1980.

Szelestei N. László: *Irodalom- és tudományszervezési törekvések a 18. századi Magyarországon*, Budapest, 1989.

Szent Biblia, azaz Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás, ford. Károli Gáspár, Budapest, Egyetemi Nyomda, 1990.

Szinnyei, *Magyar írók élete és munkái*, III, VII, VIII, XIII, XIV, Budapest, 1893.

Szögi László, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és akadémiákon 1526-1700* = *Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 17*, Budapest, 2003.

Tar Attila, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1694-1789* = *Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 11*, Budapest, 2004, 132.

Zoványi Jenő, *Magyarországi Protestáns Egyháztörténeti Lexikon*, szerk. Ladányi Sándor, Budapest, 1977.

Zoványi Jenő, *A coccejanizmus története*, 1890. Vagy Dézsi Márton, *A coccejanizmus hatása a magyar reformátusokra*, 1910.

<http://iaa.bibl.u-szeged.hu/index.php?page=home>

<http://ppf.mtak.hu/>

<http://www.iti.mta.hu/Szorenyi60/Rozsondai.pdf>

Összegzés

Dolgozatom egy még folyó kutatás eddigi eredményeit foglalja össze. Azzal a prekonceptióval kezdtem meg a munkát, hogy a tulajdonosok jelentős része hebraista volt, és ha megvizsgáljuk, kitől kaptak héber nyelvű bejegyzést, kiderül, hogyan alakult hazánkban a héber nyelv oktatása, kiknek a tankönyvei jutottak el hazánkba, kiknek az elméletei. Ez a feltevés sajnos nem igazolódott be, viszont egy igen érdekes művelődéstörténeti jelenség rajzolódott ki, mégpedig a héber nyelv divatja. Sem a reformáció előtt, sem utána, soha nem tanult ennyi ember héberül, főleg nem ilyen szinten. Ezek a bejegyzések alapos héber nyelvoktatásra, nyelvtudásra utalnak. Ezzel kapcsolatos feladatnak tartom, hogy megvizsgáljak korabeli külföldi tankönyveket, hogy megnézzem, a bejegyzett idézetek kiemelték voltak-e a diákok könyveiben, vagy belső indíttatásból választották ki az inscriptióikat. Ezen kívül be szeretném fejezni a már megkezdett munkámat, hogy a különféle bejegyzők más, nem magyaroknak beírt idézeteikben milyen gyakorisággal fordulnak elő héber idézetek, szimbólumok. Ehhez online elérhető, az IAA-hoz hasonló, német album-gyűjteményeket használok.⁴

Ezen kívül kitetszik a kutatás eredményeiből, hogy milyen sok helyen, milyen sok tudományterület képviselője birtokolt, illetve jegyzett be szívesen héber passzust. Az adatbázisom folyamatos fejlesztés alatt áll. Tervezek még további oszlopokat, pl. az egyes személyek vallását tartalmazót, vagy a bejegyzések forrásán kívül a magyar fordítás megadását.

Azt gondolom, a dolgozat és az adattár jelen állapotában is használható egy-egy peregrinus élettörténetének vizsgálatakor, de a kora újkori magyar-külföldi kapcsolatok vizsgálatához is hasznos információkat nyújthat. Ezen kívül a dolgozat adalék a hazai hebraisztika tudománytörténetének egy eddig feldolgozatlan fejezetéhez.

Adattár

Fogalommagyarázat

i.a.a. <http://iaa.bibl.u-szeged.hu/>
MTA <http://ppf.mtak.hu/>

	Tulaj	Bejegyző	Forrás	Inscriptio	Inscriptio forrása	Symbolum	Symbolum forrása	Dedicatio	Keletkezés ideje	Keletkezés helye
1	?	Diószegi, Mihály	i.a.a.						1706-04-24	Nagyszeben
2	Andreas Muschlerus	Schmuck, Johannes	autopszia	מלכים א ראד כ כה אמר יהוה נען אדר אמרו ארם אדהו הרים יהוה ולא אלהי עמקים יוא ונתתי את כל ההמון הגדול הזה בירך וירעחם כל שני יהוה	-			Nobili/ssimo/ Clarissimo exi[...] viro Domino Andreas Muschleu, utrisque Medicine Doctori Giliborsorimo S. CA. S. M. in Hungaria Midico Ordinaris foihajs D/omi/no ac fartaru suo [...] optimo (görög szavak) scribebat hac Zaoymo.	1599. nomas maias...	Erfurt
3	Bányai István	De Wilhelm, H.	autopszia	פגנו יהוה		יהוה חלכי	Biblia Lam Jer 3,24	Praefidio Ter. Potimi Marumi Numinis gloriam secundum sive veiverbum perpetus possit, ejusque praesentemopem omni in conatu experiatur. Pervidissimus exoptat votio.	1739-05-03	Leiden
4	Bányai István	Diószegi, Johannes	autopszia	י אתה תומיך גורלי	Biblia Ps 16,5			Hisce Ornatisissimum D/omi/nem albi Possessorem Amicum Singularem oras exexas meditantem comitatum et tutatum amice cupit.	1739-10-19	?
5	Bányai István	Tobianus, Johann Samuel	autopszia	הוא פדה את ישראל מכל צרותיו	Biblia Ps 25,22 (kis változtatással)	טובי יפן	?	Haec spe ut animum tuum erigat atq/ue/ suspiendet, rogat Doctiss/imo/ Hujus Libri possessorem, simulque memoriam tui amori, benevolentia et previbus commendantissimam habeat, obnixè petit eonatus quos vir andentissime.	1740-02-16	Leszna
6	Bányai István	Musonius, Georg	autopszia	קהלת י"ב"ג את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כ זה		גאלי ומצרת		His aureis verbis Nobilissimo atque Doctissimo D/omi/no Possessori sui: memoriam commendare omnia fausta apprecari voluit.	1740-02-22	Leszna
7	Bányai István	á Velzen, Cornelius	autopszia	לבנכן יבקש רעת				quo Licto memoriam sui epty? Venerando hujus albi possessione, si amicissime commendat, eptique? Fausta quaevis apperatur	1740-08-20	Groningen
8	Bányai István	Tétsi, Samuel	autopszia	-	-	כל האלם	Biblia Eccl. 12,13	Clariss/imu/m ac Doctiss/imu/m D/ominum/ hujus Libelli Possessorem, in Spanis Juclyra. Acad. Franequeram Studior exorior socium suavissimum, curae Divinae, unusq/ua/m, et unusq/ua/m interiusae, prece felicitate nadir: argionucem ipsius Rebus, ac studiis in aturautas Hungaricus devotis, Benedictionem ex animu/m/ preatur? Fui memoria commendat.	1741-05-01	Franecker
9	Bartholomeides, Ladislav	Herold, Christian Salomon	i.a.a.	לך לשלום אָשר נִשְׁכַּעְנוּ שְׁצִינוּ אָנְחָנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עַד־עוֹלָם	Biblia 1Sam 20,42			Hoc Jonathanis dicto me TIBI, longe AESTVMATISSIME, commendare volui	1783-02-04	Wittenberg
10	Bartholomeides, Ladislav	Petjan, Gábor	i.a.a.	יָגִידוּ שְׁמִים צָדִיק כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא	Biblia Ps 50,6			Hoc effato Diui Asaphi Cl/arissimum/ condiscipulum suum tam in patria, quam etiam in Alma hac Vniuersitate comitari voluit	1783-03-21	Wittenberg
11	Bauhin, Johann Caspar	Bakai, Benedek	i.a.a.	בָּעָהוּ				Tovabba valo emlekezetnek kedvéért irtam az én jo akaro Uramnak ez könyvében	1626-05-23	Oxford
12	Bél Mátyás	Meelführer, Rudolph Martin	i.a.a.	על שלשה דברים העולם על הדן ועל ... השלום ועל				Theologo et Polyhistori consummatissimo se hum/illime/ commendat	1733-05-06	Pozsony
13	Benkő Ferenc	Kőrösi, György	i.a.a.	הַשְׁלָחַ עַל־יְהוָה יִהְיֶה־ וְהוּא יִבְרַךְ לְךָ לְאִי־יָתֵן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק:	Biblia Ps 55,23			Viro Juveni moribus et erudit[o]ne commendatissimo, Albi hui[us] possessori in fidem amicitiae p[ro]suit	1776-06-09	Nagyenyed

14	Benkő Ferenc	Nagy, István	i.a.a.	הַבְּטָחָה בְּיָתָהּ קִהְרִיצִיּוֹן לֹא־יִמּוּט לְעוֹלָם יֵשֶׁב	Biblia Ps 125,1			in memoriam nominis coniice[re] huc voluit	1776-08-15	Debrecen
15	Benkő, Ferenc	Kolosvári, István	i.a.a.	יֵרֵאת יְהוָה רֵאשִׁית דַּעַת	Biblia Prov 1,7			Academicam peregrinationem repetiturum Clarissimum D/ominum/ ..., paterni instar affectus benedictione, quantum sibi convenit, prosequit[ur]	1780-03-16	Nagybánya
16	Bilszky, János	Fabrizzy, Sámuel	i.a.a.	בְּנֵי אִם יִפְתּוּךָ חֲטָיִים אֶל־תִּבְכֶּא	Biblia Prov 1,10			Hocce Salomonis dicto N/obilissimum A/lbi/ H/uius/ Possessorem et Amicum sui carissimum comitari voluit	1781-07-11	Losonc
17	Bohner, Leonhard	Mikoviny, Sámuel	i.a.a.	בִּשֵׁשׁ				Haec favorem Cl/arissimi/ D/omini/ Possessoris expetens suique memoriam com/m/endans adiecit	1721-12-10	Alddorf
18	Bonyhai, Simon György	Volckmann, Paul	i.a.a.	מִי לִי בִּשְׁמִים וְעֵמֶךְ לֹא חֲפָצִי בָאָרֶץ	Biblia Ps 73,25			Hisce ingenio praestantissimo, pietate ornatissimo, doctrina optimarum artium et et rerum Theologicarum imprimis politissimo D/omi/no ... Amico suo longe dilectissimo sui memoriam commendare et, quae praeterea ad felicissimam peregrinationem et optatum in patriam reditum pertinere possunt, ab optimo Numine precari voluit	1701-03-31	Frankfurt/O
19	Bonyhai, Simon György	Trigland, Jakob	i.a.a.	הָאֵמֶת וְהַשְׁלוֹם אֶהְבּוּ זֶכֶּי ח	Biblia Zak 8, 18			Praestantissimo D/omino/ Possessori omnia felicia precatus haec paucula adscripsi	1701-07-13	Leiden
20	Bonyhai, Simon György	Bereti K., Mátyás	i.a.a.	אֲנִי בִּרְבַּח חֲסֹדֶךָ אֲבֹא בִּיתְךָ	Biblia Ps 5,8			Doctiss/im/o D/omi/no ... Amico suo gratis/im/o hisce paucis nominis sui memoriam perennem voluit	1702-02-12	Franecker
21	Bonyhai, Simon György	Pathai P., János	i.a.a.	זְמֵרוֹת הַיִּדְּלִי חֲקֹדֶךָ קְבִיבִית מְגֻנֶּה־יִי	Biblia Ps 119, 54			Clariss/im/o ac Doctiss/im/o Possessori, D/omi/no ... S/acro/s/anctae/ Theol/ogiae/ et Phil/osophiae/ Studioso Sagaciss/im/o, Amico et comperegrino Svaviss/im/o hoc suo symbolo uti voluit et debut	1702-02-14	Franecker
22	Bonyhai, Simon György	Örvéndi P., János	i.a.a.	טוֹבָה חֲכָמָה מִפְּנִינִים	Biblia Prov 8,11			Pereximio, Pietate ac Singulari Eruditione Conspicuo Viro, Juveni, D/omi/no ... Amico optimo his tandem sui memoriam commendatum esse volebat	1702-02-18	Franecker
23	Bonyhai, Simon György	Martonfalvi, György	i.a.a.	מִבְּקֵשִׁי יְהוָה יִבְיֵנוּ כֹל	Biblia Prov 28, 5			In honorem et existima/ti/o/ne/m Clarissimi ac Doctissimi Domini Possessoris, Benevoli confidentissimi haec pauca adjecit cum omnigenae foelicit/a/tis voto	1702-02-19	Franecker
24	Bonyhai, Simon György	Röell, Hermann Alexander	i.a.a.	סוֹד יְהוָה לִירְאוֹ וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם	Biblia Ps 25, 14	רֹאֵי אֵל:	Biblia Gen 16,13	Doctrina, virtute, moribus Ornatissimo Viro ... Auditori suo, quoad hic vixit, diligentissimo et dilectissimo paucis hisce memoriam sui commendare, affectum testari et fausta quaeque adprecari voluit	1702-02-20	Franecker
25	Bonyhai, Simon György	Hunyadi B., János	i.a.a.	מִבְּקֵשִׁי יְהוָה יִבְיֵנוּ כֹל	Biblia Prov 28,5			Praestantissimo et probe erudito Juveni D/omi/no ... foelices foederati Belgij Academias visitaturo, Amico suo plurimum dilecto cum voto foelicis itinera/ti/onis sui recorda/ti/one/m/ his paucis commendat	1699. ?	?
26	Bonyhai, Simon György	Bodoki István	i.a.a.	לֵב אָדָם יַחֲשֵׁב דְּרָכּוֹ וַיְהוֶה יִכֵּן צַעְדּוֹ	Biblia Prov 16,9			Ornatissimo ac Doctissimo Juveni D/omi/no ... oras exoticas visere deliberanti, D/omi/no ac Amico suo abservando apposuit	1699.?	?
27	Bonyhai, Simon György	Benei, István	i.a.a.				Dedikációban 1 héber szó	Doctissimo in utrisque ac Sobrio Juveni, Domino et Amico ... honoris et amoris in מִלָּא continuu/m/	1702. ??	Franecker
28	Budaeus, Johannes Georgius	Fülep, Gábor	i.a.a.	יְהוָה יְהִידִּיכֵךְ בְּאֵמֶתוֹ	pontatlan bibliai idézet			Voto verbis Davidiis concepto memoriam sui Clarissimo et Amicissimo Albi Possessori commendare voluit	1780-07-14	Sárospatak

29	Budaeus, Johannes Georgius	Nádaskai, András	i.a.a.	יהוה הושיעך הקלך יְעֻנְנוּ בְּיוֹם-קָרָאֲנִי	Biblia Ps 20,10			Hoc voto Davidico e Psalmo XXmo Versu 10o deprompto se et Clariss/imum/ D/omi/num Albi hujus Possessorem in omnibus adversis consolaturus sui memoriam commendat	1796-02-20	Tokaj
30	Claudinus, Andreas	Hirh., Joan Fr.	autopszia	יראה יהוה ראדית דעת	Biblia Prov 1,7			Timor Johannes est praestantissima scientia in memoriam sui scripsit.	1775.. 03. 15	Jéna
31	Claudinus, Andreas	Meta ben Menachem	autopszia	תם וישר יצרונ	Biblia Ps 25,21					Berlin
32	Coellnberger, Samuel	Dancsházi Nagy, József	i.a.a.	אֶפְסָרָה שְׁמִיךְ לֹאֲתִי	Biblia Ps 22,23			Hocce Votum et Symbolum Ornatiss/im/o et Doctissimo Albi hujus Possessoris cordi infixu/m/ appendere voluit	1761-08-03	Dömsöd
33	Coellnberger, Samuel	Raduh, János	i.a.a.	חזק רבת חזק				Habes, Optime Koellberger, monimentum, Quo TIBI innotescere voluit	1761-08-04	Rédova
34	Coellnberger, Samuel	Spannagel, Samuel	i.a.a.	אני אל שדי התהלך לפני ודיה תמים	Biblia Gen 17,1			Sic in amoris infucati tesseram ad verae pietatis exercitium probum ad Academias deproperantem exstimulat Juvenem, hujusque sinceris conatus donat votis	1761-09-14	Eperjes
35	Coellnberger, Samuel	Makoviny, Mihály	i.a.a.	אלהים יראה	Biblia Gen 22,8			Isthoc Abrahamineo Nobilissimum Albi huius Possessorem cum voto omnigenae in proposito benedictionis comitari voluit	1761-1762	?
36	Coellnberger, Samuel	Kovaltsik, Mihály	i.a.a.	בני אים יפתיה הטיס אל תוב ים ימרי	Biblia Prov 1,10			Haec verba in tesseram amicitiae apposuit	1762. ?	?
37	Corvinus, Michael	Lubbaeus, Richardus	i.a.a.	שמי לא יבו				Spectatae eruditionis et pietatis viro, juveni, D/omi/no ... hanc amicitiae minime fucatae tesseram ... consignabat	1623-03-29	Bergen-op-Zoom
38	Corvinus, Michael	Happartius, Abrahamus	i.a.a.	תורה אר				Ornatiss/im/o/ pietate atque eruditione D/omino/ ... in mei memoriam L/ibens/ M/erito/q/ue/ posui	1623-03-31	Goes
39	Corvinus, Michael	Meetkerkius, Eduardus	i.a.a.	גר אנכי עמך חושב ככל אבותי	Biblia Ps 39,13			Scribebam in gratiam egregij Virj, D/omini/ ...	1623-07-15	Oxford
40	Corvinus, Michael	Green, Catherine	i.a.a.	יהוה רצי לא אֶחָסֵר	Biblia ps 23,1			rogatu D/omin/i Mich/aelis/ Coruini haec paucula scripsit	1623-07-24	Oxford
41	Corvinus, Michael	Bogermann, Johann	i.a.a.	ירא יהוה וסור מרע	Biblia Prov 3,7			Record/atío/nis ergo adscripsi	1624-03-08	Leeuwarden
42	Corvinus, Michael	Kolde, Hermann	i.a.a.	הוי שוֹדֵד וְאֶתָּה לֹא לְשׁוֹדֵד:	Biblia Isa 33,1			In tantis mundi tumultibus Ornatiss/im/o et doctiss/im/o D/omi/no ... scribebat	1624-03-08	Leeuwarden
43	Corvinus, Michael	Schonenborg, Hendrick	i.a.a.	גל אל יהוה והוא יעשה	Biblia Ps 37, 5			D/omi/no ... benevolentiae testandae ergo scripsit	1624-03-12	Groningen
44	Corvinus, Michael	Martini, Matthias	i.a.a.	הַצַּנֵּעַ לָכֵת עִם אֶלְהֵיךְ	Biblia Mik 6,8			Ornatiss/im/o/ doctrina et virtute viro, d/omino/ ... am/oris/ record/ationisque/ ergo appo/suit/	1624-03-23	Bréma
45	Corvinus, Michael	Woldenberg, Nicholaus	i.a.a.	משלי יו	Biblia Prov 16,3	גל אלי יהוה מַעֲשֵׂיךְ יִזְכְּנוּ מִחֻשְׁבְּתֶיךָ:	Biblia Prov 16,3	In gratiam et honorem praestantissimi et doctissimi D/omi/n/i/ possessoris paucula haec apposui	1624-05-01	?
46	Corvinus, Michael	Kramer, Andreas	i.a.a.	ירא יהוה וידרש:	Biblia 2Kr 24,22				1624-08-21	Magdeburg
47	Corvinus, Michael	Fabricsius, Laurentius	i.a.a.	חֲסִדֵי יְהוָה כִּי	Biblia Lam, Jer 3,22				1624-09-15	?
48	Corvinus, Michael	Faber, Georg	i.a.a.	עֲזָרִי מִעַם יְהוָה:	Biblia Ps 121,2			Viro Re/veren/do doctiss/imoque/ D/omi/no ... paucula haec in sui recorda/ti/on/em/ apponere voluit	1632-12-19	Nürnberg
49	Corvinus, Michael	Nieuwenhuijsen, Guilielmus a	i.a.a.	בית צדיקים יעמד:	Biblia Prov 12,7			Pietate, eruditione nobilitatisque splendore fulgenti Viro-juveni, D/omino/ ... scribeba/m/	1624-02-26	Enkhuizen
50	Csáky, János	Fáit, Pál	i.a.a.	אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשבתך כי לא אעזבך	Biblia Gen 28,15				1763-08-27	Pozsony
51	Csáky, János	Klanitz, Márton	i.a.a.	כילי לא יאמר שווע	Biblia Isa 32,5				1763-09-04	Pozsony

52	Csáky, János	Kolikovits, János	i.a.a.	בכל דרכיך דעו והוא יישר ארחתיך בטח אל יהוה בכל לבך ואל ביתך אל תשען	Bibilia Prov 3,5-6			Apud Amicum et Commilitonem suum suauissimum memoriam nominis sui commendaturus haec adposuit	1763-09-04	Pozsony
53	Csáky, János	Haertel, Florens	i.a.a.	יהוה אליהי תפלשך מפלי עונקך				Haec ex intimo cordis affectu optat, hisque Domino huius albi Possessori commendat se	1766-04-03	Lipcse
54	Csáky, János	Richter, T. G.	i.a.a.	ראשית חקמה וראת יהוה:	Biblia Ps 111,10			Haec memoriae caussa scripsit	1766-04-08	Lipcse
55	Csáky, János	Stemler, Johann Christian	i.a.a.	גר אנכי בארץ	Biblia Ps. 119, 19			Nobilissimo possessori prospera quaeuis adprecatus scribeb/at/	1766-04-08	Lipcse
56	Csirke György	Eder, Paul	i.a.a.	כי אינ בני כח לפני הקמיון תרב הנה תבא עלינו ואנחנו	Biblia 2Kr 20,12				1560	Wittenberg
57	Csirke György	Moller, Heinrich	i.a.a.	וקיו מלכם אמנך ושרו ושרותיהם מינכותיך אפים ארץ ישתחויו לך וגפר ר רגלך	Biblia Isa 49,23				1560	Wittenberg
58	Csirke György	Philippe Melanchton	i.a.a.	תנא דבי אליהו שתא אלפים שני הוי עלם בחר חריב שני אלפים תהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח ובנותינו שרבו יצאו מהם שיצאו	Talmud Bavli Avoda Zara 9a-b				1560	Wittenberg
59	Deccard, Johann Christoph jr.	Örtel Johann Gottfried	i.a.a.						1754-08-08	Sopron
60	Deccard, Johann Christoph jr.	Schaz, Christ. Friedrich	i.a.a.						1757-10-03	Jéna
61	Dittel, Alexander Georg Leonhard	Kaunn, Johann	i.a.a.			בעשה אדם	Biblia Lev 26,4	Hiermit wolte sich dem wohl Edeln und wohl Gelahrten Herrn Besitzer dieses Stam- Buchs als seinem werthgeschätzten Herrn, Bruder bestens empfehlen desselben ergebenster	1735-07-05	Jéna
62	Dobai Székely Sámuel	Bernholdus, Johannes Baltasar	autopszia	-	-	יבב	Biblia Ps 115,9	Cleobulus Lindius apud Ausonium dixit, iamq/ue/ generosissimus Domino Székely de Doba Locumenti, cini academico, adeoque Commilitioni suo suavisimo, non monitum sed elogicum.	1743. 07. m.	Altdorf
63	Dobai Székely Sámuel	Bulniczer, Moses	autopszia							
64	Fábri, Gergely	Cicatricis, Michael	i.a.a.	לך בשלם נכח יהוה דרכך	Biblia Judicum, 18,6			Haec pauca in memoriam sui perpetuam Amico ac Com/militoni olim carissimo Scribebat	1744-08-20	Csetnek
65	Fábri, Pál	Stemler, Johann Christian	i.a.a.	גר אנכי בארץ	Bibilia Ps 119, 19			Nobilissimo Possessori to_ eu0odou=sqai adprecatus scribeb/at/	1754-07-18	Lipcse
66	Fábri, Pál	Block, Theodor	i.a.a.	והא יפדה את ישראל מכול ענותיו	Biblia Ps 130,8			Quo pio uoto Clarissimo Domino Poss/essori/ Fausta quaeque ex animo precatur	1756-09-26	Kemberg
67	Fábri, Pál	Schmid, Samuel Gottfried	i.a.a.	באלהים נגשה יחיל והוא יבוס צרינו:	Biblia Ps 60,14			Amico suo ac fautori honestissimo, Cl/arissimo/ ..., his fidei verbis felicem in patriam discessum, fausta omnia comprecatur, seque amicae eius recordationi com/m/endat	1759-11-07	Wittenberg
68	Fábri, Pál	Würfel, Christoph Jacob	i.a.a.	כל אשר תעשה יצליח:	Biblia Ps 1,3			Voto hoc et praesagio breui quidem, sed non uano irritoque TIBI, PRAENOBILISSIME DOM/INE/ POSSESSOR, ob eruditionis praestantiam morumque suauitatem mihi ac omnibus bonis charissime, desideratissime, animi mei TVI amore flagrantissimi prolixum affectum declalare simulque amicitiae uinculum ab omni temporis atque obliuionis iniuria sartum tectumque conseruandum commendare volui	1759-12-09	Nürnberg

69	Fabricius, Esaias	Czebanius, Georgius	i.a.a.	השלה על־יהוה והבד והוא יכל־לך:	Biblia Ps 55,23			Haec pauca ..., suo intimo ac infimo D/omino/ Affini ..., lares ac focos patrios deserenti et ad oras exoticas annuentibus ac faventibus superis properanti in foedus ac pignus futurae recordationis apposuit	1649-08-11	?
70	Fabricius, Esaias	Weller von Molsdorf, Jakob	i.a.a.	עמי עשו	Biblia Ps 121,2			Benevolentiae testandae scr/i/b/ebat/	1651-04-06	Wittenberg
71	Fabricius, Esaias	Calov, Abraham	i.a.a.	נדיב נדיבות יעץ:	Biblia Isa 32,8				1651-04-13	Wittenberg
72	Fabricius, Esaias	Gobius, János	i.a.a.	והענג על־יהוה והסד־לך משאלות לכך: גול על־יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה:	Biblia Ps 37, 4-5	עזרי מעים יהוה עשה שמים וארץ:	Biblia Ps 121,2	Haec paucula Tibi, Praestantiss/im/e juxta ac Doctissime D/omi/ne ..., Amice et Conterranee jucundissime, Oras nunc Patrias ex Alma Leucorea repetenti sint in perpetuae benevolaeque recordationis MONUMENTUM L/ibens/ M/erito/q/ue/ apponebat	1651-08-08	Wittenberg
73	Fabricius, Esaias	Schlachticius Nicolaus	i.a.a.	שויתי תמיד יהוה לנגדי מימיני הוא אֵין יְמוּטָט כְּבוֹדִי:	Biblia Ps 16,8			Pauculis hisce literatiss/imo/ et praestantissimo Possessori D/omi/n/o/ ..., fautori et amico dilecto memoriam sui relinquere voluit cum voto felicissimi in Patriam itinervis optatissimique in eam ingressus	1651-08-08	Wittenberg
74	Fabricius, Esaias	Fabricius Paulus	i.a.a.	יהוה יעשה	Biblia Ps 37, 5			Hoc, quicquid est, Praestantissimo, nec non Literatissimo D/omi/no ..., in sui amicam memoriam adponere voluit	1651-08-11	Wittenberg
75	Fabricius, Esaias	Hantzel, Johann	i.a.a.			יהוה חנן יְרָאָה		Hisce paucissimis Eximio, pietate et eruditione Praestantissimo D/omi/n/o/ ..., S/acro/s/anctae/ Theol/ogiae/ Cultori industrio, Amico et Fratri mei amantissimo benevolam sui memoriam candoremque Fratrum officiosi commendare voluit cum voto perennantis felicitatis	1651-08-26	Wittenberg
76	Fabricius, Esaias	Scharff, Johann	i.a.a.	כי זה כל־האדם:	Biblia Eccl 12,13			Memoriae ergo scribebat	1651	Wittenberg
77	Fabricius, Esaias	Sennert, Andreas	i.a.a.	עמי עשו	Biblia Ps 121,2			Benevoli animi monumentum inseruit	1651-08-?	Wittenberg
78	Fersius, Johannes	Gessner, salomon	i.a.a.	חסדך יהוה לנגד עיני	Biblia Ps 26. 3.				1595-06-15	Wittenberg
79	Finck Johann	Gorlov, Stephan	i.a.a.			יהוה תומיך גורלי	Biblia Ps 16,5	Praestantiss/im/o Literatissimoq/ue/ D/omi/no Possessori prospera quaeris a Deo O/ptimo/ M/aximo/ precor, eidemq/ue/ studia mea parata dico	1648-10-21	Königsberg
80	Finck, Johann	Calov, Abraham	i.a.a.	נדיב נדיבות יעץ:	Biblia Isa 32,8				1656. 1. ?	Wittenberg
81	Fischer Johann	Hoefel, Gottlieb Ehrenreich	i.a.a.	י				... paucula haec ex Evanel/io/ Dominicali desumta Amico suo sincere dilecto in spei futurae de ipso testimonium ac mutuae benevolentiae stimulum lubens ac cum voluptate adjecit	1698-07-13	Wittenberg
82	Fischer Johann	Zilahi, András	i.a.a.	יודע יהוה דרך צדיקים	Biblia Ps 1,6			Hisce paucis Nobilissimo ac Doctissimo Possessori, D/omi/no ..., Amico integerrimo et Fautori Benevolo sui memoriam commendare jussus fausta quaeque et Salutaria precatur	1698-09-01	Halle
83	Fischer Johann	Hoffherr, David	i.a.a.	הכל הקלים הכל הכל	Bibilia Eccl. 1,2			Effato hoc Salomon/is/ Nobilissimo Domino Philothecario, commensali amantissimo et Fautori aestumatissimo una cum appreciatione omnigenae prosperitatis memoriam sui commendare voluit, debuit	1698-09-17	Wittenberg

84	Fischer Johann	Scholtz, David	i.a.a.	י"י				Illam ipsam pietatem Doctissimo D/omi/no Possessori commendatam habere volebat paucula haec memoriae et Benevolentiae gratia inserens	1700-09-02	Strupina
85	Fischer Johann	Böhme, Johann David	i.a.a.	יְהוָה יִרְאַה:	Biblia Gen 22,8			D/omi/no Possessori Charissimo apposuit in Itineribus Pan/n/onesibus	1701-12-02	?
86	Fischer Johann	Langjahr, Johannes Jacobus	i.a.a.			סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם:	Biblia Ps 25, 14	Paucis hisce Clarissimo Ministerii Candidato cum voto omnis generis prosperitatis et ad sacri muneris partes rite feliciterque obeundas Spiritus S/anc/ti assistentiae perpetuae affectum suum exponere debuit voluitque	1702-02-10	Bécs
87	Fischer, Johann	Pilarik, István	i.a.a.	וַיִּקְרָא אֶבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאַה אֲשֶׁר אָמַר הָיוֹם בָּהֶר יְהוָה יִרְאַה:	Biblia Gen 22,14	אֲנִי לְרוּחִי וְרוּחִי לִי:	Biblia Cant 6,3	Istud Mosaicum, quod in historia Abrahamitica in aeternam solatiorum gaudiorumque plenissimam divinae Providentiae memoriam et laudem expressum, eximio D/omi/no Possessori sacri symboli ansam dedit, JEHOVAH PROVIDEBIT, memoriae et nunquam vacillantis fidei causa cum voto ejusdem PROVIDENTIAE felicissimorum in studiis profectuum Mecoenatumque augmenti requisitus adscripsit	1692-08-22	Selmechánya
88	Fischer, Johann	Bornagius, Paulus	i.a.a.					Haec Amico et Conterraneo summe colendo in memoriam sui adscribere voluit	1695-02-06	Boroszló
89	Fischer, Johann	Neumann, Caspar	i.a.a.			אמת	héber „emet” szó: igazság	Prospera quaeque precatus scripsi	1697-04-13	Boroszló
90	Fischer, Johann	Spener, Philipp Jakob	i.a.a.	זכרתי משפטך מעולם יהוה ואתנחם	Bibilia Ps 119, 52			Cum voto a PATRE caelesti per JESUM Filium ipsius unigenitum omnis divinae benedictionis, inprimis SPIRITUS S/anci/ ad studia Ecclesiae bono salutariter impendenda necessariae gratiae, haec memoriae causa adscribebat	1697-05-10	Berlin
91	Fischer, Johann	Mittuch, Adam	i.a.a.			אלי מצודתי:	Biblia Ps 18, 3	En vitae viam verumque Theologiae Divinae Systema. Aperi tandem et evolve illud, Lectissime Piscatoris, Amice semper aestumatissime, in hoc solo Divinam reperies Sapientiam. Ast quaeris forsán, ubi sit Systema illud Theologiae? Audi Scripturam et obtempera Spiritui S/ancto/. Imo venerare Mysterium: Deus, Homo et Scriptura unum sunt. Haec unice in votis habet	1697-10-04	Lipce
92	Fischer, Johann	Bucke, Johann Christian	i.a.a.			חלקי יהוה אמרה בפשי	Biblia Lam.Jer. 3,4	Amico suo ab eruditionis rectique moris laude felicissimo, ut perpetuam sui memoriam commendaret, scripsit	1699-08-24	Wittenberg
93	Fischer, Johann	Männling, Johann Christoph	i.a.a.	יהוה	tetragrammaton: Isten neve			Hisce Praestantissimo nec non Doctissimo D/omi/no Philothecario candorem pariter atque amorem polliceri, divinam opem Favoremque serio apprecari, ut et benevolam sui Memoriam recommendare voluit is, qvi hoc in votis habet:	1699-12-02	Kreuzburg
94	Fischer, Johann	Murava, Georg	i.a.a.	אֲנִי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אֶדְנִי יְהוָה שֵׁב לִי:	Biblia Ps 40,18			Hoc Davidicum, qvo Providentiam divinam extollit, in memoriam sui inserere voluit ac debuit	1702-04-11	Boroszló
95	Fridelius, Matthaeus	Pinner, Johann	i.a.a.	בְּקוֹה יִזְכָּרְנָה אֶת־אֶרְחוֹ	Biblia Ps 119,9			Possessori et filioli sui fideli informatori M/amoriae/ c/ausa/ pos/uit/	1643-05-04	?
96	Fridelius, Matthaeus	Sarnichausen, Heinrich Conrad	i.a.a.	אך הבל כלי־אדם:	Biblia Ps 39,12			Praest/antissi/mo et o/mn/i probitatis ac eruditionis specimine explorato Juveni hoc sui mnymo/sunon reliquit	1646-10-24	Thorun

97	Fridelius, Matthaeus	Tamkius, Jeremias	i.a.a.	אַבְדִּי שְׁמִיָּה נָגַד שְׁמָא	Avót de-Rabbi Náthán 12,1			Reverendo D/omi/no ... hocce candoris et sinceritatis monumentum l/ibens/ m/erito/que posuit Eundem ad amorem candoremque reciprocum invitans	1647-04-08	Besztercebány a
98	Fries, Johann Heinrich	Beregszászi, István	i.a.a.	יהוה	tetragrammaton: Isten neve			Admodum Venerabili, Clarissimo atque Doct/issimo/ Viro D/omi/no ..., Servo Jesu Christi et in amore ejus Fratri, Favitori Benefactorique liberalissimo, nec non Hospiti in aeternum venerando, amando Haec in sui memoriam, gratitudinem cum omnigenae foelicitatis voto comme/n/dare, ut merito tenebat/ur/, sic gratulabundus relinquit	1676-07-26	Zürich
99	Frölich David	Reinhard, Christian	i.a.a.	nincs kép				Praestantissimo ac Literatissimo D/omi/n/o/ Possessori, Fautori et Amico suo perdilecto Hoc qvalecunque sui Mnhmo/sunon benevolae Recordationis ergo ... L/ibens/ M/erito/q/ue/ inserebat	1626-07-15	Wittenberg
100	Frölich David	Calixt, Georg	i.a.a.	nincs kép				memoriae et benevolentiae ergo scribebam	1628-05-25	Helmstedt
101	Frölich David	Münderling, Johann	i.a.a.	nincs kép	Biblia Ps 40			Ornatiss/im/o D/omi/no Possessorj memoriae ca/us/a paucula haec apposuit	1628-09-02	Regensburg
102	Frölich David	Piscator, Philipp Ludwig	i.a.a.	nincs kép				Clarissimo viro, D/omi/n/o/ ... hanc amicam manu/m/ apposuit	1630-05-25	Gyulafehérvár
103	Frölich David	Alsted, Johann Heinrich	i.a.a.	nincs kép				Viro Cl/arissimo/, d/omi/n/o/ ..., astronomo exercitatissimo L/ibens/ M/eritoque/ scribebam	1630-06-01	Gyulafehérvár
104	Frölich David	Lonhard, Peter	i.a.a.	nincs kép					1632-10-28	?
105	Frölich David	Becman, Christian	i.a.a.	nincs kép					1628-05-?	Zerbst
106	Frölich David	Schwenter, Daniel	i.a.a.	nincs kép				Haec in honorem praestantissimi juxta atque Doctissimi D/omi/n/i/ Possessoris L/ibens/ M/erito/q/ue/ apposui	1628-08-?	Altdorf
107	Graf, Gottfried	Schultz Christoph	i.a.a.			טב שם משכון טוב:	Biblia Eccl. 7,1	e0uno/iaj te kai filomnhmosu/nhj e3khti scrib/ebat	1647-03-29	Boroszló
108	Graf, Gottfried	Tarnóczi, Márton	i.a.a.	אֲשֶׁרִי אָדָם מְצָא חֶכְמָה:	Biblia Prov 3,13			Haec pauca Praestantissimo ac literatissimo D/omi/n/o/ Philothecario, amico ac fautori dilecto ex affectu sincero relinqueb/at/	1648-01-30	Wittenberg
109	Graf, Gottfried	Zabler, Jób	i.a.a.	וְהַתַּעֲנִי עַל־יְהוָה וְהִתְקַלָּךְ מִשְׁאֵלֶת לִבְךָ :	Biblia Ps 37,4	אצל	Biblia Gen 39,10; Gen 39, 16, 1Kir 13,24	Quibus ornatissimo et doctissimo D/omi/n/o/ Philothecario, Fautori et Populari perclaro affectum benevolentiae et memoriam sui linqwere gestijt	1648-02-16	Wittenberg
110	Graf, Gottfried	Lesterss, Simon	i.a.a.			זְכַרְה־לִי אֱלֹהֵי לְטוֹבָה	Biblia, Nehem 13,31	His mentem Praest/antissimi/ et literatiss/imi/ D/omi/n/i/ Possessoris sibi devincere voluit	1648-04-14	Lipce
111	Graf, Gottfried	Nymmann, Hieronymus Aegidius	i.a.a.			תַּסְנִי־שֶׁר יִצְרִינִי:	Biblia Ps 25,21	In his praestabilis eruditionis multumque chariss/imus/ D/omi/n/us/ convictor benevolam memoriam retineat sui studiosiss/imi/	1649-04-21	Wittenberg
112	Graf, Gottfried	Weller von Molsdorf, Jakob	i.a.a.	עמ" ששׁ	Biblia Rom 12,21			Benevolentiae testandae scrib/ebat/	1650-04-29	Wittenberg
113	Graf, Gottfried	Francisci, Stephanus	i.a.a.	עמ"יע	Biblia Ps 121,2			Amicissimo domino Possessori paucula haec relinqvebam	1650-08-12	Wittenberg

114	Graf, Gottfried	Calov, Abraham	i.a.a.	נדיב נדיבות יעין:	Biblia Isa 32,8					1652-06-14	Wittenberg
115	Graf, Gottfried	Scheid, Balthazar	i.a.a.	חסד סוגר דרך					Eximio atque eruditissimo D/omi/n/o/ Possessori amicae memoriae mnhmo/sunon hoc ascriptit cum voto omnigenae prosperitatis	1654-01-18	Strassburg
116	Graf, Gottfried	Kleinwechter, Valentin	i.a.a.	כבוד יתן יהוה חן	Biblia Ps 84,12				Optimae spei Adolescenti, discipulo longe dilecto eu)noi/aj te, kai mnh/mhj e3khti L/aetus/ L/ibens/q/ue/ scr/ipsit	1647. 02. ?	Boroszló
117	Graf, Gottfried	Sennert, Andreas	i.a.a.	עלי עשן	Biblia Ps 121,2				Benevoli affectus id memoriali manu scr/ibebat/	1652-06-?	Wittenberg
118	Hajnóczy, József	Martiny, Sámuel	i.a.a.	כיום טובה הנה בטוב וביום רעה ראה גם את־זה לעמית־זה אשה האלהים	Biblia Eccl 7,14				Dieser Aufruf, Freund, ist sehr wichtig. Er ist Wahrheit in sich, stamt oben aus dem graustem Alterthume her, wo ihn ein seiner Zeit sehr glänzender Fürst gedacht und geschrieben hat. Er ist wichtig und schön in seinen Folgen, – und endlich enthält ihn jetzt unter den Büchern – uns, das ehrwürdigste. Solten Sie ihn einst am umwölkteren Tage vortheilhaft nützen, dann freue ich mich des Antheils, den ich dabey hatte, Sie auf ihn aufmerksam zu machen. Ich schreibe dieses, wie Sie wissen, auf meiner, Ihnen nachbarlichen Zelle. Vielleicht, vielleicht wird uns unser Geschick nie mehr einander so nahe zurücken. Solte dies ein wirklicher Seherblick in die Zukunft seyn, dann so unterdrücken Sie Ihr gutes Andenken an mich nie, mir werden Sie immer ein theuer geachter Freund seyn. Diese höhere Achtung verdient schon bey jedem, Ihr Herz.	1787-12-23	Wittenberg
119	Hermann, Stephan	Schmidt, Sebastian	i.a.a.	יהוה מורי ומגני:					Pereximio D/omi/no Possessori benevolentiae testandae et memoriae causa scrib/ebat/	1689-01-31	Strassburg
120	Hermann, Stephan	Mejer, Gerhard	i.a.a.	האי					Clarissimo literatissimoque D/omi/n/o/ Possessori, Auditori ob eruditionem, sedulitatem morumque integritatem longe aestimatissimo memoriam sui commend/at/	1689-09-25	Wittenberg
121	Hermann, Stephan	Peisker, Johann	i.a.a.			הוה יראה־לי: Mihi JEHOVA Providebit	Biblia Gen 22,8		D/omi/n/o/ ... Philos/ophiae/ et S/acro/s/anctae/ Theol/ogiae/ C/ultori/ perindustrio, Fautori atque Amico honorando hisce memoriam sui etiam atq/ue/ et/iam/ commendab/at/	1689-10-04	Wittenberg
122	Hermann, Stephan	Wyscher, Johann Adam	i.a.a.	אלהים יראה	Bibilia Gen 22,8				Praestantissimum ac Doctissimum Juvenem, Virum D/omi/n/um/ possessorem, Scaphusiae transeuntem amica hacce manu sua est prosecutus	1689. 02. 02. Schaffhausen	
123	Hocheissen, Johann David	Sárai, Gábor	i.a.a.	יהוה פחה לחיי לעלים					Haec pauca Viro Consultissimo ac Nobilissimo, Domino Possessori hujus Albi cum gratissima animi atque officiorum significatione adscribere voluit debuitque	1749-05-27	Ulm
124	Hodosi, Sámuel	Komáromi Csipkés, György	i.a.a.	אוהב דעת אוהב מכאוב					Paucis hisce se suique memoriae commendavit Ornatissimo Juveni D/omino/ ... nuper Illustris Scholae Debr/eceniensis/ alumno, nunc Scholae Weszprimien/sis/ Moderatori solertiss/im/o	1676-08-29	Debrecen

125	Hodosi, Sámuel	Köleséri, Sámuel	i.a.a.	א וְגַעַתִּי וּמִצַּאתִי תַּאֲמִין אֶל תַּאֲמִין יַגַּעַתִּי וּמִצַּאתִי תַּאֲמִין תַּאֲמִין	Biblia Prov 6,3 és Jicháki, Slo			Praestantissimo Juveni D/omino/ ... nuper Theologiae, Philosophiae ac Philologiae Cultori assiduo in Illustr/i/ Schola Debrecina, nunc Scholae Weszprimien/sis/ Rectori industrio paucula haec cu/m/ omnigenae felicitatis voto apposuit	1676-08-29	Debrecen
126	Hodosi, Sámuel	Vecsei, Péter	i.a.a.	מְגַנֵּה יְהוָה יְהוָה	az Úr lesz a pajzsod			Honori et Famae Juvenis Virtutibus non parvis Ornatissimi, D/omi/ni ... hisce paucis ita sui memoria/m/ commendare voluit	1676-09-04	Debrecen
127	Hodosi, Sámuel	Szelei, P. G.	i.a.a.	לְשׁוֹנֵהֶם	hibás a lejegyzés				1676-09-12	Debrecen
128	Hodosi, Sámuel	Szombathi, Mihály	i.a.a.	הַשְׁלֵף עַל־יְהוָה וְהִבֵּד וְהִנֵּה לְקִלְקֵלָה לֹא יִמָּנֶה לְעֵלֶם מוֹט לְצַדִּיק	Biblia Ps 55,23			In honore/m/ D/omi/ni ... benevoli, mihi multu/m/ amandi subjeci ego ... L/ibens/ M/erito/q/ue/	1676-09-12	Debrecen
129	Hodosi, Sámuel	Sallai, András	i.a.a.	יִעֲנֶה יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יִשְׁעֶהָ שָׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעֶהָ:	Biblia Ps 20,2			Multum Egregio Juveni Domino ... acceleranter tamen gratanter extare fecit	1676-10-30	Debrecen
130	Hodosi, Sámuel	Mányoki, Ferenc	i.a.a.	יְהוָה יִשְׁמְרֵ צִאתָהּ וּבֹאֶהָ מֵעֵתָהּ וְעַד־עוֹלָם	Biblia Ps 121,8 Virtus post funera viuit.				1676-11-09	Debrecen
131	Hodosi, Sámuel	Szentjóbi, Dávid	i.a.a.	אִמֵּר וְשִׁלֵּי ז' לְחֻכְמָה אַחֲרֵי אֵת וּמַדַּע לְבִינָה תִּקְרָא:	Biblia Prov 7,4 és ?			Praestantissimo ac Doctissimo Juveni, D/omi/no ... meritissimo, D/omi/no suo gratissimo amoris et honoris gratia adjecit	1676-11-11	Debrecen
132	Hodosi, Sámuel	Sinnesky	i.a.a.	עֲמֻנָאֵל	„Immanuél” a próféta neve, de szó szerinti fordításban: velünk az Isten				1678-04-17	Utrecht
133	Hodosi, Sámuel	Kabai O., Ferenc	i.a.a.	וַצַּדִּיק בְּאִמּוֹנָתוֹ יִהְיֶה etc.	Biblia Hab 2,4			Praestantissimo Possessori, patriotae suo et durae peregrinationis suae Consorti subjecit	1678-05-16	Utrecht
134	Hodosi, Sámuel	Komáromi, Mihály	i.a.a.	אִתּוֹ קֵנָה וְאֵל־תַּמְכֵּר	Biblia Prov 23,23			Praest/antissimo/ Juveni D/omi/no ... hoc grati animi monumentum, dum navem medullitus peregrina/ti/onum suar/um/ omni absynthio et narcisso duriss/im/ar/um/ soluere, ad amissosq/ue/ populares [...] contenderet, relinquere voluit	1678-07-29	Utrecht
135	Hodosi, Sámuel	Maden, Richard	i.a.a.	הוֹלֵךְ בְּתֵם יִלָּךְ בְּטָח	Biblia Prov 10,9			D/omin/o ... optimae spei Juveni in Angliam tendenti in perpetuum amicitiae symbolum apposuit	1678-09-24	Rotterdam
136	Hodosi, Sámuel	Abendana, Isaac	i.a.a.	גוֹל עַל יְהוָה דִּרְכֶּךָ וּבִטָּח עָלָיו וְהָאֵל יַעֲשֶׂה	Biblia Ps 37,5			Dignissimo Viro-Juveni, D/omi/no ... in suis itineribus omnia fausta et foelicia his apprecatur	1679-02-19	Oxford
137	Hodosi, Sámuel	Leusden, Johannes	i.a.a.	לִישׁוֹעָתָהּ קוֹרִיתִי יְהוָה	Biblia Gen 49, 18			Doctissimo, praestantissimo et omnigena virtutum laude cumulatissimo Viro, domino ... hisce paucis benevolentiam sui testatur	1679-08-27	Utrecht
138	Hodosi, Sámuel	Ordewin von der Gradt	i.a.a.	אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ חַתִּים					1679-09-10	?
139	Hodosi, Sámuel	Brecht, Clemens Joseph	i.a.a.	כָּל הַרְדוּף אַחֵר הַכְּבוֹד בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ	Eruvin 13,72			Pereximio D/omi/no ... honoris ergo scripsit	1679-10-04	Frankfurt/O
140	Hodosi, Sámuel	Derecskei, Pál	i.a.a.	תֵּלֵה אֶל הָאִישׁ תּוֹמִים	Paraphrastes Jehosuah ben Perachja Targumim Hierosolymita no	בהר יהוה יראה	Biblia Gen 22,14	Haec pauca ita apponebat Orn/atissimo/ D/o/m/in/o ... Convictori Aequissimo, de praesenti vero fi/lw Candido ei0j ton sfragi/smon th/j e1ilikineiaj.	1676-1713	?
141	Hodosi, Sámuel	Szikszai K., András	i.a.a.	הֵלֵךְ אֶת־הַבְּמִים הַחֲפִים	Biblia Prov 13,20			Ornatiss/im/o ac Doctiss/im/o Juveni D/omi/no ... Rectori Scholae Veszpremiensis Reformatorem digniss/im/o, Convictori suo aequiss/im/o (nuper) et Amico sincero adjecit	1676-1713	?
142	Hossmann Johann	Pomarius, Samuel	i.a.a.	זָכַר צַדִּיק לְקִרְבָּהּ	Biblia Prov 10,7			Benevolentiae memoriaeque causa L/ibens/ m/erito/q/ue/ scribeb/at/	1653-03-01	Wittenberg

143	Hossmann Johann	Weller von Molsdorf, Jakob	i.a.a.	עמ"י עש"י	Biblia Ps 121,2			Benevolentiae testandae faustiss/im/a [?] quaeque D/omi/n/o/ Possessori conprecatus scrib/ebam/	1653-07-19	Drezda
144	Hossmann Johann	Witschel, Gottfried	i.a.a.	עזבני אבי וגם אמי אספני אלי והוא עמי:	Biblia Ps 27,10			Per Eximio D/omi/no Possessori semper benivolae memoriae gratia cum devota omnigenae prosperitatis appreciatione scribeb/at/	1653-07-19	Drezda
145	Hossmann Johann	Sennert, Andreas	i.a.a.	בזיעע				Benevoli affectus id memoriale [...] scr/ibebat/	1653-03-?	Wittenberg
146	Hossmann Johann	Danielis, János József	i.a.a.	ממשלה יי לוי				Templum bonae mentis, candoris ac favoris incitamentum Amicitiaeque tesseram Per-Eximio D/omi/no Possessori, Amico Fautori ac Fratri honorando, sub ultimo vale l/ibens/ m/erito/que linquere voluit	1653. 08. ?	Pozsony
147	Intze B., Sámuel	Szöllösi, János	i.a.a.						1785-05-08	Kolozsvár
148	Kaczer, Tóbiás	Dubravius, Daniel	i.a.a.	נו חיש ונעפה:	Biblia Ps 90,10				1626-06-15	Trencsén
149	Kaczer, Tóbiás	?	i.a.a.	Ille Deus mundo genuit, quem orabilis אלהים Si regit atque tegit nos: tunc sunt pace sub ima Omnia nostra. Tuos rege sicque tege, ergo יהוה				adijecit amicus Amico, Exul Exulj, R/everendo/ D/omi/no ... sortem Divi Tobiae baiulantj, ejusdem auxilium a Deo expetenti expectantique	1629-03-02	?
150	Karló György	Spannagel, Samuel	i.a.a.					Memoriae caussa adposuit hocce elogium יהוה צבאות	1796-09-06	Bulkesz
151	Katona, Imre	Hari B., Dániel	i.a.a.	יתן ייבנה לך בלבבך וכל עצתך ימלא	Biblia Ps 20,5			Hoc tibi, Amico suo cordicitus precatur	1775-02-22	Kolozsvár
152	Katona, Imre	Morgappa, Manuel	i.a.a.	תחלת חקמה יראת יהוה	Biblia Prov 9,10			Amicitiae et memoriae causa scripsit	1778-11-23	Leiden
153	Katona, Imre	Wildschut, Isajas	i.a.a.			אל ישועתי	Biblia Isa 12,2	Haecce pauca in aeternam amicitiae memoriam lubens posuit	1778-12-09	Leiden
154	Katona, Imre	Hardenberg, Willem Ludolf van	i.a.a.	לך אכל בשמחה לחמך ושתה בקלבי טוב ונגד	Biblia Eccl 9,7			Haecce pauca in sincerae amicitiae tekhrion in albo amici sui integerrimi, ... inscribere haud dubitavit	1779-06-25	Leiden
155	Katona, Imre	Etsedi, István	i.a.a.			יהוה ירא	Gen 22,12	Hoc egregio Marci Antonini dicto Clarissimum ac Doctissimum Virum ..., Albi huius possessorem, Amicum suum comitatur	1780-01-20	Bécs
156	Klockherr, Gotthard	Schmidt, Sebastian	i.a.a.	יהוה מורי ומגיד:				Praestantissimo D/omi/n/o/ Possessori memoriae et testandae benevolentiae causa scripsit	1656-12-20	Strassburg
157	Klockherr, Gotthard	Scheid, Balthazar	i.a.a.	חסד סוגר דרך				Benevoli animi monumentum hoc apposuit et reliquit D/omi/n/o/ Possessori cum voto omnigenae prosperitatis	1656-12-22	Strassburg
158	Klockherr, Gotthard	Kercher, Johann Ludwig	i.a.a.			קויתי יהוה קותה נפשי ולדברו	Biblia Ps 130,5	En Praestantissime Domine ... commensalis suavissime, amice candidissime, animum, studia tui totius in benevolam recordationem	1657-01-02	Strassburg
159	Klockherr, Gotthard	Mylich,Caspar	i.a.a.	אלהים יראה	Biblia Gen 22,8			Hisce se suiue memoriam benevolam commendare et prospera quaeque apprecari voluit	1657-06-11	?
160	Korenko, Metthias	Ambróczy György	autopszia	-	-	התענג על יהוה ויתן לך משאלות לבן	Biblia Ps 37,4	Haec memoriae et benevole recordationes canta cum votiva omnis felis, cittis ap/p/recatione adposuit.	1725-11-13	Varboz
161	Korenko, Metthias	Sextius, Johannes	autopszia	-	-	יהוה סלעי ומצורתי	Biblia Ps 18,2	Pauca haec ne D/omi/no Libri Possessor, mulbrum, a quibus beneficium sibi polliceret, adversum Viturus animum secua actum esse in orbe existinet, verum faciendo facienda in Dlo se constanter evigat, apposuit.	1725-10-05	Körmöcbánya

162	Korenko, Metthias	Augustini, Matthias	autopszia	-	-	הלקי יהוה אמרה נפשי על כך אהיל לי	Biblia Lam. Jer 3,24	Haec Paulinum monumentum Domino Philothecario, ut L/i/b/r/i a fermentt Fanutitorum tanguam poste Sanionis doctrinae caveat, adiiare voluit quoavis genus felicitatis precatus.	1725-11-01	Neczpál
163	Korenko, Metthias	Ertel Godoszidas, Johannes	autopszia	אם אין אני לי בולי ושאני לעצמי בה אני ואם לא עכשיו אימתי	Hillél rabbi magyarázata a Num 7-re	יהוה גורלי אלהים		His paucis epimius D/omin/um cilothearius in propositio faero confirmare accum amplissa benedictione ad altisra grassente dimittere voluit.	1725-12-07	Dabas
164	Korenko, Metthias	Michaelidas, Samuel	autopszia	-	-	הוע יעשה	Biblia Exod 12,16	Paulinua hocce effatum ornatissimo Domino Perfessori ad moditantum cum voto omnigare prosperitatis commendat voluit.	1725-12-07	Besztercebány a
165	Korenko, Metthias	Freiberga, Paulus Ramus	autopszia	בווע יופה נעה את ארחו לשמר כדברן	Biblia Ps 119,9	-	-	Haec memoriae ergo, faustissima quaeque Cl/arissimi/ D/omi/n/i Possessori apprecantque scripsit.	1727-08-10	Wittenberg
166	Korenko, Metthias	Fartias, Johannes	autopszia	-	-	יהוה צדקנו	Biblia Jer 33,16	Haec me memoriam, Clarissimo D/omino/ Korenkio et populari et amico suavissimo, postquam post decursium Academici temporis spatium in Patriam dulcissima Properatet adposuit.	1728-09-05	Wittenberg
167	Korenko, Metthias	Clementis, Matthias	autopszia	-	-	יראה יהוה ראשית רעה	Biblia Prov 1,7	Hoc Paulino aurea, hisque temporibus maxime necessario monito, Clarissime Doctrissimoque D/omi/n/o/ Philothecario, amico et fautoro dudum noto Vivino suavissimo, moniti hujus Paulini Audicissimo, sinum dulcissimae Patriae repetenti, memoriam sui lubens commendare voluit.	1728-09-22	?
168	Korenko, Metthias	Sartorius, Daniel	autopszia	גול על יהוה דרכך ובטח בו והוא יעשה	Biblia Ps 37,5	.	.	Pauca haec Claris/sim/o Doctis/sim/oq/ue D/omi/no Possessori, Amico et Fauto, in suo integerimo, cum voto omnigence p/ro/speritas adjecit.	1728-09-23	Wittenberg
169	Korenko, Metthias	Szakolcsai, Johannes (peregrini)	autopszia	-	-	הוא שא	pontatlan bejegyzés	His paucissimis Ornatissimo ?	-	-
170	Körösi, Georgius	Nuscheleius, Henricus	autopszia	קרבת אלהים לנו טוב	Biblia Ps 73,28			Aurei hujus dicti continua/m/ provein, senseum vividum, atq/ue/ dulcissima/m/ erperientiam. Rev/erendo/ D/omin/o Possessori Auditori quondam suo perafsiduo, cum voto auspicali itineris, ex animo apprecatur suiq6ue/ memoriam Com/m/edat.	1726-08-16	Zürich
171	Körösi, Georgius	Huldricus, Johann Jacobus	autopszia	-	-	גדול כבודי בישועתך	Biblia Ps 21	In sui memoria/m/ cu/m/ culidissimis Div. Benedictionis votis Rev/erendo/ et Doctiss/imo/ d/omi/no Körösy, auditor afsiduo et dilecti apposuit.	1726-08-18	Zürich
172	Körösi, Georgius	Brunner, Nicolaus	autopszia	סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם	Biblia Ps 25,14			Hisce Sanctissimis hieropsaltis verbis memoriam sui conservare voluit apud amicum Praestantissimum, Doctissimum D: Dominum Körösch, hujus albi Possessore, eius in Christo frater et amicus.	1728-04-21	Bern
173	Körösi, Georgius	Schmidt, Albertus	autopszia	סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם	Biblia Ps 25,14			Pauca haec, Reverendo, praestantissimo atq/ue/ Doctissimo Viro, hujus libri poaeaaori in patriam profecturo in Symbolum Amicitio haud fucata; cum voto prosperi itineris et omigena Salutis apposuit.	1728-04-22	Bern
174	Körösi, Georgius	Isprüglin H.	autopszia	ארח צדיקים כאוד הולך ואור עד נכנו היום	Biblia Prov 4,19			In testimonium amicitiae pauca haec adscripsit, quaevis bona ac fausta Reverendo, Prostantissimo atq/ue/ Doctissimo Viro Körösi apprecans.	1728-04-23	Bern

175	Kőrösi, Georgius	Hortinus, Jacobus	autopszia	-	-	י"י יראה	Biblia Gen 22,14	Reverendo atq/ue/ Doctiss/imo/ Viro D/omi/no Kőrösi, Transylvano, Auditori nostro assiduo dilectiss. Felicissum in Patriam reditum adprecatur, suiq/ue/ memoriam com/m/endat.	1728-04-28	Bern
176	Kőrösi, Georgius	Guisius	autopszia	יהוה צדקנו	Biblia Jer 33,16			Hoc Praestantissimo atqi Eruditisso Domino Kerösi in signum Amicitio apponere voluit fausta quaevis apprecans Alb:	1728-05-03	Bern
177	Kőrösi, Georgius	Buxtorfius, Johannes	autopszia	שמחה לצדיק עשות משפט	Biblia Prov 21,15			Eruditissimo hujus libelli Domino fausta quaeq/ue/ eis animo apperatur Johannes Buxturfius L. S. prof.	1728-07-17	Bázel
178	Kőrösi, Georgius	Frey, Johannes Ludovicus	autopszia	טובה חכמה מפנינים וכל חפצים לא ישור בה	Biblia Prov 8,11			Reverendo et Clariss/imo/ D/omi/no Possessori paucis his affectum suum obligare, et discessuro (gör. szó) divinamq/ue/ benedictionem apprecari voluit.	1728. 07. ?	Bázel
179	Kretschmer, Michael	Thilo, Georg Friedrich	i.a.a.	יה				Hoc scito Ornatissimo D/omi/no Possessorj et Amico Memoriam sui commendabat	1676-09-30	Ohlau
180	Kretschmer, Michael	Heinius, Pancratius	i.a.a.	אדני יחשביל	Biblia Ps 40,18			Hocce solatio plenissimum monitum sub turbulento Patriae statu Ornatissimo D/omi/n/o/ Possessori, Amico fraterum in morum charo ingerere memoriamque sui simul recom/m/endare voluit, debuit	1677-04-18	Jéna
181	Kretschmer, Michael	Tschizbeck, Christian	i.a.a.	יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה:	Biblia Ps 46,12			Hisce Pereximio atque Praestantissimo D/omi/no Possessori, Fautori atque Conterraneo semper Dilecto memoriam sui inserere debunt	1677-04-18	Jéna
182	Kretschmer, Michael	Hase, Zacharias	i.a.a.			נְקִרָה לִי אֱלֹהֵי לְטוֹבָה:	Biblia Neh 5,19	Paucula haec Ornatissimo Juveni, D/omi/n/o/ ... Philos/ophiae/ Candidato perdigno ac S/acro/s/anctae/ Theol/ogiae/ Cultori strenuo, Amico a0nupokri/tw? kai_ o9moste/gw? ulterioris favoris ac memoriae ergo simul tacite cum voto omnigenae prosperitatis L/ibens/ M/erito/q/ue/ scripsit	1679-08-26	Jéna
183	Kretschmer, Michael	Pilarik, István	i.a.a.	הָבָה מִדֹּחַיִם וּמִדִּבְרֵי שִׁבְתְּ אֲחֵים זָם	Biblia Ps 133,1	אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי:	Biblia Cant 6,3		1680-06-25	Löwen
184	Ladmóczi, István	Zaffius, Nicolaus	i.a.a.	עצו és יהוה נסי עצו ותפר כי עמנו אל	Biblia Exod 17,15 és Biblia Isa 8,10			Viro Rev/erendissi/mo, Clariss/i/mo, Doctiss/i/mo, D/omino/ ... V/erbi/ D/ei/ M/initro/ fideliss/i/mo, nunc p/ro/p/ter/ nomen J/esu/ C/hristi/ exuli, amico candido mnhmo/sunon hoc apponit	1676-06-23	Velence
185	Ladmóczi, István	Vedrosius, Johann Jacob	i.a.a.	גול és יהוה יראה על יהוה דרכיך ובטח עליו והא יעשה	Biblia Gen 22,14 és Biblia Ps 37,5			Hujus Divinae providentiae et vivae spei speculo eximio, Reverendo et Clar/issi/mo Viro, D/omi/no ... Martyri Jesu Christi et Athletae generosissimo admirabilem ex squalidis et ipsa morte durioribus Ungaricis, Trigenis [?]. Bucarinis carceribus liberationem gratulatur et felicem in dulcem [?] patriam reditum, tranquillam in [...] et tandem beatam in caelestem patriam transmigrationem comprecat/ur/	1676-07-03	Chur
186	Ladmóczi, István	Vedrosius, Wolfgang	i.a.a.	כל בשם השמאים כי מיגדל עוש שם השמאים				Constantissimo Jesu Christi testi lucidissimoque patientiae speculo, Clarissimo D/omin/o Possessori in observantiae signum haec apposui	1676-07-13	Chur

201	Majoros, Dániel	Schneider, Johann	i.a.a.	אשכילך ואורך גדרך נני חנה איגא עליך עיני	Bibilia Ps 32,8			Haec amico per angusta ad augusta progressuro, ad impedimenta quaevis oblata animose superanda, nec non in sinceræ atque immortalis amicitiae tesseram apponere voluit arctissimo ipsi amoris vinculo adstrictus	1767-12-01	Késmárk
202	Majoros, Dániel	Márkuss, György	i.a.a.	ברוך הנכבד אשר יבטח ביה ויהיה מבטחו	Biblia Jer 17,7			Vt vacillationi animi in obtinendo bono et fluctuationi in evitando malo intrepide obviam ire possit, Carissimo Com/m/ilitoni com/m/endat verba Prophetæ consolationis et fiducia plena	1767-12-02	Késmárk
203	Majoros, Dániel	Trnkócy, János	i.a.a.	והתענג על יונה ונתן לך משאלת לבך	Biblia Ps 37, 4			In secundis et adversis amico sincero, Commilitoni svavi, Albi Possessori haec pauca codicis sacri commendavit	1768-03-31	Pozsony
204	Majoros, Dániel	Kvassay, János	i.a.a.			Vexillum meum ירונה	Biblia Exod 17,15	His pietatem erga suum testari voluit addito sincero utriusque fortunæ voto	1768-04-05	Pozsony
205	Majoros, Dániel	Hirt, Johann Friedrich	i.a.a.	יראת יהוה ראשית דעת	Biblia Prov 1,7			honoris et memoriae causa scripsit	1769-04-03	Jéna
206	Majoros, Dániel	Miser, Mihály	i.a.a.			יהוה צדקנו	Biblia Jer 23,6	Memoriae ergo scripsi Com/m/ilitoni suauissimo sincerus Amicus	1769-09-10	Wittenberg
207	Majoros, Dániel	Sperbach, Karl Gottlob	i.a.a.	אלהים לנו מחסה ועז עזרה	Biblia Ps 46,2			Memoriae caussa scr/ibebat/	1771-02-14	Wittenberg
208	Marothi, Georgius	Amman, Johann Conrad	autopszia	-	-	י אורי	Biblia Ps 27,1	Hisce Praenobilissimo atq/ue/ Doctissimo D/omin/o hujus Albi Possessori sui memoriam com/m/endat benevolum affectum testatur, omniaque qua mentio qua corporis bona adpreatur,	1723-08-16	Bázel
209	Marothi, Georgius	Deggellerus, Laurentius	autopszia	אלהים יראה	Biblia Gen 22,8			Paucis hisce Per-eximo et optimaæ spei Juveni-Viro, Praestantissimo et Nobilissimo Domino Albi hujus Possessori, ad studium literarum et solidam eruditionem Laudatissimis admodum progressibus feliciter decurrenti memoriam sui commendat, et fausta quaeque precatur.	1731-09-18	Scapkussi
210	Marothi, Georgius	Merianus, M. Christophorus	autopszia			אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Haecce Albi hujus Possessori Doctissimo Nobilissimo stemmate simulæ Virtutibus, in perennius amicitiae signu/m/ omnigenae cum felicitatis Voto apposuit.	1732-02-08	Zürich
211	Marothi, Georgius	Daeniker, Johann Henrich	autopszia	ברוך אתה בבאך ובברוך אתה בצאתך				Hanc divinam Benedictionem apprecatur Nobilis/simo/ Doctiss/imo/ D/omin/o hujus albi possessori.	1732-05-01	Gossav
212	Marothi, Georgius	Müller, Johann Caspar	autopszia	יהוה ישמרך בכל דרכיך				Prosapia/m/, tugenio, eruditione, moribus florentissimo Domino Possessori in memoriam sui apposuit.	1732-06-02	Zürich
213	Marothi, Georgius	Kubluy, Rodolph	autopszia	-	-	יהוה חלכי	Biblia Lam. Jer. 3,24 fordított szórenddel	Haec pauca Albo Domini Nobilissimi Clarissimi addit R. K.	1732-06-09	
214	Marothi, Georgius	Haug, Johann Jacob	autopszia	.	.	זכרה לילי אלי לטיבה	Biblia Nehm 5,19	Aureo hoc Apli monito et gravissimo illustri/issimo/ verulamii effato, juvenem florentissimum D/ominus/ Georg/ius/ Marothi, nem politica etiam puriorem Theologium vere nobili connulio ambientem, Auditorem suum folertissum, itemy hospitem uti amantissum sei et amatissimum dimittere fortunam Studiaq/ue/ et itinera illum divine providentiae animitus com/m/endare voluit debuit.	1732-06-16	Zürich
215	Marothi, Georgius	Wagerus, Henricius	autopszia	-	-	יהוה יורי		Haec Viro Reverendo Nobilissimo Amico suo ad cineres colendissimo in Amititiae Amorisq/ue/ continui signum cum intima fausti vinery appreciatione apponere voluit.	1732-06-16	

216	Marothi, Georgius	Stokarus, Henricus	autopszia	-	-	אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Pauculi hisci Nobilissimo atq/ue/ Literatissimo D/omin/o Albi hujus Possessori sui memoriam cum omnigeræ prosperitatis voto com/m/mendare voluit.	1733-08-16	Bázel
217	Marothi, Georgius	Hurtenes, Johann Jacobus	autopszia					Haec pauca Nobilissimo doctissimoq/ue/ D/omi!no Maroti, hujus Albi Possessori in perpetuum adjicere voluit debuit.	1733-08-17	Bázel
218	Marothi, Georgius	Schnyder, Johann	autopszia	-	-	יְהוָה provebit	YHWH	Pauca haec Nobili atq/ue/ Erudito hujus Albi Possessori, Amico suo fidelissimo amantissimo, ad refricandam sui memoriam adjicere voluit.	1735-02-03	Bienna, Helvet.
219	Marothi, Georgius	Frey, Johannes Ludovicus	autopszia	טובה חכמה מפנינים וכל חפצים לא ישור בה	Biblia Prov 8,11			Literatissimo et omni Virtutem genere com/mendatissimo D/omino/ Possessori faustissima qua/e/vis ex animo precatur discessusq/ue! Sui memoriam com/m/endat	1735-02-22	Bázel
220	Marothi, Georgius	Kocher, Gaeobus	autopszia	מרבח תורה מרבח חכמה	?			hisce Reverendo, Nobiliss/imo/ Domino Possessori. Amico Eflumatissimo, sui memoriam, cum voto perpetuo felicitatism com/m/endat	1736-05-23	Bern
221	Marothi, Georgius	Bardote, Paulus	autopszia	כך אמרו חכמים אחרי לבביכם זו מינות ואחרי עיניכם זו זנות				His memoriam sui doctissimo D/omi/no libelli hujus Possessori commendat	1737-08-21	Lyon
222	Marothi, Georgius	Mellius, David	autopszia	היום קצר והמלאכה מרובה	Misna, Pirké Ávot			Hoc scito Praestantissimo hujus albi Possessori, sui commendat memoriam viales propitios precatus	1737-09-04	Rhenum
223	Martiny, Johann	Stemler, Johann Christian	i.a.a.	גר אנכי בארץ	Biblia Ps 119,19			Nobilissimo possessori prospera omnia adprecatus scrib/ebat/	1767-05-12	Lipce
224	Martiny, Johann	Frietzsche, Johann Michael	i.a.a.	אשכילך ואורךך כדורדניו תלה אֵינְעֶה עֶלְיךְ עֵינִי	Biblia Ps 23,1			Haec amico per angusta ad augusta progressuro, ad impedimenta quaevis oblata animose superanda, nec non in sinceræ atque immortalis amicitiae tesseram apponere voluit arctissimo ipsi amoris vinculo adstrictus	1767-09-25	Kloster Berge
225	Martiny, Johann	Kalmár, György	i.a.a.	טוב לי כי ענית למען אלמד חקך :	Biblia Ps 119,71				1768-07-30	Wittenberg
226	Martiny, Johann	Huszágh, Pál	i.a.a.	ילכת וראית	Biblia Prov	יהוה צורי לא אבש	Biblia Ps 18,14 Ps. 118,80	Haec pauca Viro Doctissimo, Magistro dignissimo, Populari Carissimo memoriae ergo adponere voluit	1772-03-05	Wittenberg
227	Martonfalvi, György	Amideus, Alexander	i.a.a.	לפנים צערא אגרא és בחסד רוצה אני שאתה	Pirké Ávót 5, 26, ?,	תומר לחקמה אחתי את ומודע לביתה תקרא és כי היא בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך :	ez is az inscriptióban: Biblia Prov 7,4, ? Biblia Prov 6,22	בכבודך גם באהבתך רציתי לכתוב שמי הוא יתה לך על לבך תמיד :	1657-01-05	Anglia
228	Martonfalvi, György	Köleséri, Sámuel	i.a.a.	מרבח בשר מרבח רימה מרבח ישיבה מרבח חכמה	Pirké Ávót 2,8	לשועתך קויתי יי :		Magno Pietatis, probitatis et solidæ eruditionis exemplari D/omino/ ... Amico et Fratri in visceribus J/esu/ C/hristi/ dilectissimo pauca haec veriverbia apponere voluit	1657-05-26	Utrecht
229	Martonfalvi, György	Coccejus, Johannes	i.a.a.	מבקשי יהוה יבינו כל :	Biblia Prov 28,5			Ornatissimo et doctissimo D/omino/ ... sacrarum literarum cultori gnauiissimo, ob pietatem, modestiam et eruditionem sibi charissimo hoc benevolentiae testimonium posuit	1658-02-28	Leiden
230	Martonfalvi, György	Nethenus, Matthias	i.a.a.	גר אנכי עמך תושב כקל אבותי :	Biblia Ps 39,13			Ornatissimo D/omino/ Possessori ... benevolentiae et memoriae ergo L/ibenter/ P/osuit/	1659-05-20	Utrecht

231	Martonfalvi, György	Schotanus, Christian	i.a.a.	אָפּי שׂוּשׁ חוֹלְקִים בְּכִרְיָה הָאֶמֶת	Bava Bathra		Ornatissimo, eruditione et moribus, viro laudatissimo, discipulo olim suo, nunc suo merito S/acro/s/anctae/ Theologiae lauream adepto in Academiae nostrae theatro, In patriam cogitanti Benevolentiae monumentum comes ire volui	1659-09-04	Franecker
232	Martonfalvi, György	Berzétei, János	i.a.a.	יִי יֵאָרְנִי			Ornatiss/im/o Clariss/im/oque Viro D/omi/no ... spartae Academicae foeliciter emetiendae zelotiss/im/o studiosiss/im/oque ex eilikrinia Conscentiae apposuit lubens	1701-02-28	Debrecen
233	Martonfalvi, György	Csekei P., Miklós	i.a.a.	סוּד יְהוָה לִירְאָיו זְכַרְיָתוֹ לְהוֹדִיעֵם:	Biblia Ps 25, 14		Honori et Existima/ti/oni pii Eruditique Juvenis D/omi/n/i/ ... Magni Georgi[i] Martonfalvi, quondam S/acro/s/anctae/ Theologiae Doctoris Solid/i/ Filii in oris Exoticis Foeder/ationis/ Belgii pro bono Patriae peregrino, inque ibi sanioribus studiis gnaviter impallescens, Amici sui integerrimi hoc Davidico applaudebat	1701-04-03	Debrecen
234	Martonfalvi, György	Debreceni Ember, Pál	i.a.a.	סוּד יְהוָה לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם: תְּהִלִּים כה:	Biblia Ps 25, 14		Praeclarae Indolis ac Expectationis Juveni, D/omi/no ... (utinam redivivo cinerum Magni Doctoris G/eogii/ M/artonfalvi/ Phoenici!), Affini et Filio in Christo charissimo cum voto omnigenae prosperitatis et faustissimae peregrina/ti/onis his se et sui memoriam commendabat	1701-04-26	Szatmár
235	Martonfalvi, György	Földvári, István	i.a.a.	צֶדֶק תִּשְׁמֹר יִאֲכַלְפָּרָהּ וְשִׁמְרֵהּ אֶדְנִי וְכִבְדָּהּ	Biblia Prov 27,17		Prudentiss/im/o bonoque Patriae afflictitiss/im/ae [...]Jatiss/im/o D/omi/no D/omi/no ..., Magni Parentis paternarum virtutum haeredi p/ro/ t/empore/ in exoticis Foederati Belgii Academiis Studior/um/ ceu Palladij coelo delapsi cultori solertiss/im/o hocce Paroemiastae adagium in sui memoriam recommendare gestivit	1701-08-18	Franecker
236	Martonfalvi, György	Trigland, Jakob	i.a.a.	הָאֵמֶת וְהַשְׁלֹם אֶהְבֵּה זֶכֶּי ה	Biblia Zach 8, 18		Praestantissimo D/omino/ Possesori omnia felicia precatus haec paucula adscripsi	1701-10-02	Leiden
237	Martonfalvi, György	Pathai P., János	i.a.a.	זְמֵרוֹת הַיּוֹדֵלִי חֲקִידָה בְּבֵית מְגִנְיָה:	Biblia Ps 119, 54		Praestantiss/im/o ac Doctiss/im/o Juveni D/omi/no ... quondam Scholae Debr/eceniensis/ Civi digniss/im/o ibique Concamerario gratiss/im/o, nunc vero in Oris Belgicis Comperegrino Svaviss/im/o, magni Parentis ad magna quoque nato Filio etc., Amico et benevolo suo, suo Symbolo lubens uti voluit et debuit	1702-02-13	Franecker
238	Martonfalvi, György	Nagyazari, István	i.a.a.	חֲזִית אִישׁ מְהִיר בְּמַלְאֲכָתוֹ לִפְנֵי מַלְכִּים יִתְצַב בֶּל יִתְצַב לִפְנֵי חֲשָׁכִים	Biblia Prov 22,29			1702-02-16	Franecker
239	Martonfalvi, György	Bonyhai, Simon György	i.a.a.	בְּרוּל בְּבִרוֹל יִחַד אִישׁ יִחַד פְּנֵי רַעְיוֹ:	Biblia Prov 27,17		Erudito ac magnae spei Juveni, Viro spei Patriae ac Bonorum, D/omino/ ... amico ac Benevolo gratiss/im/o in futurae memoriae ac affectus symbolum manu ac votis calidis apposuit	1702-02-26	Franecker
240	Martonfalvi, György	Várdi, György	i.a.a.	לֵב אָדָם יִחַשֵׁב דְּרָכּוֹ וְיִהְיֶה יָכִין צַעְדּוֹ	Biblia prov 16,9		Clarissimo ac Eruditissimo Juveni, D/omi/no ... Studiorum Suorum augendorum gra/ti/a in Celebri Universitate Franeqverana manenti, Amico suo et Benevolo honorando ad recommendandum se ulteriori amicitiae ejusdem lubens adjecit	1702-07-21	Franecker

241	Martonfalvi, György	Hunyadi B., János	i.a.a.	ואני ידעתי גאלי חי	Biblia Iob 19,25			Praestantiss/im/o ac Probe Erudito Juveni Viro D/omi/no ... Magno Parentis ingenuo minimeque degenti Filio in Spem Patriae futuram surgenti, Amico et Comperegrino se suique memoriam commendabat pauculis hisce	1702-07-24	Franecker
242	Martonfalvi, György	Owen, John	i.a.a.	טוב לזכר פרייטשעל בנענרין	Biblia Lam, Jer 3,27			P/ossessori/ P/onebat/	1656-1657	Oxford
243	Martonfalvi, Sámuel	Vitringa, Campegius sr.	i.a.a.	והחכמה מאין תבוא ואי זה מקום בינה:	Biblia Iob 8,28			Praeclara indole, eruditione et virtute Viro, ad omne decus et elegantiam singulari cultu et cura in magnam Ecclesiarum Patriarum spem instructo D/omino/ ..., Cl/arissimi/ Georgii Filio neutiquam degeneri, Auditori suo per moram illius temporis, quod hic exegit, diligentissimo et carissimo hoc sui Nominis et Affectus memoriale relinquit, Spiritus S/ancti/ gratiam et prospera rerum suarum incrementa illi per vitam precatus scripsi	1702-07-13	Franecker
244	Martonfalvi, Sámuel	Röell, Hermann Alexander	i.a.a.	סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם:	Biblia Ps 25,14	רואי אל:	Biblia Gen 16,13	Doctrina virtuteque eximio Viro, D/omino/ ..., Clarissimi et meritissimi de Ecclesiis Patriis Parentis gnhsi/w? te/knw?, Auditori suo, quoad heic vixit, diligentissimo et charissimo hisce memoriam sui commendare, affectum testari et fausta quaeque ac felicia ex animo adprecari voluit	1702-07-20	Franecker
245	Martonfalvi, Sámuel	Békési András	i.a.a.	ולא יתפל עמו ויהיה שמואל ויגדל אצדו ויבדל מלך	Biblia 1Sam 3,19			Magnae Spei et expectationis Juveni Cl/arissimo/ ac Doctissimo D/omi/no ... b/eatae/ m/emoriae/ Georgii Martonfalvi Nominis, Ominis, Virtutis, indolis, Conversationis Caeterarumque Qualitatum Haeredi legitimo in Oris Belgicis Prudentiae, Scientiae, quae Sanctorum est (Prov. 9. 10., 30. 3.) in bonum Domus Dei (1. Tim. 3. 15.) Indagatori solertissimo ut Amico ita Fratri in Christo desideratissimo se suique memoriam, Amicitiam hisce Commendare voluit	1702-07-24	Franecker
246	Martonfalvi, Sámuel	Szepesi, Mátyás	i.a.a.	קודמא מפיו תלנה ושים אצדיו בלכבד:	Biblia Iob 22,22			Levidense hoc munificentiae memoriale in gratiam meritissimi ac eruditissimi Juvenis D/omi/ni ... venerabunde posuit	1701-1702	Debrecen
247	Masznyik, Tóbiás	Hottinger, Johann Heinrich	i.a.a.			יהוה הדריכני באמתך:		Admodum Reverendo et Doctissimo Viro, D/omi/n/o/ D/omino/ ... Verbi Divini olim in exercitissima Hungaria Praedicatori [...], Ejusdem Verbi Martyri constantissimo, meo, quantum licuit, Hospiti gratissimo, desideratissimam [...] in hoc et futuro seculo ardentem comprecor, meique memoriam com/m/endo	1675-10-07	Zürich
248	Masznyik, Tóbiás	Gräff, Johann	i.a.a.			יהוה מנת חלקי	Biblia Ps 16,5	Venerabili D/omi/n/o/ ..., Cui in Persecutione Hungarica aes triplex verae Fidei, intrepidae Confessionis ac invictae Patientiae circa pectus erat, indesinente/m/ Spiritus Sancti Gratiam et coeleste robur minui nescium, tum meliorem fortunam posthac arrisuram ex animo precatur, suique memoriam isthac scriptura commendat	1675-11-01	Nürnberg

249	Masznyik, Tóbiás	Arnold, Christoph	i.a.a.			גם זו לטובה:	Talmud Bavli Taanit 21a	Viro Admodum Reverendo, D/omi/n/o/ ..., V/erbi/ D/ei/ in Hungaria quondam Praeconi fidelissimo, nunc Exuli constantissimo solatium prosperitatemque tantis miserijs dignam ex animo precatur, omnesque ad benevolentiam erga Eundem hortatur	1675-11-02	Nürnberg
250	Masznyik, Tóbiás	Palumbini, Máté	i.a.a.	בְּרָקִי רַחֵם תּוֹכְנִי:	Biblia Hab 3,2			Admodum Reverendo et Clarissimo Viro, D/omi/no ..., quondam Ecclesiae Illaviensis in Hung/aria/ Inf/eriere/ Diacono fidelissimo, nunc Exuli Christi constantissimo et patientissimo, Christi captivo et feliciter liberato gartulabundus in [...]	1675-12-04	Jéna
251	Masznyik, Tóbiás	Lehman, Georg	i.a.a.	אדני יחשב לי:	Biblia Ps 40,18			Benevolis recordationis ergo Clarissimo D/omi/no Possessori felicissima quaeque apprecatus scripsit	1675-12-13	Lipce
252	Masznyik, Tóbiás	Bohemus, Johannes	i.a.a.			יְהוָה מְחַסֵּי	Biblia Ps 91,9		1675-12-31	Drezda
253	Masznyik, Tóbiás	Lucht, Christoph	i.a.a.	חיייהוה				Quo Memoriam sui commendabat	1676-06-29	Halle
254	Masznyik, Tóbiás	Edzard, Esdras	i.a.a.	ושנתם	Biblia Deut 6,7	עֲלֵי	Biblia Ps 121,2 első 3 szó kezdőbetűi	Reverendo D/omi/no Possessorj testandi affectus et conservandae memoriae caussa merito libenterque scrib/ebat/	1676-08-06	Hamburg
255	Masznyik, Tóbiás	Calov, Abraham	i.a.a.	Nadiv Ingenuus nedivoth נדִיבִיבֹוֹת jaaz consultat.	Biblia Isa 32,8				1676-09-25	Wittenberg
256	Masznyik, Tóbiás	Gobius, János	i.a.a.			ע"מי ע"שו	Ps 121, mozaikszó	Haec paucula Plur/imum/ Reverendo et Clarissimo D/omi/no ..., Amico et Fautori honorando in benivolam sui memoriam cum omnigenae felicitatis voto apponere voluit L/ibens/ M/erito/q/ue/	1676-10-02	Wittenberg
257	Masznyik, Tóbiás	Beyer, Andreas	i.a.a.	הָוָה עַל הָוָה וְצָרָה אַחֵר צָרָה:				Cujus ut meminisse velit, Rev/erendissime/ D/omi/n/e/ Possessor, Nec dememinisse sui scripsit Freibergae [...]	1676-10-18	Freiberg
258	Masznyik, Tóbiás	Friderici, Gottfried	i.a.a.	יהוה יראה	Biblia Gen 22,8			Memoriae causa scrib/ebat/	1678-06-08	Boroszló
259	Masznyik, Tóbiás	Viccus, Esaias	i.a.a.	וְהַשׁוּעָה צְדִיקִים מִיְהוָה:	Biblia Ps 37, 39			Cum voto felicioris sortis pro exantlata calamitosissima scribebat haecce	1678-06-23	Boroszló
260	Masznyik, Tóbiás	Steller, Thomas	i.a.a.			עמי	Biblia Ps 121,2 első 3 szó kezdőbetűi	Ita debilem suam spem in Deum Summum suum Bonum profiteri, Pl/urimum/ R/evere/ndi et Cl/arissimi/ D/omi/ni ... ad similia invitare et prolixum suum Affectum erga vinculorum fidelem socium contestari, nec non indignam sui memoriam commendare L/ibens/ M/erito/q/ue/ ut debuit, voluit	1679-04-28	Wittenberg
261	Masznyik, Tóbiás	Steller, Thomas	i.a.a.			עמי és Ezri méim Adonáj. Auxil/ium/ meu/m/ in D/omi/no.	Biblia Ps 121,2 első 3 szó kezdőbetűi	Ita debilem suam spem in Deum Summum suum Bonum profiteri, Pl/urimum/ R/evere/ndi et Cl/arissimi/ D/omi/ni ... ad similia invitare et prolixum suum Affectum erga vinculorum fidelem socium contestari, nec non indignam sui memoriam commendare L/ibens/ M/erito/q/ue/ ut debuit, voluit	1679-04-29	Wittenberg

262	Maszyik, Tóbiás	Zerbst, Johann Christoph	i.a.a.	יהוה יראה	Biblia Gen 22,8		In solatium scribebat Amico honorando Hanc ut animorum corporumque mutuam conjunctionem in Christo teneamus semper, tam publicis, quam privatis bonis, precor, simulque Tuae Reverentiae, Domine ..., nacto Collegae Fratri in Christo conjunctissimo, in Spirituali officio caelestem benedictionem et bonarum omnium [...]um animitus precatus, pii Collegae officiorum nunquam defuturorum firmum ob fidem pono l/ibens/ m/erito/q/ue/ ad latus Paternum	1680-04-24	?
263	Maszyik, Tóbiás	Rosenberg, Johann	i.a.a.			ע"אב	Gaude ig/itu/r hac civitate, o civis spectatae fidei, mj Masnici, Hanc Patriam nulla vis, nulla fraus Tibi eripit. Vale, et memoriam mei Tibi commendatam habe, ut Tui	1681-07-18	Bautzen
264	Maszyik, Tóbiás	Fabricius, Johannes	i.a.a.			יהוה סלע	Hisce Reverendu/m/ D/omi/num Possessorem, iam Christi Exulem Divinae protectioni et providentiae cum voto constantis patientiae imoque [?] suis precibus fideliter commendat	1681-07-22	Wittenberg
265	Maszyik, Tóbiás	Peisker, Johann	i.a.a.			יהוה יראה"לי:	Per-Reverendo D/omi/n/o/ Possessori, h/oc/ t/empre/ Exuli pro Christi Nomine durissima quaeque forti constantia patientiaque passo illud Post nubila Phoebus ex animo apprecatur	1681-08-24	Wittenberg
266	Maszyik, Tóbiás	Wolf, Christian Sigismund	i.a.a.	Jehovah יהוה לי לא סו li אירא ira mah מה־ יעשה jaaseh לי אדם li adam	Biblia Ps 118,6		Pl/urimum/ R/everen/do atque Praecelle[n]ti Viro, Confessori Christi constantiss/im/o scribebat Memoriae causa	1681-09-15	Hamburg
267	Maszyik, Tóbiás	Kelp, Márton	i.a.a.	לדלי יתנה שנתה לנו יאמרנא ישראל: לדלי יתנה שנתה לנו בקיום עלינו אדם: אזי חיים בלעוננו בנחורית אפם בנו: אזי הפנים שטפוני נחלה עבר על-נפשנו: אזי עבר על-נפשנו הפנים הצדונים: כרדף יתנה שלא נתגנו שרר לשונותם: נפשנו כצפור נמלטה מן יוקשם הפח נשבר ואתנו נמלטנו: עזרנו בשם יתנה עשה שמים וארץ:	Biblia Ps 118, 1-8		Vidisne, Clarissime ..., ut veneranda Sacrarum Literarum Majestas, opprobria Jesu, sequentibus Magistrum suum discipulis, per hostium scom/m/ata, in illustris famae gloriam, per medias fortunaru/m/ ruinas in triumphos, per carcerum et exiliorum squalores in perennantem non morituri decoris purpuram expoliat. Levabas, dum Lojolatica rabies impietatis suae sputa in Te vomeret, militumque furor tartarea Bestiae illius molimina succollaret, levabas, inqvam, cum dilecto Tuo Simonide, toi=j e9autoi=j paqh/masi sugkakouxoume/nw?, oculos Tuos ad Sedentem in coelis, satur despectione, usque dum Gratiam tibi faceret (plura Ps/almus/ 123., qui ascriptu/m/ p/rae/cedit). Eripuit Te Dominus ex inimicoru/m/ dentibus (Ps/almum/ 124. adfer). Nimirum, dum in Domino confidebas, im/m/ota perstabat Fides Tua, ut mons Sion Ps/almo/ 125. (qui seqv/itur/), quam et porro Deus fulcuat, exillique vibices, quae, quo pressius urunt dolore, eo illustrius in facie Christi resplendescunt, spiritualibus extergat spleniis, Compescat hostium veritatis molimina, benefaciat bonis, pacem Israeli reddat, captivos reducat (Ps/almus/ 125. et 126.).	1681-10-08	Hamburg

268	Masznyik, Tóbiás	Egenolff, Johann August	i.a.a.	עמ"ץ עש"ף	Biblia Ps 121,2 első 6 szö kezdőbetűje			Perreuerendo D/omi/n/o/ Possessori, Confessori fidei orthodoxae constantissimo duriori in exilio Solatium Spiritus Sancti et prospera quaeque precatur	1681-10-25	Drezda
269	Masznyik, Tóbiás	Fetter, Michael	i.a.a.			יהוה מנח"חלקי	Biblia Ps 16,5	Adm/odum/ Reverendo et Doctiss/im/o Domino Possessori, Confessori Chr/ist/i Constantiss/im/o prono addidit a/n/i/m/o	1682-08-30	Görlitz
270	Masznyik, Tóbiás	Funccius, Christian	i.a.a.	טוב לב משתה תמיד	Biblia Prov 15,15	אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Honoris et Amoris contestandi ergo Per-Reverendo D/omi/no Philothecario, Christi tenus heic ab Hung/aria/ Exuli, jam jam v/ero/ in Patriam ad novam Spartam in relictā Eccl/es/a Illaviensi ornandam a0po_mhxanh=j revocato V/erbi/ D/ivini/ Ministro pauca haec o/mn/i exclusus t/em/p/o/re scr/ibebat/	1682-09-01	Görlitz
271	Masznyik, Tóbiás	Schertzer, Johann Adam	i.a.a.	תמות נפשי מות ישרים:	Tamud			Benivolentiae causa cum voto omnigenae prosperitatis infractaeque in vera fide constantiae scrib/ebat/	1675	Lipscse
272	Masznyik, Tóbiás	Holland, Johann Christph	i.a.a.			אֱלֹהֵי יְהוָה נִפְלְעִי אֲשָׁא:	Biblia Ps 25,1	Exuli Christi hoc suum Symbolum reliq/ui/t	1675 -1696	?
273	Masznyik, Tóbiás	Westenfeldt, Johannes Marcellus	i.a.a.					Celeusma hoc S/acro/s/anc/tu/m/ alteru/m/ העזר Albo Viri Rev/erendi/, Doctiss/im/i/ atque Humaniss/im/i/, D/omi/ni ..., Servi et Confessoris Jesu Ch/ris/ti intrepidi w9? = e0xari/sqh to_ u9pe_r Xristou= ou0 mo/non to_ ei0j au0to_n pisteu/ein - a0uto/nte khru/ttein - a0lla_ kai_ u9pe_r a0outou= pa/sxein cum bono omine et voto omnigenae in D/omi/no Jesu felicitatis mente-manu amica-benevola l/ibens/ m/erito/q/ue/ inseruit	1675. 10. 2?	Nördlingen
274	Mezőlaki, János	Teremi P., István	i.a.a.	חנה מדר"טוב ומה נעים שקבת אחם גם יחד	Biblia Ps 133,1			Eruditissimo ac morum integritate Clarissimo Juveni-Viro, D/omino/ ... S/acro/s/anctae/ Theologiae Cultori strenuo, Lingvaru/m/ orientalium studioso peritissimo, solertissimo, Philosopho sanissimo, D/omino/ Cognato-Fratri charissimo, durae et dirae peregrinationis exoticae socio amantissimo, Franequerae vero Frisioru/m/ (dum sua tractaret studia) Commensali gratissimo haec pauca in perpetuae observantiae et Fraternali affectus teknh/rion apponere volupe duxit	1664-06-17	Franecker
275	Mezőlaki, János	Widmarius, Abdias	i.a.a.	לתורה ולתעודה :	Biblia Isa 8,20			Eruditione omnique virtute Praestantissimo D/omi/n/o/ Possessori S/acro/s/anctae/ Theol/ogiae/ Studioso Eximio omne testatus officium, ejusque itineribus ac sanctis conatibus prospera quaeque apprecatus adscripsit	1667-04-17	Groningen
276	Mezőlaki, János	Alting, Jacob	i.a.a.	כל ימי צבאי אהל עד בוא חליפתי :	Biblia Iob 14,14			Praestantissimo Doctissimoque D/omino/ ... paucis hisce sui memoriam com/m/endavit, faustaue omnia apprecatus affectum suum obsignavit	1667-04-18	Groningen

277	Mezőlaki, János	Csekei, Pál	i.a.a.	יהוה שמך יהוה צדק עליך ומינה	Biblia Ps 121,5			Ornatissimo, Doctissimo, morum integritate Clarissimo et megno rerum usu peritissimo Juveni-Viro, D/omino/ ... Theologiae Studioso solido, Philosophiae Cultori Laudatissimo, Lingv/arum/ Oriental/ium/ notitia ornato etc., Amico gratissimo, benevolo, in re ardua probatissimo in sui Memoriam L/ibens/ M/erito/q/ue/ adjecit	1667-05-01	Groningen
278	Mezőlaki, János	Szatzmárnémethi, Mihály	i.a.a.	באורך נראה אור	Biblia Ps 36, 10			S/acro/s/anctae/ Theol/ogiae/ ac S/acri/ Ministerii Candidato	1667-05-19	Franecker
279	Mezőlaki, János	Arnoldi, Nicolaus	i.a.a.	יהוה לי לא אינא מה יעשה לי אדם	Biblia Ps 118, 6			Ornatissimo et Doctissimo Viro D/omi/no Possessori, Auditori suo gratissimo memoriam sui commendatam voluit	1667-05-21	Franecker
280	Mezőlaki, János	Teerens, Johann Gerardi van (Terentius, Johannes)	i.a.a.	גר אנכי בארץ	Biblia Ps 119,19			Ornatissimo Doctissimoque viro, D/omi/no ... S/acrarum/ Literarum cultori gnato atque industrio, auditori suo dilectissimo in Belgio peregrinanti his Scripturae effatis memoriam sui relinquere voluit	1667-06-04	Franecker
281	Mezőlaki, János	Kassai, Dávid	i.a.a.	לך יהוה הותלתי :	Biblia Ps 38,6			Virtute ac Doctrina Pietateque summe conspicuo et Ornatissimo Viro, D/omin/o ... S/acro/-S/ancti/ Ministerii Athletae strenuissimo, Amico in visceribus Jesu Christi dilectissimo simulque Populari suo gratissimo hocce verioris aeternumque duraturae Amicitiae pignus officiose apposuit	1667-06-20	Amszterdam
282	Mezőlaki, János	Velthuisen, Tobias	i.a.a.	שוב יום אחר לפני מתקד	Talmud Bavli Sabbat 23. 153. a. Gemára			Doctiss/imo/ Piissimoque D/omino/ ... amoris testandi ergo ponebat	1667-06-21	Amszterdam
283	Mezőlaki, János	Dadai, János	i.a.a.	חלקי יהוה	Biblia Ps 119,57			Erudite, pio ac pie erudito Juveni-Viro, D/omi/no ... S/acro/s/anctae/ Th/eologiae/ L/itterarumque/ Ph/ilosophicarum/ Cultori indefesso, D/omi/no et Amico intimae admissionis adscripsi	1667-07-02	Utrecht
284	Mezőlaki, János	Szentgyörgyi Beke, György	i.a.a.	דרשו את יהוה וחי	Biblia Amos 5,6			Eruditiss/im/o ac Doctiss/im/o vitaeque integritate insigniter condecorato D/omino/ ... honoris ergo, amicitiae confirmandae atque charitatis continuandae gratia adjiciebat	1667-08-25	Leiden
285	Mezőlaki, János	Dézi, Márton	i.a.a.	ברב חכמה רב בעס ויוסף דעת יוסף מבאוב	Biblia Eccl. 1,18			His Eruditissimo et Ornatissimo Juveni, Domino ... sui memoriam et obsequiosu/m/ officiu/m/ commendat	1667-08-28	Leiden
286	Mezőlaki, János	Leusden, Johannes	i.a.a.	לישועתך קויתי יהוה:	Biblia Gen 49, 18			Doctissimo et ornatissimo D/omino/ ... [...] paucis benevolentia/m/ sui commendat	1667-09-04	Utrecht
287	Mezőlaki, János	Mather, Nathaniel	i.a.a.	בטנה תאכל ומעיד תמלא את המגלה הזאת אשר אני נתן אלוהי: és את כל דברי אשר אדבר אליו קח בלבבך:	Biblia Ezech 3,10 és Biblia Ezech 3,3			Hisce apud eruditum et laudatissimum D/ominu/m ..., in Angliam abeuntem sui benevolentiaeque monumentum extare voluit	1667-09-16	Rotterdam
288	Mezőlaki, János	Hefenhusen, Caspar	i.a.a.	גרמא דנפיל בחולקך גרר	Tikkuné haZóhar 96a			In benevolentiae tesseram erudito D/omi/no ... scrib/ebat/	1668-08-11	Cambridge
289	Mezőlaki, János	Boreman, Robert	i.a.a.			דעה קביתא מה חסרתה : דעה קביתא	Midrás Rabba Kohelet 7	Parte Londini Occidentali, h/oc/ e/st/ Londino contermina et contigua	1669-09-01	London

290	Mezőlaki, János	Latowski, T. R.	i.a.a.			יהוה יראה	Biblia Gen 22,8	Praestantissimo Eruditissimoque Viro Juveni, Domino ..., amico suo perquam dilecto in aeternam sui memoriam adscribere voluit, debuit	1676-05-02	London
291	Mezőlaki, János	Szilágyi, Márton	i.a.a.	בְּרָכּוֹ יְהוָה	Biblia Judicum, 5,2 és Ps 103, 20-22			S/acro/s/anctae/ Theolog/iae/ et Phil/osophiae/ Cultori ..., Lingvaru/m/ orientaliu/m/ peritissimo	1667,?	Groningen
292	Mezőlaki, János	Szőnyi Nagy, István	i.a.a.	אֱלֹהִים הַשֶּׁבַח לְטִבָּה	Biblia Gen 50,20			Vt morum, ita studiorum, praepriis vero Theologicorum, Philosophicorum et Philologicorum Lumine Clarissimo D/omi/no, D/omino/ ... etc., Jugum Christi in peregrinatione sua Belgica patienter et libere ferenti etc., D/omi/no et Amico suo honoratissimo perpetuam sui memoriam ita apposuit	1667. 08. ?	Utrecht
293	Miskolci Csulyak István	Moller, Wigand	i.a.a.	?				Benivolentiae ac memoriae notam hanc inserebat	1602-01-06	Görlitz
294	Miskolci Csulyak István	Váradai Tonsoris István	i.a.a.	יִדְעַתְּ יְהוָה דָּרָךְ צְדִיקִים	Biblia Ps 1,6.			Ornatissimo ac doctissimo juveni viro, d/omi/no ...fili/ajXari_n... apposuit	1603-06-22	Wittenberg
295	Miskolci Csulyak István	Vasco, Antonius Renaldus	i.a.a.	יהוה כל עשה ורע לא רעה	Biblia Rom 8,28			Pietate, doctrina et moribus ornatissimo viro, D/omino/ D/omino/ ... in perpetuum sui memoriam atque observantiam haec exaravit	1604-01-01	Heidelberg
296	Miskolci Csulyak István	Koedius, Fridericus	i.a.a.	חסה ביהוה אל יבושה לעולם				Haec pietate et Eruditione p/rae/stantiss/im/o viro, D/omi/no ... in perpetuum initae et continuandae amicitiae vinculum ... scribebat	1604-06-04	Heidelberg
297	Miskolci Csulyak István	Bakai, Benedek	i.a.a.	בָּא				Memoriae caussa et ad testandam debitam observantiam l/ibens/ m/erito/q/ue/ adscripsi	1630-08-07	Sárospatak
298	Mittuch, Adam	Pilarik, István	i.a.a.			אֲנִי לְיָדֶיךָ וְיָדֶיךָ לִי	Biblia Cant 6,3	quod in memoriam sui et commendationem apud optimos Musarum Patronos cum appreciatione o/mn/igenae/ benedictionis politissimo D/omi/no Possessori rogatus inseruit	1692-05-14	Selmechánya
299	Mittuch, Adam	Nostitius, Efraim	i.a.a.	קָנָה אֶל־יְהוָה	Biblia Ps 27,14			His Amicam sui memoriam commendat	1692-05-17	Selmechánya
300	Mittuch, Adam	Sextius, Mihály	i.a.a.	יִי				Haecce paucula Praestantissimo D/omi/no Philothecario ad a0kmh_n Eruditionis tendenti in sui memoriam L/ibens/ M/erito/q/ue/ posuit	1692-05-20	Korpona
301	Mittuch, Adam	Palumbini, Máté	i.a.a.	יִי				Cum voto omnigenae prosperitatis et benedictionis dei ad severiora studia properanti memoriam sui commendabat	1692-06-10	Necpál
302	Mittuch, Adam	Vierius, Fridericus	i.a.a.	יִי				iis Te mancipis, non deerunt felicitatis [...] cum Deo et die, ut vovet et hortatur	1694-10-14	Boroszló
303	Mittuch, Adam	Döhring, Caspar	i.a.a.	יהוה אל־תאחר	Biblia Ps 70,6			Quo modo amicam sui memoriam com/m/endat	1696-04-16	Öls
304	Mittuch, Adam	Sinapius, János jr-	i.a.a.	יהוה סלעי	Biblia 2Sam 22 és Biblia Ps 18,2			Conterraneo et Amico singulariter amand/o/ in memoriam et solatium scribebat symbolum suum synonjmum [?]	1696-04-18	Öls
305	Mittuch, Adam	Neumann, Caspar	i.a.a.			אמת		dises schrib wolmeinende und alles güte von herzen wündschende	1696-04-30	Boroszló
306	Mittuch, Adam	Friedel, Georg Daniel	i.a.a.			אל דיין			1696-10-04	Lipcse
307	Mittuch, Adam	Hrossmann, Johann	i.a.a.	יהוה רָעִי לֹא אֶחָסֵר:	Biblia Ps 23,1			Haec pauca in sui memoriam Praestantissimo Domino, Populari suo apposuit eique verum Christi amorem apprecatus est	1698-01-08	Halle
308	Mittuch, Adam	Starch, Christianus Ludovicus	i.a.a.	לא לנו	Biblia Ps 115,1			Hocce D/omi/no Possessori hujus Philothecae memoriam sui commendabat	1700-02-10	Lipcse

309	Mittuch, Adam	Glatz, Johann Friedrick	i.a.a.			לתורה ולתעודה	Biblia Isa 8,20	Ad latus Affini sui Carissimi Hisce paucis Doctissimo D/omi/n/o/ Possessori in Patriam regredienti, amico suo nunquam reconciliato memoriam sui cum voto omnigenae felicitatis commendare voluit, debuit felixque Iter apprecans scripsit	1700-03-17	Lipce
310	Mittuch, Adam	Man, Johann Daniel	i.a.a.			יהוה חלקי	Biblia Ps 15,5; 118, 57; 141,6, Lam Jer 3, 22.	Hanc a Deo gratiae data/m/ regulam vitae Foederatis suis etiam in nostrae vitae Regulam adscribere voluit Plur/imum/ Rev/erendi/ Possessoris Totus ac sincerus	1703-12-03	Nagyszombat
311	Mittuch, Adam	Langjahr, Johannes Jacobus	i.a.a.	סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם:	Biblia Ps 25,14			pauca haecce tesseram fraterni erga Collegam amoris cum voto omnigenae salutis in Hungaria redunita jam ibidem pace desiderata identidem perfruendo apposuit	1711-09-03	Bécs
312	Mittuch, Adam	Kastenhofer, Johannes Gustavus				אלהים יראיה:	Biblia Gen 22,8	Haec pauca Pl/urimum/ R/evere/ndo Domino ... olim V/erbi/ D/ei/ Ministro Eccl/esi/ae Bohemicae Baziensis longe meritissimo, nunc vero Exuli ibidem vitam degenti patientissimo in solatium et perpetuam amoris haud fucati tesseram adposuit	1740-05-19	Bazin
313	Nikléczi, Boldizsár	Steller, Thomas	i.a.a.			עמי	Biblia Ps 121,2	Ita gestientem relictam hactenus dulcissimam Patriam Hungariam in Honorem et sinceri Animi testimonium Viro Pl/urimum/ R/evere/ndo, D/omi/n/o/ ..., fidelissimo Vinculor/um/ et ex Liberatione subortorum gaudior/um/ Socio meliori omine, qvam penna, introducit	1676-03-27	Milazzo
314	Nikléczi, Boldizsár	Zaffius, Johannes Saturninus	i.a.a.	יהוה יראה:	Biblia Gen 22,14			Reverendo Clarissimoque Viro, D/omino/ ..., V/erbi/ D/ei/ M/inistro/ fidiss/im/o, fortiter pro Chr/ist/o crucem ferenti fausta quaeque precat/ur/	1676-05-04	Castasegna
315	Nikléczi, Boldizsár	Zaffius, Nicolaus	i.a.a.	גול és יהוה נסי על יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה	Biblia Exod 17,15 és Biblia Ps 37,5			Viro Rev/erendissi/mo, Clariss/i/mo, Doctiss/i/mo, D/omino/ ..., V/erbi/ D/ei/ M/inistro/ fidelissimo mnho/sunon apposuit	1676-05-06	Velence
316	Nikléczi, Boldizsár	Beregszászi, István	i.a.a.	יהוה				Doctissimo Piissimoque Viro, Domino ..., Constanti in adversis J/esu/ Christi MARTYRI Amoris ac honoris, nec non jucundae memoriae causa haec Lubens apposuit	1676-05-08	Velence
317	Nikléczi, Boldizsár	Vedrosius, Johann Jacob	i.a.a.	גול és יהוה יראה על יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה	Biblia Gen 22,14 és Biblia Ps 37,5			Eximio hujus Divinae providentiae speculo, Confesori [!] Jesu Christi fortissimo, Reverendo Domino ... hisce admirabilem e vinculis liberationem gratulatur, et desideratum ad suos reditum cum perennatura in Eccl/esi/a Dei felicitate ex animo precatur	1676-05-12	?
318	Nikléczi, Boldizsár	Gesner, Johann Jacob	i.a.a.	בהתעטף עלי רוחי ואהת ידעת נתיבתי: és רני פלט תסובבני	Biblia Ps 142,4 és Biblia Ps 32,7			Eruditus juxta ac pius D/ominus/, Dominus ..., Veritatis divinae testis atque athleta fotiss/imus/, ferventissimus, Amicus sincerus, frater dilectissimus, Hospes peramatus hoc a me charitatis Sy/m/bolu/m/ non tam de more postulavit, quam merito suo et intimo cordis affatu a me habuit firmissimae amicitiae monimentu/m/.	1676-06-29	Zürich

319	Nikléczi, Boldizsár	Heidegger, Johann Heinrich	i.a.a.	הורעים בדמעה ברנה יקצרו	Biblia Ps 126,5			Reverendo admodum D/omino/ ..., invicto Jesu Christi Confessori post profusum lachrymarum semen laetissima/m/ et gloriosam messem ex animo precabatur	1676-06-29	Zürich
320	Nikléczi, Boldizsár	Müller, Johann	i.a.a.	נפשונו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו: יהוה ממית ומחיה מוריד שאול ויעל:	Biblia Ps 124,7 és Biblia 1Sam 2,6			Rev/erendo/ Clariss/imo/, Doctiss/imo/ Viro, D/omi/n/o/ ..., Jesu Christi Confessori et vivo Martyri fortissimo, constantissimo, ut et reliquis ejusd/em/ Martyrii Sym/m/ystis ceheber/rimis/ Divinam liberationem gratulatur, plenaria/m/ Ecclesiae Hungaricae restitutionem felicissimumque ad Familias et Coetus suos redit/m/ precatur	1676-07-12	Zürich
321	Nikléczi, Boldizsár	Schädler, Johann Jacob	i.a.a.			יהוה קרן ישעי:	Biblia Ps 18,3	Viro venerando et Clariss/im/o, Domino ... ni/khn quibusvis Triumphis Romanis majorem medullitus gratulatur, atque a0eifili/aj a0nupokri/tou pignus P/osuit/	1676-07-13	Zürich
322	Nikléczi, Boldizsár	Frey, Johann Jacob	i.a.a.	יהוה צורי וגואלי:	Biblia Ps 19,14			Viro pl/urimum/ Rev/erendo/, Calriss/im/o et Doctiss/im/o, Veritatis Ev/an/g/e/licae testi invictiss/im/o, D/omi/no ..., Ministro Hungaro, Fratri in Christo pl/urimum/ honorando et dilecto hoc quaecunque a0namnh/sewjs/ma posuit	1676-07-19	Schaffhausen
323	Nikléczi, Boldizsár	Wuscher, Johann Adam	i.a.a.	והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו	Biblia 1Reg 19,18			Viro admodum reverendo, Calrissimo ac Doctissimo, Domino ..., Pastori olim apud Hungaros fidelissimo ac Jesu Christi Martyri constantissimo affectus sui tesseram adjecit	1676-07-19	Schaffhausen
324	Nikléczi, Boldizsár	Mieg, Johann Friedrich	i.a.a.	יהוה על עבדן יתנחם	Biblia Ps 135, 14			Memoriae causa Reverendo libri hujus possessori pauca haec prosperrima quaeque in vicem priorum perpersionum a Deo adprecatus adscripsi	1676-07-28	Heidelberg
325	Nikléczi, Boldizsár	Spener, Philipp Jakob	i.a.a.	זכרתי משפטך מעולם יהוה ואתנחם:	Biblia Ps 119,52			Reverendo et Clarissimo D/omi/n/o/ ... gratiam caelestem, quae et ad supportandas o0rqodoci/ajca usa tot afflictiones vires largita est, et ex illis liberationem misit, ex animo gratulatur, eiusque et totius Ecclesiae causam pia prece DEO commendat, ad quaevis officia illi et omnibus veritatis testibus obstrictissimus	1676-08-02	Frankfurt am Main
326	Nikléczi, Boldizsár	Leusden, Johannes	i.a.a.	לישועתך קויתי יהוה:	Biblia Gen 49, 18			Reverendo, doctissimo et pio Viro, d/omino/ ... Verbi divini Pastori et Ministro fidelissimo, sed jam ob religionem exuli haec pauca adscripsi	1676-08-28	Utrecht
327	Nikléczi, Boldizsár	Brunner, Martin	i.a.a.	לך כי שלחך יהוה	Biblia 1Sam 20,22			Gratiam et consolationem Dei ex animo precatus scripsit	1678-03-09	Uppsala
328	Nikléczi, Boldizsár	Edzard, Esdras	i.a.a.			עמי	Biblia Ps 121,2 első 3 szó kezdőbetűi	Reverendo D/omi/no Possessori memoriae caussa libens meritoque scribebam	1678-07-10	Hamburg
329	Nikléczi, Boldizsár	Fabricius, Johannes	i.a.a.			יהוה סלעי	Biblia Ps 18,3	Rev/erendo/ D/omi/n/o/ Possessori, ia/m/ p/ro/p/ter/ Chr/ist/u/m/ Exuli fortissimo cu/m/ voto patientiae et co/n/sta/n/tiae omnigenaeque p/ro/speritatis apposuit	1679-01-29	Wittenberg
330	Nikléczi, Boldizsár	Dobius, Johannes	i.a.a.			עמי עשו	Biblia Ps 121,2	Ita Virum Plurimum Reverendum atque Clarissimum, D/omi/n/um/ ..., Amicum, Fautorem et Conterraneum multis nominibus honorandum cum voto omnigenae felicitatis Witteberga comitari voluit	1679-01-30	Wittenberg

331	Nikléczi, Boldizsár	Peisker, Johann	i.a.a.			יהוה יראה-לי: Mihi JEHOVA Providebit!	Biblia Gen 22,8	Per-Reverendo D/omi/n/o/ ..., Fautori atque Amico honorando hisce memoriam sui commendabat	1679-01-30	Wittenberg
332	Nikléczi, Boldizsár	Hoffmeister, Johann Rudolph	i.a.a.	יהוה אדני למות תוצאות	Biblia Ps 68,21			Constanti, kallini/kw? Confessori Christi adscripsit	1767-06-28	Zürich
333	Nikléczi, Boldizsár	Vedrosius, Wolfgang	i.a.a.	אשרי הנקר אשר שם יהוה מבטחו	Biblia Ps 40,5			Paucula haec fortissimo Jesu Christi Athletae, D/omin/o ... apposuit	1676	Chur
334	Nikléczi, Boldizsár	Amya, David ; Fabius, Guilielmus; Alutarius, Henricus; Junius, Adrianus; Roldanus, Johannes; Danckerts, Cornelis	i.a.a.	יהוה עד-מתי	Biblia Ps 94,3				(1676) 09. 17	Hága
335	Pákei, József	Mendelssohn, Moses	i.a.a.	כל העמי ילכו איש ב'שם אלקיו:	Biblia Mik 4,5			כתב לכבוד בעל הספר	1784-05-25	Berlin
336	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Kaposi Juhász, Sámuel	i.a.a.	בשם השם	A név nevében (Az Úr nevében)			Illustris Juvenis, Spes Magni magna Parentis, Spes nostra, & miserae maxima Spes Patriae. Quid dicam? ex Monitis te queís nunc secter euntem? Qualia de calido pectore Vota petam? Esto memor, Patriis cur sis dimissus ab oris: PATRISSA. Haec Moniti sit tibi summa mei. Votorum summa esto: DEI BENEDICTIO ubique Ducat, & in nostrum te Referat gremium.	1711-07-05	Nagyszeben
337	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Ajtai Szabó, András	MTA	יהוה Qui olim Abrahamo dixit, dicit autem nunc Francisco P. Papai, idem: לך מארצך וממו לדתך ומבית אביך אל הארצ אשר אראך Dicat, eidem insuper nunc etiam Francisco: אל תירא אנכי מגן לך					1711-07-30	Kolozsvár
338	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Sérczi, Lőrinc	MTA	יראת יהוה תוסיף ימים	Biblia Prov 10,27			Generoso ac Erudito quidem Amico suo chariss[im]o nec non socio p[e]regri[n]a[t]ionis pacifico D. Francisco Parisz Papai, ejusdem nominis celeberrimi viri Filio chariss[im]o in signum candidi Amoris	1712-06-04	Halle
339	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Pathai, János	MTA			י	YHWH	Praenobili ac Generoso D/omi/no ..., Avitae Virtutis et Nobilitatis Viro exemplari, in difficultatibus tristissimae peregrinationibus suae Adjutori et Fautori optimo hoc Alciati emblemate, Albi possessoris (ut Vitis) generositatem, sui (ut ulmi) ariditatem, utriusque tamen per pietatem conjunctionem in sui observantiam exponit	1713-08-22	Halle
340	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Röell, Hermann Alexander	i.a.a.			רואי אל:	Biblia Gen 16,13	Hisce Nobilissimo et doctrina ac virtute Praestantissimo Albi hujus Possessori, Clarissimi laudatissimique Parentis gnhsi/w? te/knw? virtutumque ejus aemulo memoriam sui commendare, affectum testari et fausta quaeque adprecari voluit	1714-10-26	Utrecht
341	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Rouveroy, Johannes van	i.a.a.	אני יהוה רפאך	Bibilia Exod 15, 26			Nobilissimo Domino sui memoriam commendat, et fausta omnia precatur.	1715-05-29	Leiden

342	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Ostervald, Jean Frederic	MTA	שאלו שלם ירושלים ישליו אהביך	Biblia Ps 122,6			Hoc votum pro incolumitate Ecclesiae Dei in Transylvania, hungaria, locisque vicinis, ardentissimo affectu fundabat, simulque Nobilissimo Domino Possessori, sui memoriam commendabat. Joh[ann] Frid[ericus] Ostervaldius Ecclesiae Neocom[ensis]	1719-06-26	?
343	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Schaaf, Karl	i.a.a.	בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני:	Biblia Ps 73, 4			Hoc ipsum Clarissimo et Experientissimo D/omino/ Possessori in sui memoriam ascripsit	1719-08-31	Leiden
344	Pápai Páriz, Ferenc jr.	Komáromi, György	i.a.a.	הדריכני באמיתך	Biblia Ps 25,5			Generoso Domino ..., Med/icinae/ D/octo/r/i/ Experientiss/im/o in Observantiae memoriam apposuit	1719-11-28	Leiden
345	Perlaki, Gábor	Hardt, Anton Julius von der	i.a.a.	עד הנה עזרני יהוה: és Adiuvit lehova Usque Huc	Biblia 1 Sam 7,12			Memoriae causa Praestantissimo Doctissimoque Domino Possessori, Auditori et amico suo cum voto omnis prosperitatis scrib/ebat/	1756-04-09	Helmstedt
346	Plavetz, Benjámin	Torkos, József	i.a.a.	יהוה תשועתי	Biblia Ps 38,23			Scribebat inter pia vota amica manus M/agistri/ Josephi Torkos	1746-07-18	Győr
347	Plavetz, Benjámin	Sinkovitz, György	i.a.a.	זכרו זכחי צדק ובטחו אל יהוה	Biblia Ps 4,6			Nobilissimo D/omi/n/o/ Possessori, ... sui memoriam, omnem felicitatem et progressus precando sui qualemunque hoc Dauidis dicto (Ps/almus/ 4.) com/m/endo	1748-09-18	Pozsony
348	Reguli, Ábrahám	Lonhard, Peter	i.a.a.	דבר יהוה יקום לע לעלם:	Biblia Isa 40, 8				1644-06-15	?
349	Reguli, Ábrahám	Baier, Hieronymus	i.a.a.	יהוה מנתיחלקי:	Biblia Ps 16,5			S. Memorici litaturus benevolumque erga Doctiss/imum/ D/omi/n/um/ Philotheci huius Possessorem affectum testaturus scribebat l/ibens/ m/erito/q/ue/	1646-01-06	Modor
350	Reguli, Ábrahám	Eckhardt, Bartholomaeus	i.a.a.	לך אני הושיעני:	Biblia Ps 119,94			Gratulabundus D/omino/ Possessori inse[rebat]	1646-12-18	Pozsony
351	Reguli, Ábrahám	Heüchelin, Johann Georg	i.a.a.	יהוה יראה	Biblia Gen 22,14			Opimos studioru/m/ fructus, felices conatu/m/ successus Literatissimo D/omi/no Possessor] ex animo precat/ur/	1646-12-?	Pozsony
352	Schirmer, Anton	Calov, Abraham	i.a.a.	נדיב נדיבות יעץ:	Biblia Isa 32,8				1652-06-12	Wittenberg
353	Schirmer, Anton	Calixt, Georg	i.a.a.	עמי עשו	Biblia Ps 121,2				1652-07-15	Helmstedt
354	Schirmer, Anton	Ezler, Adam	i.a.a.				אלה עזרתני:	Eximio atque Doctissimo d/omi/no Possessori Benevolae recorda/ti/o/n/is ergo scribebat/	1653-01-12	Wittenberg
355	Schirmer, Anton	Reichmann, Jacob	i.a.a.					Benevol/entiae/ et Amicitiae tesseram D/omi/no ... omnia ex animo bona precatus exhibet	1653-09-20	Wittenberg
356	Schirmer, Anton	Bilefeld, Christian	i.a.a.	אני ישעה	A hiányos Jézus név felett a 4 jod rombusz alakban látható.			Benivolentiae testandi ergo scribebat	1653-09-24	Wittenberg
357	Schirmer, Anton	Ziegra, Constantinus	i.a.a.	אמת יהוה לעולם	Biblia Ps 117,2	עמי עשו	Biblia Ps 121,2	Benevolentiae contestandae scrib/ebat/	1653-09-24	Wittenberg
358	Schirmer, Anton	Sennert, Andreas	i.a.a.	בציעע		לא אשלחך כיראם ברכתני: איל	Gen 32, 26	Benevoli animi monumentum inscr/ipsit/	1653. 09. ?	Wittenberg
359	Schirmer, Paul	Croner, Andreas	i.a.a.			באלהים Symb/olum/ נמלה		His paucis G/ene/roso ac virtutibus non vulgaribus condecorato Domino, D/omino/ ... amorem ostendit latentes per venas discurrentem officiosissimus	1681 és 1688 között	?

360	Schöllkopf, Michael	Parvi, András	i.a.a.			אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Buchneriano hoc mnemonico memoriam sui linquere omnigenamque benedictionem Divinam Nobilissimo Clariss/im/oque D/omi/no Possessori adprecari voluit	1716-03-09	Wittenberg
361	Semián, Mihály	Hirt, Johann Friedrich	i.a.a.	יראת יהוה ראשית דעת	Biblia Prov 1,7			memoriae causa scripsit	1772-04-27	Jéna
362	Semián, Mihály	Dresde, Friedrich Wilhelm	i.a.a.	חטאי חמס נפשו כל משנאי אהבו מות	Bibilia Prov 8,36				1773-04-10	Wittenberg
363	Stadius, Johannes	Duboviani, Jacobus	i.a.a.	בָּכִים בְּכֹס בְּכֶסֶס				Nobiliss/im/o litterisque bonis non tincto, sed p/rae/clare imbuto viro Juvenj, D/omi/no ... mnhmo/sunon suj reliqvīt	1613-07-22	Wittenberg
364	Stadius, Johannes	Göntzi, István	i.a.a.	בישוע				Exiguū hoc, quicquid esse potest, nominis sui mnhmo/suno Nobiliss/im/o/ et politioris literaturae Juvenī, D/omi/n/o/ ..., Amico amatiss/im/o/, Commensali svaviss/im/o/ ... apposuit	1613-07-22	Wittenberg
365	Sztelho, András	Szarvass, Lőrinc	i.a.a.			לירושלם יִהְיֶה		Commendatum hunc D/omi/n/um/ ... hac Sententia Megalandri ultro ad pietatis studium promovere ac exstimulare voluit, debuit	1741-11-18	?
366	Sztelho, András	Colophon, Michael	i.a.a.	לך לך מארצך ומולדתך ומבית אביך אל הארץ ארצך	Biblia Gen 12,1			Divinum hocce oraculum emanatum ad Patriarcham Abrahamum D/omi/no Albi hujus Possessori diligenter meditandu/m/ proposuit, et simul talem Dei benedictionem, qualem Abrahamus expertus est, in peregrinatione precatus est	1741-12-31	Stiavnicksa
367	Szulyovszky Balázs	Fradelius, Petrus	i.a.a.	יִהְיֶה				Id quod spiritu extemporaneo inter Rosas non corrossas aeviternae observantiae et honoris ergo inseruit	1620.	?
368	Teleki Pál	Krizbai, Tamás	i.a.a.	יולד חכם ישמה בו	Biblia Prov 23, 24	נרי יהוה Lampas mea jehova		Aeterno honoris aeri Illustriss/im/i/ Comitīs, Domini D/omi/ni ..., antiquitate generis et gloria Major/um/ et sua modestia unice omnium maxime florentis, Magno a Parente acceptam gloriam multis augentis Virtutibus, honoribus illustrioribus, disciplina rei literariae, doctrinis omnibus et scientiis, qvibus illustris aetas juvenilis impertiri debet, clarius multis in Patriae solatiu/m/ exsplendescētis haec pauca insculpsit	1698-09-19	Bázel
369	Teleki, Pál	Schwartzmejer, Johann Christoph	i.a.a.			יהוה מגן בעדי	Biblia Ps 3,4	Pauca haec, tanquam aeternae observantiae monumentum Viro jllustrissimo cum voto perennis non tantum felicitatis, sed et omnis prosperitatis ad iter ingressum finiendu/m/ apponere non Erubuit Ejusdem subjectissimus servus	1696-06-21	Berlin
370	Teleki, Pál	Wolpmann, Frantz	i.a.a.			יהוֹר		Hocce pietatis incitamento Generoso D/omi/no Possessori hujus libri memoriam sui cum voto omnigenae felicitatis commendare voluit	1696-07-23	Bréma
371	Teleki, Pál	Braun, Johann	i.a.a.	יהוה עוזר:				Illustrissimo, Generosissimo ..., magni Teleki filio dignissimo, omnibus verae nobilitatis virtutibus praedito, politioem eruditionem, prudentiam, fortitudinem cum vera pietate amantissimo paucula haec adscripsit, omniaque fausta atque felicia apprecatur	1696-07-31	Groningen

372	Teleki, Pál	Szilágyi, Péter	i.a.a.	יהודה בן תימא אומר היו עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים עבשא [?] הסתכל בני דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באתה ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחבשון	1 Arba Turim, Órach Chajjim 2.pirké Ávot 3, 1-3	מבקשי יהוה יבינו כל	Biblia Prov 28,5	His paucis Illustrissimo ac Spectabili L/ibero/ Baroni, D/omi/no ... se suaque officia, memoriam, amoremque sui testari contendit	1697-03-26	Franecker
373	Teleki, Pál	Waeyen, Johannes van der sr.	i.a.a.	יהוה שופטנו/ יהודהמחוקקנו יהוה הוא ישיענו	Biblia Isa 33,22			Per-illustri hujus possessori, imaginibus propriaque eruditione ac virtute inclyto, ad omnia praeclara solertissime adspiranti ac felicissime grassanti affectum atque officia qualiacunque sua obstringit	1697-04-12	Franecker
374	Teleki, Pál	Waeyen, Johannes van der jr.	i.a.a.	יראת יהוה ראשית דעת	Biblia Prov 1,7	חלקי יהוה	Biblia Lam Jer 3,24; Ps 118,57.	Hisce paucis Illustrissimo ac Nobilissimo Domino Baroni qualiacunque sua officia offerre suique memoriam commendare voluit	1697-04-14	Franecker
375	Teleki, Pál	Röell, Hermann Alexander	i.a.a.			רואי אל :	Biblia Gen 16,13	Baroni ac Domino, D/omino/ ..., Magni magnisque in Ecclesias patrias meritis inclyti Patris dignissimo et avitutum patriarumque Virtutum aemulo Filio, maximae ob singulares ingenii dotes, generosam indolem, diligentiam, eruditionem, virtutem, castissimos cultissimosque mores exspectationis et ad summa quaeque nato, suo per annum fere in Theologia et Philosophia Auditori assiduo gratissimoque hoc amoris, aicitiae et observantiae monumentum relinquere et fausta quaeque in spem patriae et Ecclesiae adprecari voluit	1697-04-23	Franecker
376	Teleki, Pál	Técsi, János	i.a.a.			דום ליהוה והתחלל	Biblia Ps 37,7	Perillustri ac Generoso Baroni, D/omino/ ..., qui nobilitati, quam debet generis origini, castissimor/um/ cultissimor/um/que morum, virtutum, literar/um/ et artium humaniorum decus foelici adeo connubio copulavit, copulareque arctius in dies cum casta omnium expectatione pergit, haec pauca hic in symbolum pignusque debitae gratitudinis et officii extare voluit, et - - toto divisos orbe Britannos uberiores adhuc experie/nti/ae colligendae studio proficiscentem faustis omnibus prosecutus	1697-05-03	Franecker
377	Teleki, Pál	Bátorkeszi F., János	i.a.a.	חזית אישי מהיר במלאכתו לפני מלכים	Biblia Prov 22,29			Honori aexistimationive Illustrissimi ac Praenobilis Comit/is/, Domini ..., Magni Parentis magnae experientiae ac Spei Filii, Literarum literatorumque amatoris, Domini debita reverentia Prosequendi Ita consulere laetabundus voluit et debuit hoc Trilingvi Biblico	1697-05-06	Franecker
378	Teleki, Pál	Woodroffe, Benjamin sr.	i.a.a.	כי עוד חזון למועד יפח לקץ ולא יכזב אפייתמהמה חכה-לו כריבא יבא לא יאחר:	Bibilia Hab 2,3			Comiti Illustrissimo, D/omi/no ... fausta omnia vovet et praesagit	1697-07-11	Oxford
379	Teleki, Pál	Bagge, Fredrik	i.a.a.			אברהם את יהוה בכל עת תמיד תהלתו בפי	Biblia Ps 34,2	Omnibus virtutis ornametis praeditum ac generosissimum Comitem ..., vestigia illustrissimi Patris lustrantem hilari vultu in sua peregrinatione aspiciat fortuna, mihi, qvi haecce pauca memoriae et amoris ergo pingxit, in votis erit	1697-07-13	Oxford
380	Teleki, Pál	Wallis, John	i.a.a.	גר אנכי בארץ :	Bibilia Ps 119, 19			In gratiam Illustrissimi D/omi/ni Possessoris Scribebam	1697-07-13	Oxford

381	Teleki, Pál	Kirchmeier, Johann Christian	i.a.a.	ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום חסד ואמת és יצרו מלך וסעד היו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקותיך:	Biblia Isa 32 és Biblia Prov 20, 28 és Biblia Isa 49,23			Hisce, Illustrissime et Generosissime D/omi/ne Comes, et praeter omnium virtutum fulgorem E. V. expolitissimam humanarum et divinarum rerum scientiam mirari, et inde de tanto olim Principe (faxit Deus), qui instar Demetrii et doctrinae studiis, et regenda civitate vere Princeps sit Eccl/esi/ae Transylvaniae gratulari, eoque nomine cum sui memoria qualicunque sua commendare officia liceat nominis E. V. clienti	1697-11-09	Franecker
382	Teleki, Pál	Leusden, Johannes	i.a.a.	צדקים יירשו ארץ וישקנו לעד עליה	Bibilia Ps 37,29			Illustri et Generoso Domino ..., Illustrissimi Parentis, mihi in vita notissimi filio ad magna nato in grati animi erga parentem signum haec pauca memoriae causa apposuit	1697-11-16	Utrecht
383	Teleki, Pál	Adair, Patricius	i.a.a.			בך של בכל של יחד [?]		Perquam Eximio, nec non illustrissimo ..., denique patriae suae Transilvaniae spei [...] congratulando apposuit suum nomen	1697-11-20	Utrecht
384	Teleki, Pál	Pósaházi, István	i.a.a.	טבה חכמה עם נחלה	Biblia Eccl 7,11	לפני כבוד עונה	Biblia Prov 15,33	Illustrissimo Baroni D/o/m/i/no D/omino/ ..., Magni supra laudem et invidiam, nec unq/ua/m ob ingentia in Gentem et Ecl/esi/am Hungarica/m/ merita intermoriturae memoriae Herois, D/omini/ D/omini/ Mich/aelis Teleki Filio neutiquam degeneri, imo illum, quem Natalium privilegio sortitus est Nobilit/at/is splendorem, nova p/ro/priarum virtutu/m/ politioris literaturae experientiaequae multiplicis luce magis magisque augenti, sicque in primae magnitudinis Astrum, patrio Coelo inferendum almamque miseris mortalibus lucem foeneratur/um/ evadere pergenti, Domino et Fautori suo colendissimo hoc qualecumque grati animi monimentu/m/ ponere ut debut, ita voluit Nominis Virtutumque ejus p/er/petuuus aestimator Servusque ad omnia debitaе observa/nti/ae officia paratiss/im/us	1697-12-03	Utrecht
385	Teleki, Pál	Bruine, Johannes de	i.a.a.	יהוה רועי לא אחסר	Biblia Ps 23,1			Illustrissimo, Generosissimo D/omin/o Baroni ... haec pauca apposuit	1697-12-11	Wesel
386	Teleki, Pál	Pastoir, Philipp Ludwig	i.a.a.	כל־אמרת אלה צרופה	Biblia Prov 30,5			Illustrissimo Domino Comiti paucis hisce obsequia sua et gratiosam sui recordationem commendat	1698-06-06	Marburg
387	Teleki, Pál	Meurer, Johann Hermann	i.a.a.			יראה אלהים	Biblia Gen 22,8	Perillustri, Generoso, Prosapia, Virtute et eruditione conspicuo Comiti ..., D/omi/no suo quibuscumque officiis colendissimo hisce memoriam sui commendare, simul ac testimonium humillimae observantiae exhibere voluit cum voto optatissimae felicitatis	1698-06-09	Marburg
388	Teleki, Pál	Andreae, Sámuel	i.a.a.	és בהשקט ובבטחה לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה	Biblia Isa 30,15 és Biblia 2Cor 6 8-9			Illustrissimo D/omi/no Comiti, suo per aliquot menses convictori honoratissimo et virtutum heroicarum paternarum haeredi, ut spem patriae, Ecclesiarum Scholarumque impleat, ac Ill/ustrissimae/ Matri salvus reddatur, iter prosperum et divinam benedictionem animitus apprecatur, suique memoriam com/m/endat	1698-06-16	Marburg

389	Teleki, Pál	Leemann, Samuel	i.a.a.	משך חכמה מפנינים	Biblia Iob 28,18			Perillustri ac Generosissimo Possessori hisce sui memoriam commendare voluit cum devoto eu0odi/aj voto	1698-08-30	Bern
390	Teleki, Pál	Morelli, Johanna Jacob	i.a.a.	יהוה מעוררני ממי אפקדי	Biblia Ps 27,1	יהוה נסי	Biblia Exod. 17,15	Illustrissimo Comiti, ut et omnis generis scientiarum et Doctrinae nomine claro Domino ..., virtutis Paternae aemulo ac studioso solertissimo, Domino et Patrono suo clementissimo haec pauca in observantiae tesseram apposuit Illustrissimi Comitis observantissimus	1698-08-31	Bern
391	Teleki, Pál	Hoffmann, Johann Jacob	i.a.a.			יהוה Jehova servabit Ipse!		Illustriss/im/o D/omi/no Comiti, Patrono summe Honorando, per Paterna Avitar/um/ vestigia ad Gloriam grassanti omnia porro magna apprecat/ur/, seque humillime com/m/endat	1698-09-05	Bázel
392	Teleki, Pál	Mangold, Matthias	i.a.a.			אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Quem praesentia Tua, Vir Illustrissime, dignatus es parere inter admiratores Virtutis Tuae se profiteri Tui observantissimum	1698-09-06	Bázel
393	Teleki, Pál	Buxtorf, Johann Jacob	i.a.a.	נער תאנה יאכל פריה	Biblia Prov 27,18			Pauca haec Perillustri ac Generosissimo D/omin/o Possessori cum eu0odi/aj omnigenaeque benedictionis voto apposuit	1698-09-07	Bázel
394	Teleki, Pál	Salathe, sámuél	i.a.a.	מצותך יהוה שעשעני :	Biblia Ps 119, 143			Hisce exiguis Perillustriss/im/ Domini ... perennem Nominis memoriam venerari voluit	1698-09-08	Bázel
395	Teleki, Pál	Wüscher, Johann Caspar	i.a.a.			יהוה צורי	Biblia Ps 18, 14; 91,16.; 143,1.	Paucis hisce Nobilissimo, Generosissimo ac jllustrissimo D/omi/no ..., Comiti seneries/sim/o [?] animum observantem testari, nec non memoriam sui recommendare voluit	1698-09-12	Schaffhausen
396	Teleki, Pál	Zoványi P., György	i.a.a.			מצרף לכסף וזכר לזבח ואיש לפי מהללו :	Biblia Prov 27, 21	Illustriss/im/o Comiti D/omi/no D/omi/no ..., Magni Parentis Filio non degeneri, Uni Avitor/um/ Haeredi facinorum, Ulysseorum Colligenti vestigia Heroum etc. etc., D/omi/no et Fautori Colendiss/im/o hancce sfragi/da sui memoriale relictam voluit	1797-05-05	Franeker
397	Teleki, Pál	Cuylenburg, Aemilius van	i.a.a.	טוב לחסות ביהוה	Biblia Ps 118,8			Illustrissimo, Generosissimo, ex Antiqua Telekiorum Familia Oriundo Domino Comiti, Domino meo ..., Eruditionis omnis Generis Fautori et Cultori doctissimo, Reformatae Religioni Addictissimo, Peregrinanti Posuit Celebritatis et magnarum rararumque ejus Virtutum Admirator ipsiusque servus	1697. 06 és 1697. 08. között	Anglia
398	Tsétsi J., Miklós	Schröder, Nicholas Wilhelm	i.a.a.	לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות	Biblia Prov 11,4			Praestantissimo hujus Albi Possessori non sine jucunda recordatione cultae olim cum Pl/urimum/ Rev/erendo/ Parente amicitiae adscripsi	1774-10-24	Groningen
399	Újfalvi, Imre	Merula, Paullus G.F. P. N.	autopszia	טיבה חקמה מפנינים				Pro probo docto Iuveni Emerico Uyfalvio L. M. S. Paullus G.F.P.N. Merula	1545-05-01	Leiden
400	Újfalvi, Imre	Babartius, Thomas Gabrielus	autopszia	לולי יהוה שהיה לנו בקום עלינו אדם אוי חיים כל בלענו פני בחרות אפם פני	Bibilia Psal 124, 2-3			-	1593-09-09	Wittenberg
401	Újfalvi, Imre	Fabricius, Laurentius (héber tanár)	autopszia	אשר יאמר אלהי אקו ארבר.....	levágták az elejét			olvashatatlan a lapszélek levágása miatt	1595-03-27	Wittenberg
402	Újfalvi, Imre	Medvicenus, Andreas	autopszia	קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראוהו באמת	Biblia Ps 145, 18			Vera eruditione, virtutumque, encomiis decorab viro. D. Emerico Uyfalvio, Seniori Coctus Ungarici solerissimo, hanc Andreas Meduicenus sive Meduian Sky, amoris erobsirvania ergo, viteberga scribebat	1595-03-27	Wittenberg

403	Újfalvi, Imre	Szegedinus, Johannes Regius	autopszia	אשרי הגוי אשר יהיה אלהיו	Bibilia Psal 33, 12			Eruditione singulari mormq/ue/ integritate ornatissimo viro D/omi/no Emerico Uyfalvio, Seniori Coctus Ungarici Vuitebergae collicti dignissimo, in sui memoriam scribebat ibidem Johannis Regius szegedinus, 27 Martii, A. 95	1595-03-27	Wittenberg
404	Újfalvi, Imre	Gratians, Martinus	autopszia	החוט המשלש לא במהרה ניתק				Ornatissimo Doctrissimoq/ue/ Viro D/omi/no Emerico Uyfalvio.....(gör)...posuit Martinus Gratians Gentile Lessmessis Actum Heidelbergae, 2 May Caleulo juliano Anno Christi 1595	1595-05-02	Heidelberg
405	Újfalvi, Imre	Wtenbogaere, Johannes	autopszia	יהוה ניסי					1595-06-17	Belgium
406	Újfalvi, Imre	Dedieu, Daniel	autopszia	אמר צדיק כי פרי מעלל הם יאכלו אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו				Dicite iusto, quod bonus ei scit. Nam fructum operu/m/ suorus comedent. E impio. Malus ei eris retributio enim mamuid ei feiet ei.	1595-06-26	Bruxellang
407	Újfalvi, Imre	Breuer, Richard	autopszia	חכמה...	LAPSZÉLI levágás miatt nem látszik az első sor	-	-	Nocumenta, Documenta harmings be Warmings In perpetua/m/ memoria/m/ Limiritiae imitae cu/m/ literato, pio, probe viro Emerico Vyfalvio Ungaro Cantabigiam scripsi.	1595-07-05	Trimidatis
408	Újfalvi, Imre	Rogerson, Guilielmus	autopszia	רב תבונה רב מלאכה				In Memoria/m/ suavissimi colloquini et familiaritatis cu/m/ doctissimo D/omi/no Emericio Uyfalvio. Haec scripsit posuitq/ue/, Guilielmus Rogerson Anglus Covcovetriensis, collegii stae et individuae Trinitatis in celeberrima contabrigiensi Academia socius.	1595-07-07	Cambridge
409	Újfalvi, Imre	Brewer, Richard	i.a.a.	?				In perpetua/m/ memoria/m/ amicitiae intae cum liiterato, pio, probro Viro ...	1595-07-15	Cambridge
410	Újfalvi, Imre	Carpenterius, Edmundus	autopszia	טלוח יהוה חונן דל ובמולו ישלם לו	Biblia Prov 19,17			-	1595-07-16	Oxford
411	Újfalvi, Imre	Hollandus, Thomas	autopszia	גד לא תלחץ	Bibilia Exod 23,9			-	1595-07-16	Oxford
412	Újfalvi, Imre	Ferdinand, Philip p (lengyel)	autopszia	sok-sok nyelven ugyanaz, héberül: זכר לאחרי תך			.	.	1595-07-17	Oxford
413	Újfalvi, Imre	Crosscestrensis, Joannes	autopszia	למה רגשו גוים ולאמים יהוה ריק				Maxime literato et Walde probiro D. Emeirico uyfalvio et amoris et studia ord causa hoc inscripsit Joannes Crosscentrensis, jam Ulissinga militia deditus in pragidio Regionali	1595-07-19	-
414	Újfalvi, Imre	Suollius, Rodolphus	autopszia	יי צב את אשרי אדם בוטח בך				.	1595-08-17	Leiden
415	Újfalvi, Imre	Pappus, Johannes	autopszia	-	-	משמע ודומה ומשא	Biblia 1 Krón 1,30	.	1595-10-13	Strassburg
416	Újfalvi, Imre	Arminius, Jacobus	autopszia	בכיס ככוס בכעס					1595	Amszterdam
417	Újfalvi, Imre	Sagittus, Ephraim	autopszia	rengeteg nyelven üdvözlés, héb: שלום לך				Hoc in sui memoriaornatissimo viro Emerico Uyfalvio Ungaro scribebat.	-	Detford
418	Újfalvi, Imre	Gronbraius, Isabai (danus)	autopszia	ל שועתך קויתי יהוה				nehezen olvasható, mert levágták a lap szélét...	?	Wittenberg
419	Újfalvi, Imre	Schindeler, M. Valentinus	autopszia	צדיק כתמר יפריח					1594.	Wittenberg
420	Újfalvi, Imre	Olivarius, Nicolaus (minister)	autopszia	אין לרשעים שלום אמר יהוי	kurzív írás			Haec in gra/ti/am doctuss Viri D. emerici	1595.	
421	Újfalvi, Imre	Raphelengius, Iustus	autopszia	שם טוב משמן טוב				Eruditione et probitate spectabili viro D. Emerico Uyfalvio hoc benevoli animi symbolum L.M.P. Justus Raphelengius Francisci filius Lucd. Batavoru,	1595. idib. Ivn.	Leiden
422	Újfalvi, Imre	V. Valonbinus?	autopszia	צריך עודודי?				?... erto nos cunq/ue/ ferel melior fortuna, sequimur: Juq/ue/ mame domini sor mea semer erit.		Wittenberg

423	Újfalvi, Imre	Clyne, david Johannius	autopszia	יהוה ישמרך מכל רע ישמר את נפשך				Doctrina et virtute praesfantissimo viro d/omi/no Emerico Wyfalvio, amico suaviss. Syncerae benevolentiae testandea Ergo 2. M. scripsi		
424	Újfalvi, Imre	olvashatatlan	autopszia	olvashatatlan						
425	Újfalvi, Imre	Vagittus, Ephraimus	autopszia	שלום לך	rengeteg nyelven felsorolva az üdvözlét			Hoc in sui memoria ornatissimo viro Emerico Uyfalvio Ungaro scribebat Ephraimus vagittus Anglus de Detford		
426	Vitnyédy, Pál	Nostitius, Johann	i.a.a.	הוא és יהוה יעשה:	?, Biblia Ps 37,5			Abeat Nobiliss/imus/ Wittnydi, magna spes Magni d/omi/n/i/ Parentis, hoc Achate fidiss/im/o Ter- Sancto comitat/ur/ ad [...] omnimode Vouet sibi deuotus	1664-1669	?
427	Vitnyédy, Zsigmond	Gentius, Georgius	i.a.a.	כבודו כבודך					1665-11-26	Sopron
428	Wagner, Jacob	Porchenius, Andreas	i.a.a.	קנני עליאלהם	Biblia Ps 7,11				1584-03-12	Tübingen
429	Wagner, Jacob	Weigenmeir, Georg	i.a.a.	נתי וינו ותירוש יקח לב:	Biblia Hos 4,11				1584-03-16	Tübingen
430	Wagner, Jacob	Sturm, Martin	i.a.a.	יהוה ישמר צֶמֶדך [!] ובאך מַעֲתָה וְצֶדֶע־עֵלָם	Biblia Ps 121,8Virtus post funera viuit.			Haec sui [...] fide iuncto amico tou= mnhmosu/nou ergo Witaeberegae scribebat	1586-05-26	Wittenberg
431	Walbaum, Anton Heinrich	Kolb, Georg Adam	i.a.a.			אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Kanona touton tou qeou tou uyistou para aneroj neaniou toutou Bibliou filw mou kratistw tethrhmenon	1717-04-18	Jéna
432	Wider, Michael	Serpilius, János	i.a.a.	יהוה				In aeviternum memoriae signum Ornatiss/im/o et Doctiss/im/o D/omi/no ..., amico meo intimo et amiciss/im/o l/ibens/ m/erito/q/ue/ feci et adposui	1617-04-10	?
433	Wieland, Johann Michael	Blaufus, Jakob Wilhelm	i.a.a.	תחלת חֲכָמָה יִרְאֶת יְהוָה וְדַעַת קְדוֹשִׁים בִּינָה:	Biblia Prov 9,10			Haec pauca amicitiae pristiniae monumenta Praenobilissimo Domino h/uius/ a/lbi/ Possessori, Fautori et Amico suo in aeternum colendo sese commendaturus adposuit	1740-05-04	Jéna
434	Wolff, ?	Sinkovitz, Marti nus	i.a.a.			יהוה אתה תומיך גורלי	Biblia Ps 16,5	His paucis apud Nobilissimum Doctissimumque D/omi/num Possessorem, Fautorem suum Aestumatissimum mutuae recordationis monumentum statuit, utque eum et peregrinari et cum sapientibus habitare plurimum [!], denique redire quoque uberrimo cum fructu Numen Immortale Sinat, prosperrime totus adprecatur	1720-07-06	Tübingen
435	Záborszky, Mihály	Sartorius, Daniel	i.a.a.	ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה יהוה מבטחו:	Biblia Jer 17,7			His Nobiliss/im/um et Pereximium D/omi/num Possessorem ad altiora tendentem comitari voluit, debut	1730-11-04	Csetnek
436	Záborszky, Mihály	Perlaki, József	i.a.a.	השמר לך פן תשכח את יהוה אלוהיך	Biblia Deut 8,11				1730-11-22	Győr
437	Záborszky, Mihály	Bél, Mátyás	i.a.a.			אלהים יראה	Biblia Gen 22,8	Scribebat, vt moneret	1730-11-26	Pozsony